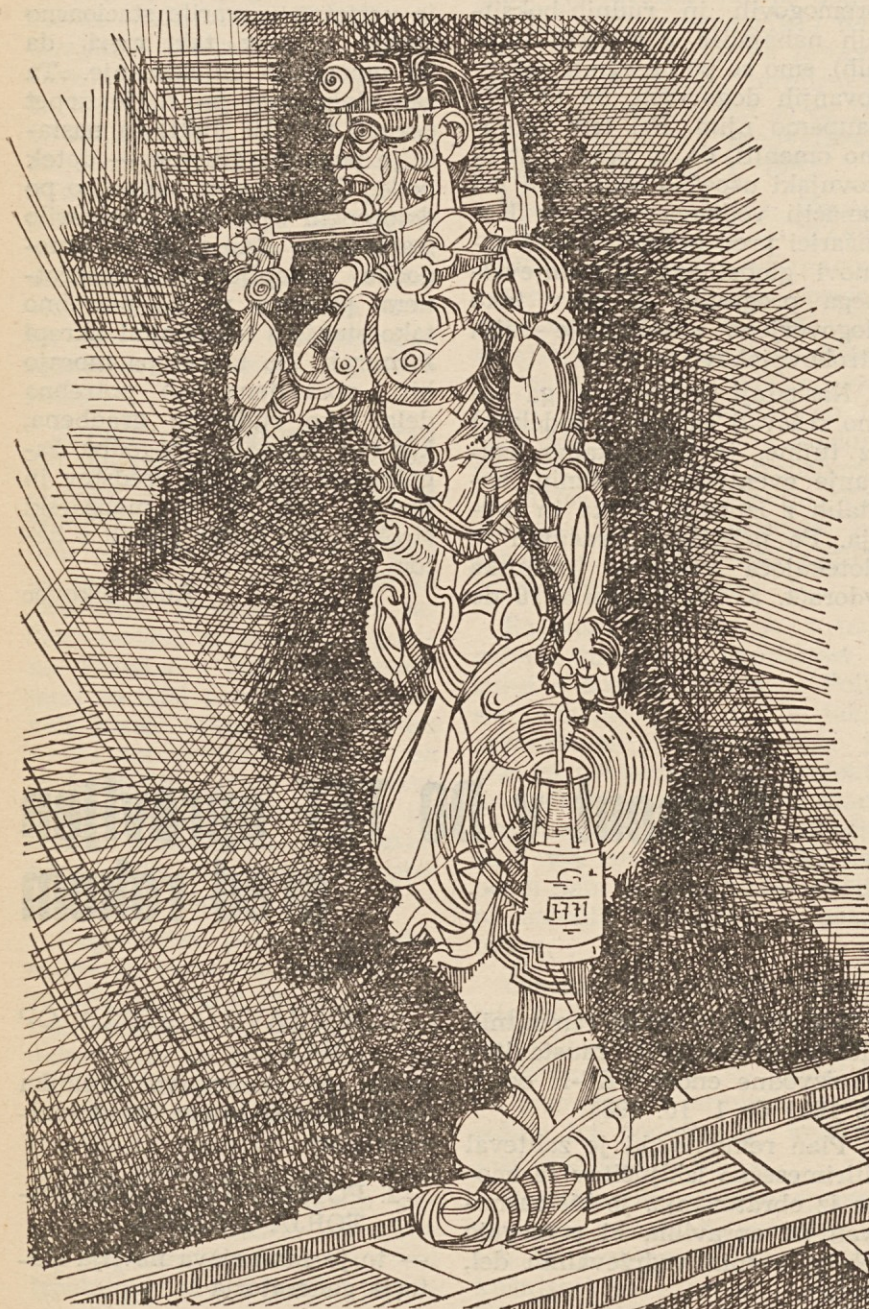

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski koml
edvarda kardelja

srečno

Sanacija razmer v jami Kotredež

IN PRIPRAVA JAME
ZA PONOVO PROIZVODNJO

Sanacija razmer v jami Kotredež po katastrofalnem vdoru vode in mulja, o čemer je bilo že precej napisanega in priprava jame za ponovno proizvodnjo, obsega naslednja dela:

a) začepljenje mesta vdora vode na 8. obzorju;

b) lociranje praznine, nastale zaradi iznešenega peska in mulja in zapolnjevanje te praznine s primernim materialom;

c) globalno odvodnjavanje vodonosnega dolomitnega masiva, in sicer v dveh fazah (do 6. obzorja in pod 6. obzorjem);

d) očiščevanje zasutih oziroma zalitih komunikacijskih objektov med 6. in 8. obzorjem, restitucijo teh objektov oziroma izgradnjo nadomestnih objektov, če bi zatečeno stanje ne dopuščalo restitucije objektov.

Jože Potokar: po progi na odkopno delovišče, risba, tuš 1981.

Poleg teh bo potrebno opraviti vrsto drugih del, ki so potrebna za uspešno sanacijo, kot npr. zagotovitev zadostnih kapacitet črpanja, če omenim samo eno od teh.

Znano je, dosedanja dela to tudi potrjujejo, da je do vdora vode prišlo iz triadne dolomitne podlage, katere lega in oblika je le slabo poznana. Na osnovi razpoložljivih podatkov pa ni možno ugotoviti oziroma določiti, kako daleč od proge na 8., 7. oziroma 6. obzorju je ta dolomit, kakšna sta točen sestav in debelina talne plasti na mestu vdora, kakšne so lokalne tektonske razmere, kolikšen je hidrostatičen tlak vode v dolomitu, kakšna je propustnost dolomita in s tem, kakšna je lahko izdatnost (donosnost) odvodnjevalnih vrtin, kakšno hidrogeološko funkcijo ima na vdornem mestu konglomeratni sloj v talnih plasteh in predvsem, kje je in kolikšna je praznina, nastala zaradi iznešenega peska in mulja ter nenazadnje, kakšno nevarnost za objekte predstavlja ta praznina. Vsi ti podatki so potrebni za uspešno sanacijo sedanjega vdora vode ter za dolgoročno zavarovanje te jame in bodoče jame Kotredež-zahod z znižanjem piezometričnega nivoja vode v dolomitnem vodonosniku.

Brez teh podatkov si je nemogoče zamisliti pristop k učinkovitemu odvodnjevanju celotnega eksploatacijskega območja. Ker pa spoznanje teh podatkov zahteva mnogo časa in obsežnega dela, smo si sanacijska zasnovali.

Tako bi v prvi fazi skozi vrtine iz dolomita v zaledje vdornega mesta čim hitreje in čim izdatneje znižali vodni tlak ter tako omogočili uravnavanje vodnih dotokov iz dolomita, predvsem pa zmanjšali intenziteto dotoka skozi vdorno mesto na 8. obzorju. S tem bi dosegli take hidrološke razmere, ki bi omogočile začepljenje smerne proge na 8. obzorju z injekcijsko maso. Začepljenje na 8. obzorju in odvodnjevalne vrtine naj bi zmanjšale nekontrolirane

dotoke vode in omogočile varno delo pri čiščenju komunikacij. Vzporedno s čiščenjem pa bi pričeli z deli za globalno odvodnjevanje, in to potem, ko si bomo pridobili jasnejšo sliko o hidrogeoloških razmerah. S pomočjo vrtin na 6. obzorju ter z vrtinami pri mestu začepljenja bomo skušali na samem mestu doseči stacionarno (negibajočo) stanje medija, ali vsaj približno takšno stanje, kar je predpogoj za uspeh začepljenja. Ker imajo pri sanacijah vdorov vode in mulja v rudniških veliko izkušenj in praktičnih uspehov prav madžarski strokovnjaki (pri eksploataciji premogovih in rudnih-boksitnih nahajališč v kraških tereh), smo se po obsežnih posvetovanjih dogovorili, da ta dela zaupamo njim. Pri tem moramo omeniti, da so prav ti strokovnjaki uspešno sodelovali pri sanaciji vodnega vdora v Kanizarici pred nekaj leti. Pri zasnovi globalnega odvodnjevalnega programa je prav tako dogovorjeno sodelovanje tujih strokovnjakov.

Naslednji problem, ki ga bomo reševali skupno s sodelavci iz tujine, je geofizikalno lociranje eventualnih praznin, nastalih z iznosom peska in mulja. Po približnih izračunih je dotekajoča voda od trenutka vdora (4. 3. 1981) iznesla 10 do

15 tisoč m³ materiala. Če je bil ta material iznešen le iz enega mesta, je lahko nastala kar spoštovanja vredna praznina. Z geoelektrično metodo bodo madžarski geofiziki skušali ugotoviti, ali obstaja taka praznina, če obstoja, jo bodo locirali. Na tej osnovi bo izdelan izvedbeni projekt zapolnjevanja te praznine s primernim materialom.

Po predvidevanjih v sanacijskem programu bi morali s temi deli že pričeti. Na žalost pa smo za začepljenje primeren čas že zamudili. Samodejno začepljenje vdornega mesta, nastalo je v avgustu (4. 8. 1981), je verjetno ustvarilo stacionarno stanje vsaj v taki meri, da bi omogočilo injektiranje. Ta samodejni čep pa se je zopet porušil (15. 10. 1981) in nastalo je ponovno gibanje — dotok vode. Upamo sicer, da se bo po določenem času zopet ustvarilo stacionarno stanje, ki bo omogočilo začepljenje, v nasprotnem primeru pa bo potrebno tako stanje s tehničnimi ukrepi formirati. Do takrat pa morajo biti opravljena vsa potrebna dela tako rudarsko gradbena, kot tudi formalna (pogodba, zagotovitev finančnih sredstev in drugo), tako da bi madžarski strokovnjaki lahko pričeli z delom.

Rudi Šikovec

Remont v DO TET opravljen pred rokom

Načrtovani obseg remontnih del je predvideval zaustavitev proizvodne enote PEE-N od 1. 6. 1981 do 1. 10. 1981.

Plan remonta, ki je zahteval štirimesečno izključitev te enote iz obratovanja, je bil zasnovan na opravih, ki presegajo obseg rednih vzdrževalnih del, in so:

1. POPRAVILO KOTLA OP - 380 b

— to je zamenjava grelnika vode in ponovnega pregrevanika pare

2. POPRAVILO GENERATORJA 156 MWA

— to je zamenjava navitja statorja generatorja

3. POPRAVILO TURBINE TK - 120

— to je nadomestitev vodnih tesnilk na VT in ST delu turbine s parnimi tesnilkami.

POPRAVILO KOTLA

Med vsemi navedenimi deli je predstavljalo popravilo kotla najzahtevnejši objekt tako po obsegu, angažiranju izvajalcev in delovne sile kot tudi vrednosti, zato se bom pri opisovanju poteka remonta osredotočil predvsem na to popravilo.

Po podpisu pogodbe z mari-borsko HIDROMONTAŽO za izvajanje montažnih del, obzidave in toplotne izolacije, 21. 4. 1981 in po izdaji garancije LJUBLJANSKE BANKE dne 15. 5. 1981 za to pogodbo so bili dani startni pogoji za pričetek izvajanja del po tej pogodbi od organizacije gradbišča, pripravljanih del pred zaustavitvijo bloka in izvajanja ostalih del skladno s tehnologijo montaže ter planom popravila kotla.

Zaradi tega smo intervenirali pri dobavitelju in proizvajalcu opreme — za grelnik vode in ponovni pregrevalnik pare in tudi pri Republiškem komiteju za mednarodno sodelovanje in Zveznem izvršnem svetu ter Sekretariatu za zunanjo trgovino. Skladno s temi intervencijami so naši predstavniki obiskali konec maja in v začetku junija proizvajalca opreme na POLJSKEM zaradi zagotovitve manjkajočega materiala za izdelavo posameznih delov grelnika vode in ponovnega pregrevalnika vode.

Zagotovitev potrebnih materialov za nemoten potek proizvodnje opreme in obljubljeni roki izdelave in odpreme pri dobavitelju in proizvajalcu na POLJSKEM so v danem trenutku kazali dokaj nesigurno situacijo za normalen potek popravila kotla, predvsem zaradi znanih družbenopolitičnih dogodkov in množičnih štrajkov na Poljskem, in s tem v zvezi izpolnitev obljubljenih terminov.

Kljub tem znanim dejstvom nismo preložili pričetka remontnih del, ampak je bil, skladno z elektroenergetsko bilanco, blok 125 MW zaustavljen po planu.

Vsa demontažna dela so se odvijala po načrtovanem terminskem planu, istočasno pa so se odvijala dela na predmontaži, ki so bila pogojena za opremo na gradbišču ter priprava in trening varilcev.

Osnovni pogodbeni rok je predvideval, da bo vsa oprema izdelana in odposlana ter dostavljena na gradbišče do 30. 6. 1981. V začetku junija dogovorjeni novi intervencijski termini, ki so temeljili na sestavi, kvaliteti in obsegu terminskega plana montaže, pa so za izdelavo opreme predvidevali končni termin 15. 7. 1981.

Proizvajalec opreme, Tovarna kotlov RAFAKO — RACIBORZ, je potrdil svoj renome s tem, da je bila vsa oprema izdelana do 10. 7. 1981. To skrajšanje intervencijsko dogovorjenega termina izdelave opreme pa je bilo porabljeno in izkoriščeno z zastoji v meddržavnem železniškem transportu iz Poljske do Jugoslavije. Vsa oprema je tako prispela na gradbišče v TE Trbovlje s štiri-najstrednevo zamudo.

Računali smo, da je s tem rešena tudi vsa negotovost v zvezi z dobavo opreme s Poljske. Vendar temu ni bilo tako. Izkazalo se je namreč, da je bilo za uskladičev nad projektno rešitvijo in dejanskim stanjem potrebno dodatno naročiti še 8 ton cevi. Ob skupnih naporih nam je uspelo obe dodatni naročili realizirati v enem tednu.

Oprema za meritve, regulacijo in krmiljenje, ki jo je dobavljala firma SIEMENS — WSW z Dunaja, je prihajala po pogodbenih terminih in ogrožala ter pogojevala kritične faze montažnih del.

Problematico uvozne opreme so nam pomagali uspešno in tekoče razreševati s svojimi izkušnjami in ažurnostjo TEHNO — IMPEX, špediter IN-

TEREVROPA KOPER — izpostava Celje in CARINARNICA CELJE.

Za zagotovitev planiranega končanja popravila kotla je moral izvajalec montažnih del »HIDROMONTAŽA MARI-BOR« zamudo pri opremi nadoknaditi z večjim in neprekinjenim angažiranjem tako posameznikov kot tudi skupin izvajalcev.

Dobra koordinacija in izvajanje del, predvsem pa neprekinjeno delo 24 ur na dan, ob sobotah, nedeljah in praznikih, velika delovna disciplina in delovni elan tako med izvajalci montažnih del, obzidave, interne in super kontrole montaže, se je izkazala v skupnem dosežku, da je bil dne 14. 8. 1981 uspešno izvršen tlačni preizkus s tlakom 199 barov, in to teden dni pred planiranim rokom.

Z uspešno opravljenim tlačnim preizkusom je bila dosežena tudi zagotovitev pravočasnega končanja popravila kotla. Tako je bil kotel v celoti končan 27. 8. 1981, to je tri dni pred rokom.

Za lažjo predstavbo in boljše razumevanje navajam še nekaj številčnih podatkov.

Na gradbišču je za popravilo kotla od začetka do konca v povprečju 150 delavcev, v konici pa je ta številka presegla celo 200 delavcev.

Pri popravilu kotla je bilo demontiranih 470 ton ocevja. Prav toliko jih je bilo tudi zmontiranih, za kar je bilo opravljenih 6055 zvarov. Od teh zvarov sta bila pred tlačnim preizkusom dva netesna, pri tlačnem preizkusu pa še dva, skupaj torej štirje, kar ne predstavlja niti 1 % vseh zvarov.

Dela na obzidju kotla bom najlažje predstavil s podatkom, da je bilo porušenega in ponovno vgrajenega v obzidje kotla preko 288 ton izolacijskega materiala.

Pri popravilu kotla so sodelovali:

— kot projektant in dobavitelj opreme grelnika vode in

ponovnega pregrevnika pare
ELEKTRIM — WARSZAWA
RAFAKO — RACIBORZ

— kot projektant in dobavitelj opreme za meritve, regulacijo in krmiljenje
SIMENS — WSW — DUNAJ

— kot izvajalec montažnih del z obzidavo in toplotno izolacijo

HIDROMONTAŽA MARIBOR

— s kooperantoma

za obzidavo KIP — LJUBLJANA za izolacijo VARSTROJ — LENDAVAL

— kot superkontrola montažnih del

ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR

INŠTITUT ZA METALNE KONSTRUKCIJE

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO,

vsi iz LJUBLJANE

— kot uvozniki celotne uvozne opreme

TEHNO — IMPEX LJUBLJANA

— kot špediter celotne uvozne opreme

INTEREVROPA KOPER — IZPOSTAVA CELJE

— carinske posle pa je opravila

CARINARNICA CELJE.

Investitor je nadzoroval in skrbel, da so celotno popravilo kotla izvajali po tehnologiji montaže in terminskem planu ter skladno z odločbo, zahtevami, nadzorstvom in soglasjem REPUBLIŠKEGA INŠPEKTORATA PARNIH KOTLOV.

Dobro načrtovano in uspešno izpeljano popravilo kotla, s premišljeno izdelano tehnologijo demontaže in montaže, varstva pri delu, organizacijo gradbišča ter detajlnim terminskim planom potrjuje tudi dejstvo, da je bila v času celotnega popravila kotla samo ena lažja poškodba.

Kakšen je bil interes za potek in planiran zaključek remontnih del na bloku 125 MW, predvsem pa še na kotlu, tudi izven našega kolektiva, pri vseh strokovnih službah Elektrogospodarstva Slovenije in Komiteja za energetiko, indu-

strijo in gradbeništvo, potrjuje tudi obiska generalnega direktorja EGS Janeza STRNIŠE dne 15. 7. 1981 in predsednika Komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo Marka VRANIČARJA dne 20. 7. 1981, ki sta se osebno zanimala in seznanila s potekom in problematiko vseh načrtovanih del.

POPRAVILO GENERATORJA

Skladno s predhodnimi zaključki strokovne komisije za sanacijo defektne navitja na satorju generatorja 156 MWA je bil celoten obseg del na generatorju zasnovan na kompletni zamenjavi statorskega navitja.

S pogodbo, ki je bila sklenjena s tovarno RADE KONČAR ZAGREB, je bila temu izvajalcu v celoti poverjena izdelava novega navitja, demontaža starega in montaža novega navitja s preizkušanjem ter priprava in usposobitev generatorja za obratovanje.

V nasprotju z opremo za kotel je tovarna RADE KONČAR izdelala, preizkusila in dobavila na gradbišče TE TRBOVLJE kompletno novo statorsko navitje v razredu izolacije F do 1. 5. 1981, kakor tudi napravo za vrtenje satorja generatorja. Celotna priprava in pristop pred pričetkom remontnih del so kazali, da bo delo na generatorju potekalo brez večjih zadržkov in motenj. Samo izvajanje del pri demontaži starega in priprava za vlaganje novega navitja pa je pokazalo, da niso usklajena dela med ekipami na gradbišču in v tovarni, kar se je pokazalo tudi v medfaznih kasnitvah del. K temu je prispevala svoj delež tudi prekinitve del ob sobotah, nedeljah in praznikih. Zaradi tega so bile neprekinjene intervencije pri izvajalcu del RADE KONČAR na vseh nivojih preko predstavnikov TERMOELEKTRARNE TRBOVLJE, ELEKTROGOSPODARSTVA SLOVENIJE in KOMITEJA ZA ENERGETIKO,

INDUSTRIJO IN GRADBENIŠTVO.

Intervencije, nenehni nadzor nad posameznimi fazami del na generatorju in pravočasno končanje popravila kotla so pripomogli k večji angažiranosti in usklajenejšem delovanju. med ekipami RADE KONČARJA na gradbišču in v tovarni. To je seveda pripomoglo tudi k zmanjšanju medfaznih zamud, tako da je bila montaža novega statorskega navitja vključno s pozitivno izpeljanim visokonapetostnim preizkusom navijata zaključena 5. 9. 1981. Vsa ostala montažna dela vključno s sušenjem generatorja, ki so ga izvajali v mirujočem stanju z električnimi kaloriferji v času od 18. 9. 1981 do 23. 9. 1981, so potem potekala s pospešenim elanom in maksimalno angažiranostjo, in bila zaključena s pogonsko pripravljenim generatorjem dne 26. 9. 1981.

POPRAVILO TURBINE

Obseg remontnih del na turbini je bil zasnovan na tehnologiji in obsegu zamenjave vodnih tesnilk na visokotlačnem in srednjetačnem delu turbine s parnimi tesnilkami. Projektant in dobavitelj opreme za to zamenjavo tesnilk sta bila ELEKTRIM WARSZAWA in REMAK — OPOLE. Izvedba zamenjave tesnilk pa je bila poverjena JUGOTURBINI KARLOVAC.

Vsa oprema za zamenjavo vodnih tesnilk je bila dostavljena na gradbišče že do 1. 6. 1981.

Za izpeljavo zamenjave vodnih tesnilk s parnimi tesnilkami je bilo potrebno odpreti tudi visokotlačni in srednjetačni del turbine ter rotorja teh dveh delov turbine poslati na strojno obdelavo v JUGOTURBINI KARLOVAC.

Zamenjava vodnih tesnilk in vgradnja pripadajoče inštalacije je potekala po predvidenem planu. Povečan obseg in nepredvidena dela pa so se pojavila na pretočnem delu VT in

ST turbine, poleg tega pa je bilo potrebno obnoviti še 44 km sterilnih oblog na nizkotlačnem rotorju turbine.

Problematika neprekinjenega dela ob sobotah, nedeljah in praznikih je bila tudi tu prisotna, vendar v znatno manjši meri. Za zagotovitev pravočasnega zagona bloka in s tem končanje del na turbini so bila potrebna prav tako posredovanja na gradbišču in v tovarni.

Celoten obseg remontnih del na turbini je bil zaključen, vključno z izolacijo, dne 25. 9. 1981.

Kot pereč problem pri izvažanju del na turbini in generatorju se je skoraj v celotnem času del pojavljala uporaba dvigala v strojnici.

Poleg navedenih obsežnejših del ne smemo prezreti tudi vseh opravljenih rednih vzdrževalnih del, ki so jih opravile specializirane ekipe vzdrževalcev in obratovalcev ter dejstva, da so morale nekatere skupine sodelovati in opraviti tudi najzahtevnejša dela v okviru popravila kotla, turbine in generatorja.

Po ureditvi kotlovskih in turbinskih naprav smo dne 26. 9. 1981 pričeli z vrtenjem turbogeneratorja na vrtilni napravi. V tem času se je tudi dokončno uredilo tesnenje turbogeneratorja, tako da je bil dne 27. 9. 1981 napolnjen z vodikom in pripravljen za prvo obratovanje. Prva sinhronizacija agregata je bila opravljena 28. 9. 1981 ob 12. 55 in za njo uspešno izvedeni vsi primarni preizkusi zaščite celotnega bloka, tako da je bil od 29. 9. 1981 naprej pripravljen za obratovanje ter ta dan dosegel tudi moč 105 MW na sponkah generatorja.

Kronološki pregled in opis poteka remontnih del na napravah PEE-N bom zaključil z željo in čestitko generalnega direktorja EGS Janeza STERNIŠE, ki jo je poslal kolektivu TERMOELEKTRARNE TRBOVLJE:

»Ob uspešnem zaključku remonta na napravah TET II vam iskreno čestitam in želim, da bi agregat dobro deloval in

dajal čimveč kilovatnih ur v elektroenergetski sistem Slovenije.«

Hinko Kus

Transport premoga iz separacije Trbovlje v termoelektrarno Trbovlje.

IZPOLNJEVANJE DELOVNEGA NAČRTA od 1. I. do 15. X. 1981

DO	načrt	doseženo	+—	%	ob dela
TPZD	ton	ton	ton		prostih sobotah

DO ZASAVSKI PREMGOVNIKI

Proizvodnja premoga

Pr. Hrastnik	232.795	220.732	— 12.063	94,8	15.738
Pr. Ojstro	183.200	176.230	— 6.970	96,2	11.352
Pr. Trbovlje	394.181	408.071	+ 13.890	103,5	27.181
Pr. Kotredež	187.957	173.620	— 14.337	92,4	11.450
RSC	22.190	20.546	— 1.644	92,6	893
Jama	1.020.323	999.199	— 21.124	97,9	66.614
Retje 80	16.250	15.931	— 319	98,0	1.210
Ojstro 80	34.350	38.629	+ 4.279	112,5	1.740
Celokupno	1.070.923	1.053.759	— 17.164	98,4	69.564

Proizvodnja gradbenega materiala

	letni načrt	doseženo	%
Hrastnik			
Zagorje			
— kamnolom (m ³)	135.000	118.682	87,9

Storitve delavnic — 30. IX.

RESD			
Hrastnik (din)	84,821.000	57,601.968,10	67,9
RESD			
Trbovlje (din)	97,048.000	74,741.320,20	77,0

RESD			
Zagorje (din)	59,854.000	46,414.446,20	77,5
PJL (din)	38,841.000	39,211.216,95	101,0
Toplotna energ. (Gj)	23.700	11.996	50,6

DO TERMoeLEKTRARNA**Proizvodnja električne energije (Mwh)**

	Načrt	doseženo	%
— PEE-PP	38.000	27.123	71,4
— PEE-N	289.195	263.602	91,2
— KE	16.960	739	4,4
Skupaj	344.155	291.464	84,7

Ostalo — storitve — 30. IX.

	letni načrt	doseženo	%
Vzdrževanje naprav (din)		44,290.105,60	

DO RUDARSKA GRADBENA DEJAVNOST — 30. IX.

RIG (din)	323,000.000	285,803.888,55	88,5
ESMD (din)	66,600.000	69,060.498,70	103,7
Avtoprevoz »Zasavje« (t/km)	9,200.000	7,598.856	82,6
GRAMAT (enot)	10,000.000	7,558.851	75,6
Kamnolom (m ³)	50.000	37.082	74,2

DO INDUSTRIJSKE MONTAŽNE DELAVNICE — 30. 9.

SIMD (din)	71,521.000	59.895.269,20	83,7
EIMD (din)	32,548.000	25,570.182,95	78,6
	Načrt I-IX	Doseženo I-IX	%
DO RP Senovo	90.000	87.866	97,6
DO RP Kanižarica	88.000	87.300	99,2

Erika Kavčič

Sanacijski program za jamo Kotredež je izdelan

**BISTVENE ZNAČILNOSTI
PROGRAMA**

Investicijska odpiralna dela v jami Kotredež izvajamo po odobrenem investicijskem programu »Odpiranje jame Kotredež med 6. in 9. obzorom« in po dopolnilnem investicijskem programu »Odpiranje jame Kotredež med 6. in 8. obzorom« I. faza.

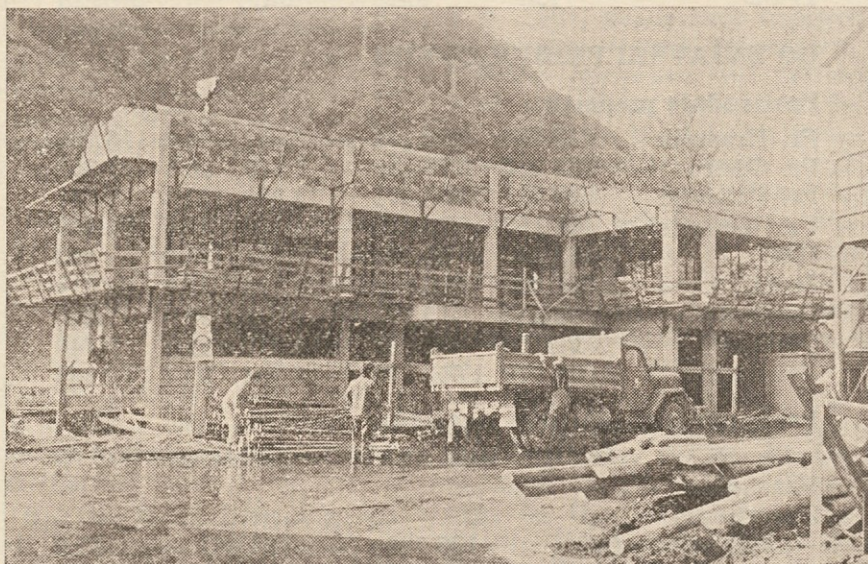
Pri izvajanju investicijskih del po navedenih programih je prišlo dne 4. 3. 1981 do nepričakovanega vdora vode v H-83 na 8. obzoru jame Kotredež. Dotok vode je bil konstanten okrog 2,3 m³/min. vse do 23. 4. 1981, ko se je količina vode pričela povečevati in prinašati s seboj večje količine mulja. Dotok vode je narastel na okrog 6,5 m³/min.

Kljub takojšnji intervenciji za namestitev potrebnega števila črpalk je prišlo zaradi večjih količin mulja v vodi (7-9 ‰) do zamažitve sesalnih košev. S tem je bilo onemogočeno normalno črpanje vode, tako da je prišlo 15. 7. 1981 do potopitve 8. in 7. obzora z vso transportno in odkopno elektrostrojno opremo. S tem je bila tega dne tudi prekinjena proizvodnja premoga v jami Kotredež.

Za reševanje nastale situacije v jami Kotredež je bila vrsta strokovnih posvetovanj, na katerih so sodelovali razni znani strokovnjaki iz SR Slovenije in Madžarske, istočasno pa je bilo več sestankov v družbeno-političnih skupnostih. Dogovorili so se, da je treba nastalo stanje v jami Kotredež sanirati in čimprej ponovno vzpostaviti normalno proizvodnjo premoga.

Za ponovno vzpostavitev proizvodnje premoga v jami Kotredež so potrebna obsežna sanacijska dela, in sicer:

1. Zapiranje dotoka vode v H-83 s čepom skozi injektirne vrtnice kot kratkoročni ukrep, ki

Gradnja sanitarnega in poslovnega objekta na separaciji v Trbovljah napreduje. Člani kolektiva, ki so zaposleni na območju separacije, bodo kmalu dobili nove kopalnice, slačilnice in druge sanitarije, pa tudi čakalnico s prostorom za malico.

Foto A. Bregant

mora biti izveden v čimkrajšem času in ki bi omogočil pričetek sanacijskih del;

2. Geofizikalne meritve za ugotovitev praznine, nastale pri odplavljanju mulja iz mesta vodnega vdora;

3. Zapolnjevanje eventuelnih praznin, lociranih z geofizikalnimi meritvami;

4. Odvodnjevanje vodonosnega triadnega masiva zaradi nadaljnega odkopavanja v jami Kotredež do dna kadunje ter za zagotovitev varnega odkopavanja v perspektivni novi jami Kotredež-zahod;

5. Izčrpavanje vode in mulja iz komunikacij na 7. obzorju ter obnova investicijskih objektov in elektrostrojne opreme na 7. obzorju in 8. obzorju jame Kotredež;

6. Izgradnja nadomestnih investicijskih objektov za ponovno odpiranje 8. obzorja iz talne strani ter nabava nadomestne elektrostrojne opreme.

Ponovno usposobitev proizvodnje premoga v jami Kotredež narekujejo tudi bilančne rezerve premoga, ki se nahajajo na tem območju, saj znašajo po podatkih iz knjige rezerv, ki je vodena v skladu s 1. členom Odloka o postopku ugotavljanja in overjanja razvrščenih rezerv rudnin in talnih voda (Ur. list SRS št. 1/79) s stanjem 31. 12. 1980 v višini 4.448.000 ton. Poleg teh rezerv pa se nahajajo na področju Kotredež-zahod še rezerve C₂ kategorije v višini 29.000.000 ton.

Po srednjeročnem planu je predvidena proizvodnja premoga v jami Kotredež v višini 220.000 do 270.000 ton letno, kar pa ne zadošča za potrebe slovenskih potrošnikov.

Geološki zavod Ljubljana bo opravil vsa raziskovalna in odvodnjevalna vrtanja razen vrtanja za izdelavo vodnega čepa in vrtanja za zapolnjevanje eventuelno nastalih praznin, medtem ko bo opravil Rudarski inštitut KBFI s podjetjem za gradnjo jaškov BAV iz Budimpešte vsa potrebna vrtanja za izdelavo vodnega čepa in za zapolnjevanje nastalih praznin,

izdelavo vodnega čepa v H-83, zapolnjevanje praznin in geofizikalne meritve za ugotovitev nastalih praznin pri odplavljanju mulja z mesta vdora vode.

Po izdelavi vodnega čepa bomo takoj pričeli z reševanjem in čiščenjem jamskih objektov in elektrostrojne opreme, ki je zalita z vodo in muljem. Za ta dela se v sanacijskem programu predvideva potrebna dodatna elektrostrojna oprema (črpalke, transporterji, kabli idr.), ki je predpogoj za izvajanje navedenih del. Sanacijska dela, ki so potrebna za ponovno usposobitev proizvodnje, bodo predvidoma zaključena v prvem polletju 1982. Predvidevajo tudi dodatne črpalke za odvodnjevanje iz posebnih vodnjakov v jami in zunaj ter dodatne črpalke za črpalisce na 6. obzoru.

Vzporedno s temi sanacijskimi deli bomo izdelovali tudi nadomestne investicijske dele, ki so potrebni za nadomestitev objektov, zalitih z vodo in muljem ter so verjetno v takem stanju, da jih ne bo mogoče

sanirati. To so vpadnik V-85, del hodnika H-84 in hodnik H-83.

Investicijska naložba sanacijskih del je predvidena v višini 474.755.000.— din. Terminalni plan financiranja po strukturi naložbe za sanacijo jame Kotredež zaradi vdora vode in mulja v H-38 pa je sledeč:

Zaradi angažiranja velikega števila jamskih delavcev pri sanacijskih delih in zaradi skoraj popolne prekinitev proizvodnje premoga v jami Kotredež ter v tej zvezi preusmeritve ljudi in proizvodnje v jamo Loke prihaja do zmanjšanja proizvodnje, ocenjujejo, da bo v primerjavi z letnim načrtom za leto 1981 nižja za 31.000 ton. Tako v skladu s sprejetim gospodarsko-financiarnim načrtom in oceno doseženih rezultatov proizvodnje premoga v TOZD Premogovnik Kotredež za leto 1981 ocenjen izpad celotnega prihodka zaradi nedoseganja planirane proizvodnje v višini 64.698.000.— din.

Pri upoštevanju podražitev, ki so določene v samoupravnem

(v 000 din)

Teh. struktura	Skupaj 1981-1983	Napred. dela	1981	1982	1983
I/1. RUDARSKA DELA					
— vrtalne komore	8.496	768	7.728	—	—
— nadomestni obj.	69.309	5.615	1.250	47.080	15.364
— čiščenje in obnavljanje objek. in opreme zasute z muljem	91.033	—	5.253	85.780	—
— raziskovalno-odvodnjevalno injekcijsko vrtanje	25.921	2.272	19.706	3.943	—
I/2. ZUNANJA DELA	23.359	2.000	5.201	16.158	—
II. DOMAČA OPREMA	91.183	2.281	38.589	50.313	—
III. UVOZNA OPREMA	91.394	5.952	56.781	28.661	—
IV. OSTALI STROŠKI	9.362	—	2.000	5.362	2.000
V. IZPAD PRIHODKA ZARADI ZMANJŠANJA PROIZVODNJE	64.698	—	64.698	—	—
SKUPAJ	474.755	18.888	201.206	237.297	17.364

sporazumu, znaša celotna naložba sanacijskih del 474.755.000.— din. Stroški proizvodnje premoga se bodo po izvršeni sanaciji takole povečali:

leto 1983	172.— din/tona
leto 1984	140.— din/tona
leto 1985	157.— din/tona

V poprečju se cena na tono premoga poveča za okrog 15 %, kar bi glede na planirano proizvodnjo in normativne stroške,

Viri	Skupaj	%	1981	1982	1983
Sredstva ISE	270.611	57	119.438	140.567	10.606
Sklad za elementarne nesreče	71.216	15	31.434	36.992	2.790
Skad skupnih rezerv SRS	66.464	14	29.335	34.525	2.604
Plansko poslovna skupnost za premog (PPS)	66.464	14	29.335	34.525	2.604
SKUPAJ	474.755	100	209.542	246.609	18.604

Rado OZBIČ

Potek sanacijskih del v jami Kotredež

Sanacija jame Kotredež poteka po planogramu del razen pri delih začetitve vode v hodniku H-83-0 na 8. obz.. Za vrtanje vrtin je že izdelana komora za vrtni stroj v polju 73 na 10. etaži, tako da sedaj pričakujemo le madžarske strokovnjake. Ti naj bi po planogramu sanacije začepili dotok vode z 8. obz. in s tem omogočili nadaljnja sanacijska dela pri čiščenju hodnika in prekopov na 7. obz. jame in s tem pričetek normalnega obratovanja v jami Kotredež.

Pri raziskavah v vodonosnem dolomitu je trenutno dolžina vodoravne vrtine 81 m, in to ca 40 m po triadnem vodonosnem dolomitu. Iz te vrtine je približno 2 m³/min. dotoka. Vendar je vrtina opremljena s preventorjem, tako da se količina izliva vode iz vrtine oziroma triadnega dolomita lahko količinsko regulira. Predvidena dolžina te vrtine je bila okoli 100 m. Tudi druga komora za vertikalne

po sedanjih cenah znašalo 37.817.000.— din/leto.

Za nemoteno izvajanje že pričetih sanacijskih del je potrebno v okviru obstoječih možnosti zagotoviti za to potrebna sredstva. Ker trenutno še ne razpolagamo z dejanskimi možnostmi financiranja, je predvidena konstrukcija financiranja iz štirih virov, in sicer:

Dne 11. oktobra 1981 okrog 20. ure je spet pričela voda v Nadkopu N-73 naraščati. S seboj je nosila velike količine mulja, kar je ponovno ogrozilo normalno delo črpalk tako v nadkopu N-73 kot stabilnih črpalk v črpališču na 6. obz. in 4. obz.

Po teh ugotovitvah je voda po približno dveh mesecih, ko je bil napravljen naravni čep, tega ponovno prebila ter dvignila nivo na koto — 135,52, kjer je bilo trenutno zaustavljeno zviševanje nivoja, vendar pa še vedno nekaj centimetrov pulzira.

Trenutno je jama ogrožena zaradi tega, ker ni rezervnih črpalk, s katerimi bi zniževali nivo vode v N-73 kot tudi v ostalih odkopnih poljih. Zaradi tega je ogrožena tudi proizvodnja v P-77/3, ker nastopa bojazen, da voda po starem delu prodre tudi v to odkopno polje in s tem ogrozi delavce na delovišču.

Anton Prebil

Komisija za sanacijo Kotredeža pričela z delom

vodnjaške vrtine na ordinati 4400 je izgotovljena in pripravljena za vrtanje. Prednost teh vrtin je, da bi dobili čisto vodo iz vrtin in tako ne bi prihajalo do večjih defektov na črpalkah in prevelike obrabe tekalnih koles.

Trenutno potekajo dela na odkopavanju premoga v Polju 77/3 kjer višina odkopa niha od 10—15 m. Tudi na tem odkopu smo morali ustaviti delo za nekaj dni zaradi povečanega dotoka akumulirane vode v starem delu na odkopu. Dotok se je gibal tudi do 4 m³/min. Trenuten dotok pa je približno 300 l/min., tako da nam otežkoča delo, transport in separiranje.

Predvidevamo, da bi z nekaj vrtinami pred odkopom odvodnjavali to akumulirano vodo in tako pridobivali suh premog na odkopu, kar bi se zelo poznalo pri pridobivanju, transportu, prav posebno pa na separaciji, kjer bi bila spet možnost za suho odsejavanje.

V zvezi s katastrofo, ki se je dogodila v jami Kotredež, za katero je bilo treba izdelati sanacijski program, je bila imenovana posebna republiška komisija za sanacijo jame Kotredež. Predsednik te komisije je predsednik republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo Marko Vraničar. Prva seja komisije je bila v Ljubljani 19. oktobra t.l. Na njej so obravnavali izdelan sanacijski načrt v obliki, ki so jo predložili in jo je pregledala revizijska komisija. Določeno je bilo, da se izpad prihodka zaradi nedoseganja proizvodnje premoga v jami Kotredež ne vključuje v ta program.

Naslednja, to je druga seja te komisije pa je bila 23. oktobra t.l. v Ljubljani. Na seji

so pregledali nekatere možne finančne konstrukcije. Predlogov oziroma možnosti je sicer več, vendar se povsod čuti pomanjkanje sredstev. Na seji je bila podana tudi informacija o poteku razgovorov z madžarskimi rudarskimi strokovnjaki in o možnosti dobavnih rokov za nadomestno opremo.

Da bi bili člani kolektiva, predvsem na področju Zagorja stalno seznanjeni s potekom sanacijskih del in s situacijo samogovornika Kotredež, bo po nalogu predsednika PO DO ZPT vsako sredo podana informacija

na posameznih tretjinah. Z informacijami so pričeli 21. 10. Informacije bodo posredovali vsako sredo naslednji diplomirani rudarski inženirji: Leopold Grahek po dogovoru z Radom Ozbičem in Antonom Kobanom. Nadzorniki bodo morali informirati vse delovne skupine, tretjinske poslovodje pa preveriti, če so bile informacije dejansko posredovane. Ob tem bodo sprejemali tudi predloge in mnenja rudarjev o poteku sanacijskih del in predlogih za pospešitev del in eventuelnih izboljšav.

Dejali so...

FRANCE POPIT, PREDSEDNIK CK ZKS

... »Skupinsko-lastninska miselnost, ki še zmeraj prevladuje, je največja zavora našega napredka in nadaljnega razvoja socialističnih samoupravnih odnosov. Spoznanje, da so proizvajalna sredstva družbena lastnina in da dohodek, ustvarjen na teh sredstvih, ni samo dohodek nekega kolektiva, ampak ima značaj družbenega dohodka, še ni prodrlo med komuniste in druge delovne ljudi. Prav to, uveljavljati takšno spoznanje, je eden izmed velikih dolgov, ki ga imamo komunisti do sklepov kongresov ZK 1978. leta...«

DOBROSLAV ČULAFIĆ, SEKRETAR PREDSEDSTVA CK ZKJ

... Zadnje čase smo čedalje pogosteje priča napadom in poskusom razvrednotenja našega samoupravnega družbenogospodarskega sistema, na čigar pleča skušajo zvaliti vse trenutne težave v gospodarstvu in družbi. Ne zahtevajo le revizije nekaterih konkretnih sistemskih rešitev oziroma mehanizmov za njihovo uveljavitev, temveč skušajo ogroziti tudi same temelje sistema, ki jih določata ustava SFRJ in zakon o združenem delu. Gre za kritike iz etatistično-centralističnih in meščanskih izhodišč. Tako kot vselej doslej moramo tudi zdaj odločno zavrniti takšne poskuse, kajti prav v razvoju naših samoupravnih socialističnih odnosov je tudi največ možnosti za odpravo naših gospodarskih težav.

To je naša odločna dolgoročna usmeritev, to je naša prihodnost. Za gospodarske probleme in težave ni krivo samoupravljanje, temveč tiči vzrok v naslednjem uveljavljanju njegovih temeljev, v upiranju ostankov stare prakse in ideologije, katerih namen je, ba bi zavrli razvoj. V zvezi komunistov in družbi kot celoti smo dolžni začeti odločen organiziran boj, da bi se stališča tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije uresničila v samoupravni praksi. Za zvezo komunistov so sklepi tretjega kongresa samoupravljalcev dragocene smernice za akcijo...

Dušan Dragosavac nov predsednik predsedstva CK ZKJ

Dne 20. oktobra t.l. je bila seja predsedstva CK Zveze komunistov Jugoslavije. Na podlagi določil poslovnika o organizaciji in načinu dela predsedstva CK ZKJ je bil za novega predsednika predsedstva centralnega komiteja ZKJ izvoljen čl. predsedstva dr. Dušan Dragosavac. Njegov mandat bo trajal do XII. kongresa ZKJ. Doslej je bil predsednik predsedstva CK ZKJ Lazar Mojsov.

Dušan Dragosavac se je rodil leta 1919 v Vrhovcu pri Gospiču v SR Hrvatski. Član KPJ oziroma ZKJ je od leta 1942 in je nosilec partizanske spomenice leta 1941. Leta 1979 je bil izvoljen za sekretarja predsedstva CK ZKJ. Končal je pravno fakulteto v Zagrebu, višjo partijsko šolo v Beogradu, doktoriral pa je iz ekonomskih ved. Ob izvolitvi so novoizvoljenemu predsedniku zaželeli veliko uspeha pri delu.

TOZD RIG je pričel z delom v rudniku Laško

Rudnik Laško zaključuje odkopavanje vseh znanih zalog premoga, ki so se nahajale nad osnovnim obzorjem Glavnega rova. Za nadaljnjo eksploatacijo premoga je nujno potrebno izvršiti raziskovalna dela, da bomo na osnovi znanih podatkov začeli odpirati nižja obzorja. Raziskave zajemajo področje pod obzorjem glavnega rova, ki je najbolj oddaljeno od meje z

jamo Dol. Najustreznejši način začetka izvajanja raziskav je vpadnik z naklonom 16° dolžine 210 m, s kote 256 do kote 196. Raziskave so locirane v talnini premoškega sloja v keratofirju in zato običajno ni potrebno podgrajevanje. Profil vpadnika je 3 m x 2,5 m, vrtamo vrtine v dolžini 1,5 m, odstreli material pa z nakladalcem Salzgitter HL 81 nakladamo na EVT-120, s tem pa preko presipa nakladamo na jamske vozičke na osnovnem obzorju.

Z deli smo začeli v mesecu septembru 1981 in najprej postavili električni kompresor EKZ-12, ker Rudnik Laško nima v bližini vodov komprimiranega zraka.

Izkopali smo 4 m proge in 7 m vpadnika pod starimi progami, kjer smo podgrajevali z lesom na zatik.

Ker smo z vpadnikom prišli v kompakten kerotofir, sedaj napredujemo brez podgrajevanja.

Gradbišče v Laškem šteje 20 ljudi vključno s kompresistom in nadzorom.

V prihodnje bo potrebno izdelati še okrog 100 m smerne raziskovalne proge, pet prečnih raziskovalnih prog in tri zračne nadkope ter urediti presipna mesta z bunkerji in vodne proge s črpališči.

Franč ČEŠNOVAR

Težki delovni pogoji v delavnicah TOZD SIMD

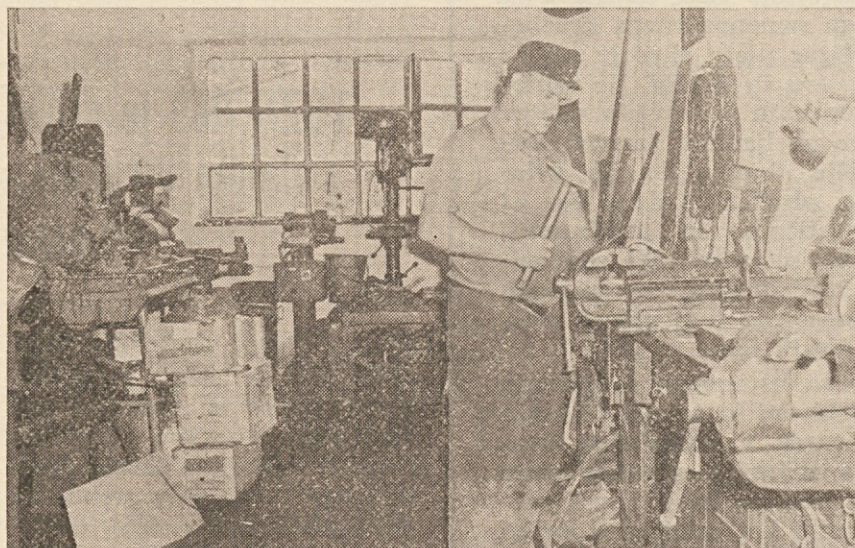
Delavniški prostori na platoju »Gvido« praktično že od svojega nastanka niso bistveno spremenili podobe. Sestavljeni so iz več zgradb, v katerih opravljamo različne dejavnosti. Zgradba v kateri so obdelovalni stroji in mehanična delavnica, je zidana in še vedno opremljena s transmisijo, ki žene veliko stružnico in skobelni stroj. Na veliki stružnici obdelujemo predvsem kolesne dvojice in bandaže jamskih lokomotiv. Ker je ta stružnica iz leta 1911, si lahko predstavljamo, kakšno produktivnost lahko dosegamo na tako pomembnem opravilu, kot je popravilo lokomotiv.

Mehanična delavnica je opremljena z mostnim dvigalom nosilnosti treh ton, večina opreme, ki jo popravljamo, pa to težo presega. Montažna hala ali »baraka«, kot ji pravimo mi, je pravzaprav prava podoba elektrostrojne dejavnosti in vlaganja v to dejavnost. Lesna strešna konstrukcija, ki ne dovoli nikakršnih dodatnih obremenitev, predstavlja veliko nevarnost, da se bo ob morebitni preobremenitvi porušila. Zaradi slabe izolacije sten in stropa

pade kljub segrevanju temperatura v zimskem času pod 0°C . V tem prostoru opravljamo glavne dejavnosti TOZD SIMD, zato so upravičene zahteve celotnega kolektiva po sodobnejših in delovnemu procesu primernejših proizvodnih prostorih. Zamisel oziroma želja, da bi TOZD SIMD pridobila primernejše proizvodne prostore, je stara že več kot deset let. Vrsto let je bila ta želja samo napisana v letnih gospodarsko finančnih načrtih, vendar dlje od tega nismo prišli. V letu 1979 se je pokazala možnost, da bi pričeli z izgradnjo, bil je opravljen lokacijski ogled in pridobljena že nekatera soglasja. Morali bi dobiti še soglasje DO ZPT, ki ga pa nismo dobili z obrazložitvijo, da je na platoju Gvido predvideno odkopavanje premoga. Glede na to, da je bilo zemljišče, na katerem so delavniški in obratni prostori TOZD SIMD pri delitvi premoženja dodeljeno TOZD SIMD, menim, da je kategorična zavrnitev dovoljenja lokacije DO ZPT neupravičena. Vsekakor je bila s to odločitvijo odvzeta kakršnakoli možnost graditve proizvodnih prostorov na platoju Gvido.

Razne delovne organizacije so dobile lokacijo za izgradnjo proizvodnih prostorov na zemljišču REK Edvarda Kardelja, kaže pa, da bo za TOZD, ki je enakopraven član SOZD REK Edvarda Kardelja, odobritev lokacije glavni problem.

TOZD SIMD bo v letošnjem letu ustvarila določen ostanek čistega dohodka, ki bo namenjen za izgradnjo proizvodnih prostorov. Z dodatnimi krediti obstajajo realne možnosti za izgradnjo hale s površino približno 1000 m². Delavci TOZD SIMD bomo storili vse, da si bomo izboljšali pogoje dela, vsekakor pričakujemo razumevanje, sodelovanje in pomoč kombinata. Cilj vseh teh prizadevanj je združevanje delavnic, pravilna delitev dela in zagoto-

Inovator Ivan Močilar, remontni ključavničar v TOZD SIMD DO IMD pri delu. Za sprejete racionalizacije oziroma tehnične izboljšave je prejel priznanja v letih 1976, 1977, 1979, 1980 in 1981.

Foto A. Bregant

vitev proizvodnih prostorov delavcem, ki si take prostore po tridesetih letih tudi zaslužijo. S težnjo, ki je še sedaj prisotna v posameznih TOZD elektrostrojne dejavnosti, da bi vsaka delavnica gradila svojo miniaturno halo (ker za večjo brez združevanja sredstev ne bo denarja), ne bomo dosegli nikakršnega napredka in zaželenega cilja. Cilj vseh, ki se ukvarjajo z

elektrostrojno dejavnostjo v REK Edvarda Kardelja, pa bi moral biti: dobro organizirana, sodobno opremljena delavnica na področju Trbovelj, Hrastnika in Zagorja ter primerna delitev dela med delavnicami, tako da bi krili vse zahteve popravil, vzdrževanja, izdelave rezervnih delov in nove opreme za potrebe REK.

Adi Polak

Rjavi premog danes in jutri

(III. nadaljevanje in konec)

Seveda se bodo programi spreminjali, v osnovi pa sledijo cilju zadržati proizvodnjo ter jo dvigniti v dolgoročnem obdobju nekako 30 do 40 let na približno 2.000.000 ton letno.

Odnos družbe do premogovništva je za današnji čas kljub vsemu več kot naklonjen. Res, da je več deklaracij kot dejanj, saj je od znanih 16 točk programa IS SFRJ razrešenih le malo, čeprav zadevajo vse družbenoekonomske strani premogovništva. Slovenski rjavi premog je drag v primerjavi s premogom v Jugoslaviji, v letu 1979 je bila cena v Sloveniji okrog 200 din/Gcal, medtem ko drugi premogovniki v Jugoslaviji dosegajo do 150 din/Gcal. Poleg večjih stroškov proizvodnje vpliva na cene tudi višji osebni dohodek, ki je skoraj za 25 % višji v Sloveniji, pa bi kljub temu kmalu ostali brez rudarjev, saj je tudi v ostalih panogah v Sloveniji osebni dohodek višji kot v drugih republikah.

Kaže, da prvič po desetih letih od 1. aprila lahko pričakujemo ceno premoga, ki bi pokrivala lastno ceno premoga s skladi.

Bilo bi škoda izgubljati bese-de okrog pokrivanja vsakoletnih izgub, kajti administrativno določanje cen premogu ni bilo nič bolj učinkovito, ko je pred dvema leti prešla ta pravica iz zveznega na republiški izvršni svet. Cena naj bi bila 119 din/

GJ oziroma 27 % višja od sedanjih, in sicer povprečno 1.450 din/tono (kos 210.000). Kljub tej ceni pa ni skrbi za odvzem viška drobnih vrst premoga, te odvzamejo v Šoštanju; komercialnih vrst pa itak še zdaleč ni dosti, saj si bomo morali pomagati z uvozom, če bo ponudba iz BIH ugodna. Letošnjo zimo po novem letu še niso bile sklenjene pogodbe.

Ob sprejetih srednjeročnih načrtih pa je vsak dan slišati nove in nove zahteve za zvišanje proizvodnje. Prav gotovo, da se bomo z večjo ihto lotili prekategorizacije 85 milijonov ton potencialnih rezerv premoga. Tudi opuščene premogovnike bomo prekategorizirali.

Vrstni red za razvoj premogovnikov pa mora vendarle ostati naslednji:

1. Obdržati in utrditi sedanje premogovnike in v njih doseči planirano proizvodnjo ob družbeno dogovorjenih stroških proizvodnje. Po vrstnem redu ustaliti premogovnike Laško, Senovo, Kanižarica, Groblje pri Konjici, Kotredež, Trbovlje, Hrastnik, Globoko pri Senovem, Ojstro, Medijo-Izlake pri Zagorju.

2. Z dodatnim odpiranjem novih ležišč v območju teh organizacij zvišati proizvodnjo nad planirano (Dol-Laško, Kotredež-Zahod).

3. Intenzivno raziskati ležišča premoga v bližnji okolici obstoječih rudnikov kot Grob-

Montaža verige v transporter na odkopnem čelu v jami TOZD Premogovnik Trbovlje.

Foto N. Bizilj

lje pri Konjici, Kotredež, Trbovlje, Hrastnik, Globoko pri Senovem, Ojstro, Medija-Izlake pri Zagorju.

4. Po posebnem programu oceniti možnost in upravičenost reaktiviranja zaprtih premogovnikov ter določiti vrstni red.

5. Racionalno in bolj detajlno raziskati ležišča potencialnih rezerv premoga širom Slovenije.

Ta vrstni red del se bo vsekakor prepletal, saj vemo, da smo tudi na področju odpiranja, raziskav in projektiranja, programiranja in znanstvenega dela na področju rudarstva v Sloveniji precej revni tako s kadri, še bolj pa z opremo. Zato bo nujna najvišja stopnja sodelovanja in usklajevanja vseh sil od rudarstva do znanosti, da bi zagotovili ponovno ožvitev normalnega delovanja slovenskih rudnikov rjavega premoga. V to sfero spada tudi normativno urejevanje odnosov v premogovništvu. Ob rudarskem zakonu dobivamo še energetskega, ki mora tudi odsevati težo premogovništva v razvoju slovenske energetike. Že podatek, da ob vseh inšpekcijah (kotli, elektro, komunalna energetika) rudarska niti ni omenjena, pomeni, da sestavljalci (strokovni delavci Komiteja za gradbeništvo, industrijo in energetiko)

verjetno tega področja niti niso obdelali.

To je razumljiva posledica dejstva, saj Slovenija sploh nima upravnega organa rudarstva v Komiteju oziroma je ta brez strokovnega delavca za področje rudarstva.

Ob usklajenem sodelovanju vseh poklicanih v Sloveniji pri naporih za razvoj premogovništva sem mislil zlasti na sodelovanje strokovnih sodelavcev služb IS skupščine SRS, kamor spadajo tudi rudarski inšpektorji. Le ti naj bi ne bili samo nadzorniki opravljenih del, ampak tudi kot poklicni sodelavci in svetovalci v prid nam vsem in vsej slovenski družbi, ki nam je zaupala tako odgovorno nalogo, kot je ustalitev razmer v gospodarstvu, energetiki in premoga v njej.

Srečko Klenovšek

Raziskave urana v Sloveniji

Dosedanje kompleksne raziskave na uran v Sloveniji, ki so rezultirale v odkritje in izgradnji prvega jugoslovanskega rudnika urana Žirovski vrh pri Škofji Loki, so opredelile kot najbolj perspektivno formacijo v jugoslovanskem prostoru permske peščenjake in konglomerate v Sloveniji. O možnosti odkritja novih rudišč urana v Sloveniji govori vrsta dejstev. Mimo rudišča Žirovski vrh smo z raziskavami v preteklih letih ugotovili v enakih kameninah pojave uranove rude v neposredni okolici Škofje Loke oziroma severozahodno in jugozahodno od Škofje Loke in v okolici Trbovelj. V tej geološki-litološki formaciji so znani še: rudišče bakra v Škofjem pri Cerknem in pojavi bakra pri Škofji Loki.

Iz dosedanje geološke prospekcije so znane še druge ra-

dioaktivne anomalije v raznih delih gródenskega razvoja Slovenije, katere niso še podrobno raziskane.

Na podlagi dosedanjih raziskav (stopnja raziskanosti je različna) so v Sloveniji določena perspektivna območja na uran. Z ozirom, da je kot najbolj perspektivna formacija označena serija srednje permskih (gródenskih) klastitov, v katerih so razen rudišča Žirovski vrh znane številne druge lokalnosti, smo na podlagi dosedanjih raziskav ločili naslednja potencialna območja:

1. Območje Žirovskega vrha in neposrednih podaljškov.
2. Območje Škofje Loke.
3. Ostala območja.

Raziskave na uran se izvajajo fazno, od temeljnih, regionalnih, poldetajlnih do detajlnih raziskav.

Faze, metode, obseg in dinamika raziskav so odvisni od rezultatov dosedanjih raziskav, od stopnje raziskanosti, od načina pojavljanja oruđenjenja, geološko strukturnih, topografskih in ostalih karakteristik ter od rezultatov predhodne faze. Stopnja raziskanosti vseh potencialnih območij ni enaka.

Prve raziskave na uran v Sloveniji so se začele leta 1969, ko so pri regionalni aeroradiometrični prospekciji bile odkrite tudi prve radioaktivne anomalije. Pri tej avioprospekciji so bile ugotovljene tudi radioaktivne anomalije na območju Posavskih gub. Na osnovi teh ugotovitev je Geološki zavod Ljubljana leta 1973 začel z radiometrično peš prospekcijo. V tem letu je na območju vasice Knezdol (severozahodno od Trbovelj) ugotovljena v preperelem in limonitiziranem sljudnatem srednjezrnatem peščenjaku povišana vsebnost urana. Z regionalnimi raziskavami je Geološki zavod Ljubljana nadaljeval v letih 1975 in 1976 ter v letu 1978. Te raziskave so izvajane za ugotovitev širšega potencialnega območja za uran oziroma za ugotovitev anomalnih radioaktivnih območij. Pri geokemični in instrumentalni prospekciji, kljub temu da je

površinski preperinski del precej debel, je ugotovljen obstoj radioaktivnih anomalij.

Kot perspektivno območje je izdvojena na ozemlju Posavskih gub, na podlagi regionalnih raziskav, neposredna okolica vasice Knezdol, ozemlje jugozahodno od Gozdnika in južno od Maliča.

Za točno ugotovitev ekonomske pomembnosti perspektivnih območij v vzhodnem delu Posavskih gub je potrebno nadaljevati s poldetajlnimi in detajlnimi raziskavami.

T. Dimkovski

Pripravljen je predlog zakona o energetske gospodarstvu

Osnutek novega zakona o energetske gospodarstvu naše republike je bil že dalj časa v razpravi. O vsebini tega osnutka so razpravljale tudi naše TOZD, DO in delovne skupnosti, skupno s svetom za energiko pri medobčinski gospodarski zbornici revirskih občin. Podane so bile številne pripombe na posamezna določila. O osnutku so razpravljali seveda tudi v organih skupščine SRS, izvršnem svetu SRS, Gospodarski zbornici Slovenije, republiškem odboru sindikata delavcev energetike, interesne skupnosti itd.

Poglavje o načinu uresničevanja posebnega družbenega interesa predvideva tudi načelo sodločanja delegatov uporabnikov na pomembnejših področjih energetskega gospodarstva. To določilo je vseboval že osnutek, sedaj pa ga podrobneje ureja tudi konkretni predlog zakona o energetske gospodarstvu, ki je bil od 15. oktobra t.l. objavljen s tem, da bi v odprtem roku dali pobude in predloge skupščini SR Slovenije, da bi omogočili

pravočasno obravnavo in sprejetje programa dela skupščine SRS za leto 1982.

V pogledu samoupravnih organiziranosti uporabnikov energije in izvajalcev energetskih dejavnosti je izdelan model organiziranosti občinskih energetskih skupnosti, ki se ustanavljajo na območju ene ali več občin. Posebnim energetskim skupnostim v katere se združujejo uporabniki, ki so trajneje zainteresirani za ustrezne energetske dejavnosti, so dane pristojnosti tako, da v njih delavci in delovni ljudje, sprejemajo, odločajo in oblikujejo vrsto zadev za širša območja za katera je ustanovljena. Občinske in posebne energetske skupnosti se združujejo v republiško energetske skupnosti. Skupni prihodek, ki se ustvarja na podlagi enotne prodaje cene električne energije uporabniku, se ves takoj in hkrati razporeja na vse TOZD, ki so ga ustvarile. Podlaga za dogovarjanje o strukturi in ravni cen, bodo normativi in merila, ki jih bo energetska skupnost sprejela za uporabo živega dela in sredstev ter za materialne in druge poslovne stroške. Zakon predvideva s samoupravnim sporazumom oblikovanje rizičnega sklada, na katerega sredstva bi posegli, če bi bila struktura proizvodnje slabša od planirane. V energetski bilanci morajo biti vključeni vsi elementi od katerih je odvisna preskrba s kakršnokoli vrsto energije in tudi načini in pogoji zagotavljanja primanjkljajev iz drugih republik in pokrajin ter tujine. Zakon naj bi zadovoljil tudi bolj neposredni in močnejši vpliv uporabnikov na gospodarjenje z združenimi sredstvi, ki bodo uporabljena za investicije. Ta svoj vpliv pa bodo uveljavljali preko svojih delegatov v skupščini energetske skupnosti.

Sicer pa predlog zakona o energetske gospodarstvu med energetske dejavnosti vključuje dejavnost premogovništva, jedrske dejavnost, naftno-plinsko dejavnost, elektrogospodarske dejavnosti in dejavnost daljinskega oskrbovanja s toploto. Naj poudarimo, da se smatrajo za

zadeve posebnega družbenega pomena v premogovništvu raziskovanje, pridobivanje in distribucija premoga. Dejavnosti posebnega družbenega pomena v elektrogospodarstvu pa so proizvodnja, prenos in distribucija električne energije. Prav tako pa so posebnega družbenega pomena tudi dejavnosti energetskih skupnosti. Posebni energetski skupnosti bosta dve, in to za elektrogospodarstvo in premogovništvo, ki obsega energetske področje tudi nuklearne energije in posebna energetska skupnost za nafto in plin.

Ko bo sprejet zakon o energetske gospodarstvu bo pre-

nehal veljati zakon o elektrogospodarstvu ter določbe zakona o tehničnih inšpekcijah na področju industrije in gradbenštva, ki se nanašajo na elektroenergetsko inšpekcijo in inšpekcijo parnih kotlov. Organizacije združenega dela s področja energetskih dejavnosti bodo morale uskladiti svojo organiziranost in poslovanje z določbami tega zakona v 12. mesecih po njegovi uveljavitvi. Ko bodo ustanovljene samoupravne interesne skupnosti energetike, bodo prenehale obstajati obstoječe samoupravne interesne skupnosti tega področja. (tl)

Osnutek resolucije o izvajanju družbenega plana Slovenije

Dne 20. oktobra t.l. je bil po sklepu skupščine SR Slovenije objavljen v dnevnem časopisu osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 v letu 1982.

Z resolucijo so določeni ključni cilji in materialni okviri razvoja Slovenije v letu 1982, politika usmerjanja gospodarstva v izvoz za izboljšanje plačilno bilančnega in devizno bilančnega položaja Slovenije, druge ključne naloge v letu 1982 in drugi dokumenti, ki sodijo k resoluciji.

Iz osnutka resolucije je razvidno, da je ključna naloga pri uresničevanju politike in ekonomske stabilizacije in nadaljnjem poglobljanju družbenoekonomskih odnosov v letu 1982, izboljšanje plačilno bilančnega in devizno bilančnega položaja Slovenije. S tem bo dana možnost, da bodo delovni ljudje in občani naše republike zagotovili nadaljnji razvoj ter uresničili svoj del soodgovornosti za uresničevanje skupno dogovorjenih ciljev in nalog družbenoeko-

nomskega razvoja v Jugoslaviji, pa tudi pri uresničevanju sklepov Predsedstva CKJ.

Izvoz blaga na konvertibilno področje se bo povečal realno za najmanj 6 %. Industrijska proizvodnja bo ob večjem prilaganju proizvodnih programov izvozni usmeritvi ohranila svojo raven iz leta 1981. Celotni družbeni proizvod bo predvidoma porasel realno za 0,2 %. Nadaljevali bomo s politiko produktivnega zaposlovanja poleg zaposlovanja na izpraznjenih delih in nalogah ter vključevanju pripravnikov v delo. Število zaposlenih se bo povečalo za 0,3 %. Sredstva za investicije v osnovna sredstva se bodo realno znižala za 5 %. V tem za gospodarske investicije realno za 2,5 %, za stanovanjsko izgradnjo realno za 5 %, za druge negospodarske investicije pa za realno 25 %. Rast sredstev za OD bo zaostajala v globalu za rastjo dohodka za 10 %, ob tem pa bodo realni OD v globalu za okoli 2 % pod ravniho v letu 1981. Sredstva za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb bodo v globalu rastla

za 10 % počasneje od rasti dohodka. Investicijska sredstva se bodo namenjala za dokončanje prioritarnih objektov, to je za celodnevno osnovno šolo, usmerjeno izobraževanje, ter raziskovalno dejavnost na področju naravoslovno matematičnih, tehničnih, tehnoloških in kmetijskih ved in za zagotavljanje amortizacije. Temeljne banke bodo dajale v okviru kratkoročnega kreditiranja prvenstvene kredite za obratna sredstva proizvodnji, ki izvažajo na konvertibilno področje, pri tem pa bodo te banke zagotovile zadostna sredstva za vse oblike izvoznega kreditiranja na konvertibilno področje ob ugodnejših pogojih, tako da bo 55 % sredstev za kreditiranje usmerjenih v kreditiranje izvoza na konvertibilno območje. Ekonomski odnosi z državami v razvoju se bodo razvijali hitreje kot z drugimi območji in predvsem tako, da bo izvoz blaga naraščal po stopnji 10 % realno, investicijska dela pa se bodo povečala za 20 %. Politika cen v letu 1982 bo naravnana k ciljem ekonomske stabilizacije in pospešitvi izvoza. Zato je v načrtu, da bo odločno omejena stopnja inflacije, tako da rast cen v letu 1982 ne bo presegla stopnje 15 % (december 1982 na december 1981).

Poleg doslednega upoštevanja kriterijev doslednega investiranja se v letu 1982 razen odpravljanja največjih ozkih grl in najnujnejše modernizacije v proizvodnji ter investicij v gospodarsko infrastrukturo in primarno proizvodnjo hrane, ne bo smel začeti izvajati noben projekt, ki ne bo namenjal vsaj 50 % proizvodnje v izvoz na konvertibilno območje. Investicije iz samoprispevkov bodo pričeli izvajati le, ko bo s samoprispevkom zbrana polovica predvidenih sredstev, pri čemer ne bo možno uporabljati sredstev, združenih v samoupravnih interesnih skupnostih. Za negospodarske investicije tudi v letu 1982 ne bo mogoče uporabljati bančnih sredstev z izjemo stanovanjske izgradnje. V letu 1982 bo povečan pridelek osnovnih poljskih pridelkov v družbeno organizirani proizvodnji

najmanj za 5 %. V zoženih investicijskih okvirih za gospodarsko infrastrukturo bodo prednostno zagotovljena sredstva za nadaljevanje najnujnejših geoloških raziskav in z izgradnjo najnujnejših proizvodnih objektov v elektrogospodarstvu ter premogovništvu vključno z objekti kontinuitete. Samoupravne interesne skupnosti na področju gospodarske infrastrukture bodo v okviru samoupravnih sporazumov o temeljih svojih planov do konca februarja 1982 opredelile prioritete za leto 1982 in zaostrele ukrepe za racionalno uporabo družbenih sredstev.

Usmeritve bodo naslednje: povečanje cen električne energije, s čimer bodo pokriti najmanj stroški enostavne reprodukcije, prerazdeljene bodo obveznosti za združevanje sredstev za gospodarsko infrastrukturo v korist sredstev, ki se združujejo v interesne skupnosti za elektroenergetiko, pri čemer bo zadržan predviden delež združenih sredstev v SIS za železniško in luško gospodarstvo.

Delavci v organizacijah združenega dela bodo pri razporejanju doseženega dohodka upoštevali usmeritev, da morajo v SR Sloveniji sredstva za osebne dohodke v globalu naraščati za 10 % počasneje od rasti dohodka. Sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb, oblikovana v odnosih svobodne menjave dela, bodo skupaj s sredstvi pokojninskega in invalidskega zavarovanja v globalu rasla za 5 % počasneje od rasti dohodka. Sredstva za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb v Sloveniji bodo rasla za 25 % počasneje od rasti dohodka, pri čemer je izhodišče v letu 1981 dogovorjeni obseg splošne porabe v republikah in občinah. Zagotovljeno bo redno oskrbovanje trga z osnovnimi življenjskimi proizvodi. V letu 1982 bo bistveno zožen obseg kompenzacij za osnovne prehranske proizvode. Naloge na področjih družbene reprodukcije, ki niso posebej navedene v osnutku resolucije, to je predvsem vodno gospodarstvo, turizem, družbene dejavnosti, SLO, regionalni razvoj, ureja-

nje prostora in varstva okolja ter družbeni sistem informiranja bo v letu 1982 potrebno izvajati v okviru materialnih možnosti in po programu prioritete na podlagi srednjeročnih planskih dokumentov, ki jih morajo nosilci v zaostrenih razmerah ponovno preveriti in skrbno gledati glede na zožene razvojne možnosti.

Nosilce, naloge in ukrepe na posameznih področjih bodo podrobneje opredelili razni dokumenti, med drugim dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982, energetska bilanca Slovenije za leto 1982, plan zaposlovanja za leto 1982, dogovor o izvajanju politike cen itd.

Osutek resolucije je torej v javni razpravi. Obstaja možnost, da bo prišlo pri izdelavi konkretnega predloga resolucije do manjših sprememb, sicer pa naštetih podatki iz resolucije lahko že služijo pri pripravljanju predlogov planskih dokumentov za leto 1982 tako v organizacijah združenega dela, kakor tudi interesnih skupnostih itd. (tl)

Problematika zemeljskih plazov v Hrastniku

Zemeljski plazovi se v občini Hrastnik pojavljajo že okrog 60 let. Že leta 1924 so bili izdelani prvi dokumenti o preventivnih ukrepih za takrat aktivne plazove in na osnovi teh dokumentov izvršena sanacijska dela, vendar se pojavljajo plazovi na čedalje širšem območju.

Pojavu plazov največ pripomore specifična geološka sestava tal na območju celotne občine. Zaradi pomanjkanja sredstev (razen v letih 1980 in 1981) in vsled tega neizvršenih sanacijskih del, se novi plazovi pojavljajo v vse večjem obsegu.

Komisija za sanacijo plazov pri Skupščini občine Hrastnik je konec leta 1978 izdelala osnutek elaborata v obsegu in aktivnosti zemeljskih plazov na območju občine Hrastnik, v katerem so zajeti vsi plazovi s podarkom na geološkem, inženirsko-geološkem ter hidrološkem opisu stanja. Omenjeni elaborat je bil osnova za pridobitev sredstev za sanacijo plazov v letih 1980-1981. V njem je predvidena sanacija plazov na dva načina, in sicer površinske ter s posebnim raziskovalno drenažnim rovom. Namen izgradnje drenažnega rova je odvod podtalnice izpod plazu Buden in RTP ter zmanjšanje razmakanja in vzgonskih pritiskov na topljive gline, ki so eden od glavnih vzrokov plazjenja na tem območju.

Na tem predelu so že v letih po velikem plazu leta 1922 bili izdelani in so uspešno delovali trije drenažni rovi. Med okupacijo so rove prenehali vzdrževati, posledice pa so vidne še sedaj v povečani aktivnosti plazov.

Raziskovalno drenažni rov se izdeluje na podlagi potrjenega projekta »Raziskovalno drenažni rov v plazovitem področju Hrastnika«. Projekt je potrjen od Rudarskega instituta v Ljubljani.

Namen tega rova je kot je že omenjeno, odvodniti teren talne vode, v prvi vrsti pod plazom Buden in RTP, v drugi fazi pa celotno območje od bivše zgradbe Skupščine občine Hrastnik do Pustove skale.

Pripravljalna dela za izdelavo rova so se pričela 6. 10. 1980, začetek izkopa rova pa 16. 10. 1980. Začasno so dela prekinjena 7. 10. 1981 pri dolžini 200 m, ker so pričeli z raziskovalnim vrtanjem, s katerim so ugotovili debelino ter smeri raztezanja litvanskega apnenca.

Začetek rova je potekal ob glini z vmesnimi plastmi peščenjaka ter vložki kamene breče, nato pa so se začele pojavljati samice litvanskega apnenca, katerega je bilo potrebno razstreljevati. Na tem odseku se je prvič pojavila voda iz stropa v količini cca 15 l/min. Od 40 m

Dne 19. septembra 1981 so delavke delovne skupnosti skupnih služb s področja Hrastnika — DO ZPT napravile solidarnostni delavnik v jami Hrastnik. Čistile so vozičke in opravljale druga nujna dela, ki bi jih sicer morali opraviti rudarji oziroma drugi delavci. Na koncu je fotograf, sicer varnostni tehnik, napravil za spomin še posnetek.

dalje pa poteka odvodnjevalni rov po litotamnijskem apnencu z vložki mastne gline, katere preprečujejo večje napajanje apnenca z vodo. Voda se opaža do odseka rova do dolžine cca 80 m, od tu dalje pa gre rov skozi sarmatske plasti in glino in je suh. Za sarmatsko glino sledijo laške plasti, katere sestavljajo apnenci zlitotamniji apnenci, peščenjaki ter apneni peščenjaki. Na vstopu v omenjene plasti je bil dotok vode od 35—50 l/min., nato pa se je zmanjšal. Trenutno večjih dotokov vode ni, skupni dotok vode iz odvodnjevalnega rova pa znaša po zadnjih meritvah

3—5 l/min. Izdelavo raziskovalnega rova smo ustavili na dolžini 200 m, da smo lahko izvedli raziskovalno vrtanje v smeri proti bivši občini ter v smeri Pustove skale.

Izkopnino pri izdelavi rova so prevažali z vozički ter stresali pred ustjem rova, ko se pa nabere zadostna količina, jo s kamioni odpeljejo na določeno odlagališče.

Izdelavo odvodnjevalnega rova financira ZPT TOZD Premogovnik Hrastnik iz naslova rudarske škode. Dela pa izvaja RGD TOZD RIG Trbovlje.

Franc Selan

Prodaja premoga v jesenskozimski sezoni možnosti in težave

Kot v vseh letih doslej, tudi letos delavci v prodajnem oddelku s strahom pričakujemo prihajajočo kurilno sezono. V letošnjem letu bo oskrba potrošnikov s premogom še posebno problematična, saj praktično že vse leto ne zadovoljujemo potreb.

Stanje pa je po skupinah potrošnikov različno:

Termoelektrarne smo v glavnem dobro založili s premogom, kar sta nam omogočila štirimesečni remont v TE Trbovlje in dvomesečni remont v TO Ljubljana, kakor tudi povečana proizvodnja vseh vrst premoga, pri-

mernih za uporabo v teh enotah. Zaostanek v dobavah beležimo le pri TE Šoštanj, do česar pa je prišlo zaradi omejenih možnosti nakladanja na separaciji v Trbovljah in problemov z železniškimi vagoni.

Industrijski potrošniki so v prvih devetih mesecih praktično dobili vse pogodbene količine, kar nam je omogočil povečan padec drobnih vrst premoga. Predvidevamo, da tudi v naslednjih mesecih ne bo problemov z njihovo oskrbo.

Najtežji pa je in še bo položaj pri oskrbi široke potrošnje. Pri izdelavi prodajnega plana za letošnje leto smo namreč upoštevali prvotno predvideno proizvodnjo 1.500.000 ton, pri čemer smo računali na proizvodnjo 109.000 ton z dnevnih kopov od česar naj bi s separiranjem odpadlo tudi približno 25.000 ton na debele vrste premoga (kosi, kocke in oreh). Žal se ta predvidevanja niso uresničila. Po rebalansu plana na 1.400.000 ton odpade na proizvodnjo dnevnih kopov le 50.000 ton, ta količina pa bo v celoti uporabna le v energetiki. Poleg tega pa tudi premog iz hrastniških jam ne vsebuje predvidenega odstotka debelih vrst. Položaj je otežilo še zalitje jame Kotredež; iz nadomestnih delovišč v jami Kisovec namreč prihaja zelo malo debelih vrst premoga. Upoštevajoč vsa navedena dejstva računamo, da nam bo v letošnjem letu primanjkovalo 70-80.000 ton premoga za široko potrošnjo. Le-ta pa od nas zahteva še znatno večje količine, saj jo v to silita pomanjkanje in delno tudi visoka cena tekočih goriv.

Položaj v SR Sloveniji rešujemo na več načinov s sodelovanjem z Republiškim komitejem za energetiko, Splošnim združenjem energetike pri Gospodarski zbornici Slovenije in Plan-sko poslovno skupnostjo za premog:

1) na račun naših dobav kotlovca TE Šoštanj je Rudnik lignita Titovo Velenje sprostil dodatne količine premoga za široko potrošnjo;

2) s separiranjem premoga iz rudnika Ugljevik na separaciji

v Zagorju rešujemo v sodelovanju s Trg. podjetjem Dom-Smreka v Mariboru probleme oskrbe s premogom v severovzhodnem delu Slovenije;

3) z uvozom določenih količin vzhodnonemških in ruskih briketov, kar pa je povezano z dodatnim obremenjevanjem naše zunanjetrgovinske plačilne bilance;

4) z nakupom separiranega, kakor tudi rovnega premoga v rudnikih BIH (Banovići, Kakanj Breza, Zenica, itd.), pa tudi z nakupom manjših količin sušenega lignita iz kolubarskega bazena. Vendar so vse te količine dosti manjše od potrebnih, saj

tudi v teh rudnikih odstotek debelih vrst premoga upada, poleg tega pa imajo tudi izvozne obveznosti.

Kljub vsem naštetim naporom, katerim smo se pridružili tudi v Zasavskih premogovnikih z uvedbo dodatnega obratovanja, ob sicer predvidenih prostih sobotah, računamo, da bomo to kurilno sezono uspešno prebrodili le s skrajnim varčevanjem premoga v kar bi lahko vključili nepretirano ogrevanje poslovnih prostorov, kakor tudi zmanjšanje števila ogrevanih prostorov v stavbah z individualnim centralnim ogrevanjem.

Marjan Ule

Problematika stimulativnega nagrajevanja

Naravna težnja ljudi je povečanje življenjskega in družbenega standarda. Ta cilj dosežemo z nenehnim povečevanjem proizvodnosti dela in boljšim poslovanjem. Zato je pomembno, koliko in kako racionalno proizvajamo in tudi trošimo.

Na proizvodnost dela, ki je razmerje med ustvarjeno proizvodnjo in zanjo potrošenim delom, vpliva izredno veliko dejavnikov — nekateri neposredno, drugi posredno. Zaradi tega ni možen nek splošen pristop, ampak je rast proizvodnosti možno dvigovati na temelju številnih možnih pristopov.

Osební dohodki so izraz potrošenega časa in predstavljajo strošek za ustvarjeno proizvodnjo. Zato ima delovni čas velik in posreden vpliv na proizvodnost dela. Delovni čas in njegova izraba predstavljata najvažnejši dejavnik vsake proizvodnje in proizvodnosti dela.

Ekonomična izraba delovnega časa je pri nas, predvsem pa v svetu, stalen in nikoli končan proces proučevanj, analiz in akcij.

Želimo poudariti, da smo se doslej pri nas vse premalo zave-

dali gospodarskega pomena izrabe delovnega časa. Akcije za izrabo časa se pojavljajo kampanjsko. Vzroki tega stanja so verjetno v tem, da je razreševanje teh problemov zelo zapleteno, nekateri pojavi so celo skriti.

Poslovne odločitve za izboljšanje izrabe delovnega časa so tudi pogosto nepopolne, pavšalne itd.

V procesu proizvodnje se trošijo različne oblike:

- živega dela,
- predmetov dela,
- sredstev za delo.

Vsi trije faktorji proizvodnje predstavljajo vsak zase in povezano vir vsake proizvodnosti in življenjske ravni. Zaradi tega lahko rečemo, da je predvsem človek osnovni vir racionalne organizacije dela, ker le on more smotrno usklajevati faktorje proizvodnje, tako povečati proizvodnost ter sebi večjo življenjsko raven.

S povečanjem proizvodnosti dela naraščajo količine dobrin za zadovoljevanje naših potreb. Zato mora biti tisti, ki je količinsko, kvalitativno in gospodarno izdelal več, tudi bolje nagrajen. S potrošnjo se izravnava

povečana proizvodnja, povečani osebni dohodki konzumirajo dobrane, ki zvišujejo življenjsko raven. Povečanje proizvodnosti dela dosežemo z večjim izkoristkom delovnega časa. Možno ga je doseči z različnimi pristopi, da bi zmanjšali:

- odsotnost z dela,
- bolje izkoristili čas na delu.

Izmed mnogih možnosti — tehnoloških, organizacijskih, tehniških itd., je boljši izkoristek možno doseči tudi na podlagi merjenja in nagrajevanja uspešnosti dela delavcev. V današnjem času je naloga nagrajevanja uspešnosti še posebno aktualna, saj je dobila v razmerah zaostrenih pogojev gospodarjenja posebno mesto in vso družbeno podporo.

DO RGD s svojo raznoliko dejavnostjo, zaostreno gospodarsko situacijo to še kako občuti. Zaradi tega mora pri svojem ravnanju iskati vse možne načine in optimalne rešitve za svoj obstoj. Opredelili smo, da je v prvi fazi to možnost poiskati v dveh smereh:

- v smeri tehnično, tehnoloških in organizacijskih rešitev;
- v smeri nagrajevanja uspešnosti dela in poslovanja.

Grobi pregled stanja v TOZD na proizvodnost dela in uspešnost poslovanja v primerjavi z delitvijo dohodka — dela za OD kaže na to, da je delitev OD po uspešnosti individualnega dela in uspešnosti poslovanja v velikem razkoraku z dejansko proizvodnostjo dela in uspešnostjo poslovanja v TOZD.

Druga pomembna ugotovitev, ki narekuje spremembo stanja v nagrajevanju je tudi v tem, da npr. delavci TOZD RIG v ZRN pridobijo od celotnega OD cca 60 % od dela po normi in režiji, v domovini pa le ca 30 %; 70 % je dodatkov in nadomestil.

Politika povečevanja osebnih dohodkov na podlagi povečevanja vrednosti enote enostavnega dela je torej zaradi takšnega razmerja delitve zagotovo ena najslabših variant, saj stimulira le dodatke in slabo delo, povečuje uravnilovko ter vodi vse

prej kot k produktivnemu in gospodarnemu delu.

Koncept nagrajevanja v naši DO temelji na vzpodbujanju:

1. osebnega prispevka posameznih delavcev ali delavcev, ki delajo v skupini na podlagi fizičnih kazalcev proizvodnje;
2. na podlagi skupnega prispevka delavcev k povečanju dohodka (zmanjševanju stroškov) obračunskih stroškovnih mest in TOZD, zlasti glede na kvaliteto upravljanja in gospodarjenja s sredstvi družbene reprodukcije.

Takšne rešitve pa so opredeljene tudi v zakonu o združenem delu, ki v členih od 126 do 129 opredeljuje, da se osebni dohodek delavcu določa tako, da ustreza rezultatom njegovega dela in njegovemu osebnemu prispevku, ki ga je dal s svojim živim delom in z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi in kolikšen je njegov prispevek k povečanju dohodka TOZD.

Sedanji obračuni stimulacije (akordov) kot tudi uspešnosti poslovanja (gospodarnosti) pa nasprotno temeljijo le na podlagi ocen oz. dogovorov in imajo le socialni značaj.

Pri merjenju delovnih rezultatov se bomo poslužili merjenja dveh osnovnih kategorij, in sicer za:

1. kreativna dela in
2. reproduktivna dela.

Ostre meje med obema seveda ni, ker v delovnem procesu prehajata ena v drugo. Kreativno delo je inventivnega značaja, kar le kreativno delo v največji meri prispeva k napredku gospodarnosti, medtem ko reproduktivno delo zadržuje proizvodnost v ožjih krogih in majhnem obsegu.

Pri merjenju delovne uspešnosti kreativnih delavcev je zadeva mnogo bolj kompleksna, saj pri njem običajno vnaprej ni predviden delovni postopek. Pri reproduktivnem delu je v največji meri možno za vnaprej določiti normativni delovni prispevek in po opravljenem delu primerjati doseženo z normativnim. Pri kreativnem delu to ni mo-

goče, ker se delovni prispevek teh delavcev praviloma pokaže šele po daljšem času, ko lahko z gotovostjo ugotovimo povečanje uspešnosti poslovanja. Zato rej morajo biti normativi za obe kategoriji delavcev enostavni, jasni in vnaprej predvidljivi kot npr.: dolžina napredovanja na šiht, število kosov na šiht, št. voženj na šiht. Za kreativna pa druga ekonomska merila v primerjavi s preteklim obdobjem ali v primerjavi z enakimi ali sorodnimi dejavnostmi v panogi.

Po kriteriju prispevka delavcev k povečanju dohodka TOZD nameravamo povsem jasno opredeliti, da bo stimulacija delavcev k povečanju dohodka TOZD odvisna od razlike med vsemi prihodki in vsemi odhodki.

Čim večja bo ta razlika, tem večja bo udeležba delavcev v tej razliki.

Merjenje individualnega prispevka in obračun bo tekoče za opravljeno delo, medtem ko se bo rezultat povečanja dohodka obračunaval z enomesečno zamudo (npr. v oktobru za avgust).

Za vse TOZD in DS SS nameravamo izdelati skupne osnove in merila merjenja delovnega prispevka do novega leta. V DS SS imamo sistem že uveljavljen in bomo takšnega (modificiranega za specifična dela v TOZD) kakršnega bo praksa še dodelala, predlagali vsem TOZD.

Jasno pa je, da se vsaka novost sprva težko uveljavlja, kar je še posebno značilno za tradicionalno industrijo in pa tudi zaradi tega, ker smo doslej prejeli OD ne glede na rezultate dela, kar vse je pripeljalo v položaj, v katerem nismo konkurenčni mednarodni menjavi dela.

Sistem nagrajevanja v DS SS, kakršen je uveljavljen v naših aktih, da se uspešnost delavcev meri s količino proizvodov na zaposlenega delavca, nima nobene teoretične ne praktične vrednosti, da se sploh uveljavi, kaj šele meri in nagrajuje.

Stane Poplas

Gradnja samskih domov v Trbovljah in Hrastniku

V sklopu realizacije investicijskega programa »Odpiranje novih predelov slojišč premoga na področju Hrastnika in Trbovelj« je tudi gradnja samskih domov. Predvidena je gradnja dveh domov, in sicer enega s 100 ležišči v Trbovljah in enega enakih kapacitet v Hrastniku.

SAMSKI DOM HRASTNIK

Samski dom v Hrastniku je lociran na področju ob levem bregu potoka Boben južno od sedanjih delavnic RESD Hrastnik (pri Konzumu). Zasnovan je iz petih med sabo ločenih bivalnih objektov in posebnega objekta skupnih prostorov. Vsak bivalni objekt je tlorisne velikosti 10,60 m x 10,90 m in ima tri etaže, v katerih so garsonjere s skupno dvajset ležišči. Bivalni objekt je zasnovan tako, da je mogoče del celotne etaže ali celoten objekt spremeniti v stanovanja različnega tipa. V vsaki garsonjeri je predvidena poleg spalnih in sanitarnih prostorov še manjša kuhinja.

V objektu skupnih prostorov bodo prostori za jedilnico, čitalnico, skladišče, večnamenski prostor ipd.

Gradnja samskega doma v Hrastniku je v teku. Dva bivalna objekta in objekt skupnih prostorov so v fazi izdelave strehe. Prvi objekti bodo predvidoma vseljivi spomladi 1982. Ocenjujemo, da bo celotna vrednost samskega doma v Hrastniku 5.000.0000,00 din, trenutno pa je angažiranih 3.300.0000,00 din, kar pomeni, da bo treba zagotoviti še dodatna sredstva.

SAMSKI DOM V TRBOVLJAH

V pripravih na izgradnjo samskega doma v Trbovljah smo imeli težave z lokacijo. Zdaj je odločeno, da bo objekt zgrajen

v neposredni bližini sedanjega samskega doma in menze v Šuštarjevi koloniji v Trbovljah. Objekt bo tlorisne velikosti 25,00 m x 14,40 m in bo imel pet etaž ter izkoriščeno podstrešje. V pritličju bo jedilnica in kuhinja, v štirih nadstropjih bodo bivalni prostori hotelskega tipa, v podstrešnih prostorih pa bodo klubski prostori. Ocenjujemo, da bo cena samskega doma v Trbovljah približno enaka hrastniškemu.

Vsa tehnična dokumentacija je že izdelana razen projekta zunanjih komunalnih priključkov, v teku pa je akcija za pridobitev sredstev. Zaenkrat upamo, da bomo z gradnjo pričeli spomladi leta 1982. Do takrat moramo še rešiti vprašanje pridobitve zemljišča in odkupa objektov, ki sedaj stoje na predvideni lokaciji.

Srečko Koritnik

Potek gradnje počitniškega doma na Rabu

Stanje na gradbišču

a) Pristopna pot

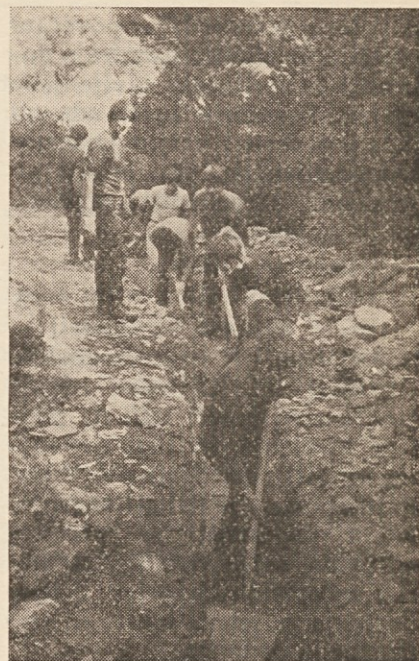
Stanje pristopne poti se v mesecu septembru glede napredovanja del ni spremenilo kljub številnim urgencam in grožnjam izvajalcu del. Posledica tega je, da je danes pot še slabše prevozna, kot je bila na začetku. To je prisililo izvajalca, da je začel nadaljevati dela utrditvi trase in ureditvi nivelete.

b) Bivalni objekt

Na tem objektu so dela v teku. Izdelani so temelji in podložni beton prve etaže, zidajo pa že tudi prve etaže.

c) Delo MDB

Mladinci so uspešno izvršili osnovno nalogo. Izkopali so jarek za položitev vodovodnega in elektro priključka, omenjene vode tudi položili in zasuli jareke. Poleg teh del so opravili tudi druga razmeroma obsežna

Mladinska delovna brigada iz REK EK, ki so jo tvorili v glavnem učenci TOZD Rudarski šolski center je v času od 8. 9. do 8. 10. 1981 opravila obsežna dela povezana z gradnjo novega počitniškega doma REK EK na Rabu.

dela na obrobju trase dostopne poti in na samem gradbišču. Ugotavljamo, da je bila akcija uspešna, da pa bi bilo v primeru bodoče organizacije MDB delo nujno planirati za okoli dvajset dni.

d) Poraba finančnih sredstev

— geološke raziskave (Građevinski institut) 76.124,00 din

— izdelava načrtov (Industrogradnja) 1.094.189,90

— gradbena dela (Jedinstvo) — do konca meseca septembra 2.855.916,70
Skupaj porabljena sredstva 4.026.230,60

Angažirana so naslednja sredstva po pogodbah z izvajalci:

— gradbena in obrtniška dela (Jedinstvo) 25.674.412,00

— nadzor (Rudis) 300.000,00

— komunalni pri-spevek (Sob Rab) 1.566.772,80

— prispevek za izg.
zaklonišča
(SOB Rab) 301.291,30
Skupaj 27.842.476,10

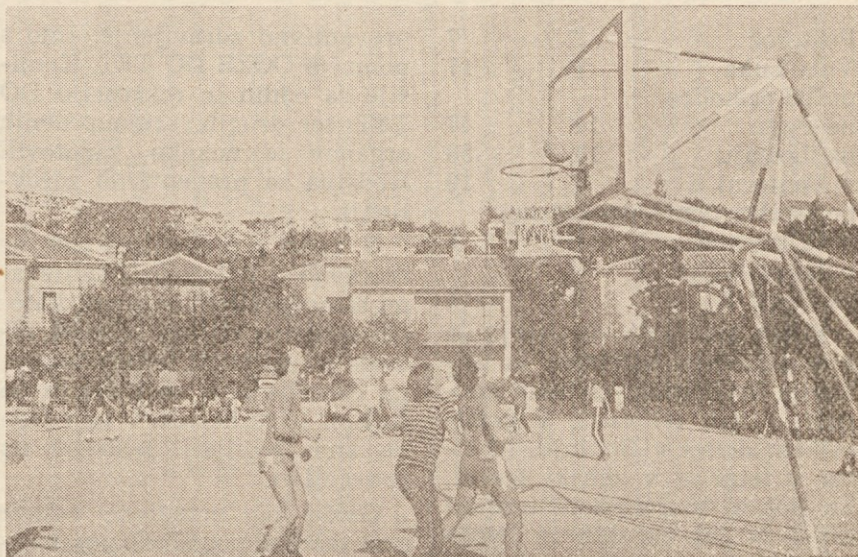
e) Tekoče aktivnosti

S službami SOB Rab urejamo zadeve v zvezi z njihovo zahtevo po biološkem čiščenju odplak. Trenutno je IS SOB Rab sprejel stališče, da naj izdelamo kanalizacijski priključek po projektu, to je brez biološkega čiščenja odplak in da sprejmemo obveznost, da bomo takrat, ko bo to aktualno, sodelovali kot soinvestitorji pri izgradnji kanalizacijskega voda in sklopa celovite ureditve čiščenja odplak otoka Raba. Za naše interese je to prav gotovo najugodnejša rešitev pod pogojem, da ba ta magistralna kanalizacija v doglednem času urejena, tako da bo morje v neposredni bližini našega doma resnično čisto.

V zvezi z dokončno ureditvijo ceste bomo organizirali pogovor s potencialnimi koristniki in prevzemnikom vzdrževanja z namenom, da reguliramo vse medsebojne odnose tako glede lastništva, pravice uporabe, dokončne ureditve in vzdrževanja.

Ker ugotavljamo, da bo že po izgradnji prve bivalne enote kuhinja z jedilnico postal neprimeren objekt, smo začeli akcijo ureditve tega objekta. Proučujemo smiselnost rekonstrukcije kuhinje, povečanja jedilnice in nadzidave kompletnega objekta za eno etažo, s čimer bi pridobili okoli dvajset ležišč. večjo kapaciteto jedilnice, funkcionalnejšo kuhinjo in objekt, ki bi se vključeval v okolje. Imamo ponudbo za izdelavo projekta, ki bi obravnaval te stvari, cena tega je 619.784,00 din, projektant pa ocenjuje, da bi bila cena gradbenih, obrtniških in instalacijskih del 9.550.000,00 din.

Ker smo zlasti pri komunalni pripravi zemljišča (vodovod, elektrika, dostopna pot) zaradi zmanjšanja stroškov v večji meri odstopili od predvidevanj, ker še nimamo zagotovljenih vseh sredstev za prvo fazo in ker še ni znano, kako bo z obračunavanjem podražitev (zakonodaja), bomo v tem mesecu izdelali

Brigadirji mladinske delovne brigade na Rabu so v prostem času radi metali žogo na koš.

prognozo končne cene, ki bo temeljila na doslej znanih podatkih in bo morala služiti za zagotovitev dodatnih sredstev.

f) Splošna problematika:

Poleg že omenjenega problema sredstev je največji problem ugotovitev, da dela ne napredujejo tako, kot bi morala in tako, kot bi lahko. Kljub številnim in raznovrstnim urgencam izvajalcu del se stanje ni bistveno popravilo. Izvajalec bi moral v desetih mesecih izvršiti dela v vrednosti 25.674.412,00 din za kolikor je z njim sklenjena pogodba. Če k temu dodamo še vrednost dodatnih del, bo ta vsota še večja. Zdaj pa izvajalec realizira mesečno povprečno komaj za ca 700.000,00 din. del. Izvajalec je domača organizacija z Raba. Dejstvo je, da brez njih ne bi uspeli rešiti vprašanja pravno lastninskih odnosov v zvezi z izgradnjo pristopne poti. Oddati dela drugemu izvajalcu pomeni stopiti v vojno z družbeno-politično skupnostjo občine Rab in s sedanjimi izvajalci del. Tako z njimi kot z drugimi velja imeti dobre odnose, ker je naša prisotnost na Rabu stalna. Izbrati moramo torej med dvema slabima odločitvama — oddati delo drugemu izvajalcu ali potrpeti s sedanjim. Menim, da je zadnja varianta sprejemljivejša, kajti v primeru, da oddamo delo dru-

gemu izvajalcu je preveč odprtih vprašanj.

Srečko Koritnik

O letovanju

DELAVCEV KOLEKTIVA
DO TE TRBOVLJE
V LETU 1981

Delavcem kolektiva DO TE Trbovlje je bilo v letu 1981 omogočeno letovanje v počitniških domovih TET v Crikvenici in na Rabu ter počitniških domovih EGS Slovenije, to je v Portorožu in v Veli Luki na Korčuli.

Razen počitniških domov pa so delavci Termoelektrarne letovali tudi v počitniških prikolich na Lošnju, Pagu in v Lanterni. Dekade v počitniških domovih in prikolicah so bile deset oz. enajstdnevne razen v Veli Luki, kjer so dekade štiri-najstdnevne.

Letovalna sezona se je pričela 19. 6. 1981 in je trajala do 10. 9. 1981.

V času letovalne sezone 1981 je v počitniških kapacitetah TET in EGS letovalo naslednje število članov kolektiva in njihovih družinskih članov:

počit. dom	članov	družin.
	kolektiva	članov
Crikvenica	77	175
Rab	28	49

Forte Karel - Marko

Gestapo v Trbovljah

(Prispevek za zgodovino NOG v Trbovljah)

(6. nadaljevanje)

Poleg izvidnikov (raztrgancev) so si gestapovci v letu 1942 izmislili poseben način boja proti partizanom (Gegenbande — protitolpa). Gestapo je v letu 1942 v Krškem osnoval poseben tečaj, na katerem so šolali pripadnike raznih nemških enot: orožništva, izvidnikov in sodelavcev gestapa za posebno vrsto akcije proti partizanom. Zamišljeno je bilo, da te enote križarijo po terenu in se predstavljajo kot partizani. Uporabljali naj bi izvidniške obhode proti partizanom in uničevali manjše partizanske skupine, hkrati pa odkrivali partizanske simpatizerje in sodelavce. Pooblaščenim so bili izvajati tudi aretacije. Na tečaju v Krškem so bili skoraj vsi takratni izvidniki Štajerske in skupno z ostalimi je bilo okoli 400 udeležencev. Koncem 1942. leta je bilo organiziranih nekaj teh enot. Eno je osebno vodil vodja tečaja vodnik orožništva Schneider in je dobila naziv »Karl.« Štela je 60 mož. Dopolnjevala je drugo skupino »Treff«, ki je bila sestavljena v glavnem iz aktivnih policijskih uslužbencev, za akcije na terenu pa ji je skupina »Karl« posojala svoje pripadnike — bivše partizane, kot vodnike in izvidnike. V enoti »Karl« je bilo nekaj aktivnih pripadnikov gestapa, ki so tudi zasliševali in opravljali druge obveščevalne naloge. Enota je najprej nastopila na Pohorju in kasneje v Savinjski dolini. V akcijah so nosili civilne obleke in dele partizanske uniforme, predvsem partizanske čepice s peterokrako zvezdo. Gegenbande Karl ni na trboveljskem območju imela posebnih rezultatov, predvsem zaradi budnosti partizanov in terenske organizacije, ki so kmalu zvedeli za ta način sovražne akcije. Poleg tega so se pripadniki teh enot s svojim obnašanjem sami odkrili. Zato so jih v jeseni 1943. leta razformirali.

Pomembno nalogo pri zbiranju poročil o partizanskih simpatizerjih so predstavljali funkcionarji Štajerske domovinske zveze, krajevni skupinski vodje, pa tudi blokovski vodje. Nekaj jih je naštel gestapovski tolmač Jaklič:²⁹⁾

»Borušak Franc, rudar, Sturmführer in Blokführer. Bil je zaupnik krajevnega vodje in kreisleiterja. Kadar je prihajal na gestapo, je govoril s Kirnerjem... Tršak Georg, Sturmführer

²⁹⁾ Zaslišanje Rudolfa Jakliča, str. 273, RSNZ Slov.

pri Alarmkompaniji. Leta 1942 je Filač Franca izdal Martincu in krajevnemu vodji. Večkrat je bil na gestapu in se pogovarjal s Kirnerjem. Koncem leta 1943 je javil hišnika Kadunca. Borišek, rudniški nameščenec, krajevni vodja za območje Terezije je javil dve rudniški nameščenki, od katerih je ena kasneje v koncentracijskem taborišču umrla. Hodil je često h gestapovcu Schmidtu... Peharc Franc, lekarnar, krajevni vodja, je bil član izseljeniške komisije. Poročila je dajal gestapu v Celju in Trbovljah. Peharc je imel lastno mrežo zaupnikov. Šoba, fi-nomehanik, Sturmführer je javljal na Štajersko domovinsko zvezo in na žandarmarijo ljudi, ki so poslušali tuje radijske postaje. Ranzinger, rudniški nameščenec, krajevni vodja Štajerske domovinske zveze, član komisije za preseljevanje. Stan-oval je v Trbovljah v Bauerjevi koloniji. Schmidtu je prinašal dobra poročila, bil je zaupnik Eberharda, kreisführerja in gestapovca Schmidta. Tausel Konrad, rudniški stražnik, se je udeleževal akcij proti partizanom. Bil je tudi na Zeleni travi, kjer, je predlagal, da bi vas požgali in soudeleženec pri akciji na Suštarja, saj je poslal natarico Uranič Nežo na gestapo. Škoda Slavko je bil pri Alarmkompaniji. Imel je zvezo z žandarjema Grilom in Kotnjakom. Šoberl, gostilničar iz Zagorja, je imel zvezo s Kirnerjem. Zupanc Karl, trgovec, krajevni vodja Štajerske domovinske zveze je hodil na gestapo, in sicer h Kramhöllerju in Gielkeju. Prišel je vsak teden najmanj dva-krat. Večkrat sta s šefom govorila telefonično. Leta 1941 je bil član preseljevalne komisije, leta 1944 pa odlikovan z za-sluznim križcem.«

O izvidniku Ulčarju je Jaklič izpovedal: »Ulčar se je prosto-voljno javil h gestapu za »Aufklärerja«. Pretepal je tudi ujet-nike, največ pa je bil z Gračnerjem in Tomšetom v hajkah za partizani. Vsi trije so se izdajali za partizane, nakar so kakš-nega kmeta ali kmetico zaprli... Spominjam se Ulčarja, ki se je enkrat hvalil, kako so bili v Einsatzu skupaj z Gračnerjem pod Sv. Planino vsi trije, Blanc in vermanšaft. Ustrelili so sta-rega kmeta, ki je skočil skozi okno. Napravili so preiskavo in našli pod podom veliko stvari za partizane, ki so jih zaplenili... Ulčar in njegov oče sta po Dobrni lovila Ribiča. Ulčar, njegov oče, Gračner in Tomše so bili na trboveljskem gestapu najbolj vroči v lovljenju partizanov. Kar je bilo z Dobrne zaprtih ljudi, sta bila kriva Ulčarja. Poročila sta dajala gestapovcu Kirnerju, ki je vodil protipartizanski oddelek«.

Tako je govoril Jaklič o svojih bivših tovariših na gestapu. Gestapo v Trbovljah je imel v letih svojega poslovanja nasled-nje izvidnike: Schäfer Mathiasa, Stolz Stanislava, Tomše

Alojza, Gračner Mirota, Magorš Ivana, Lovrač Franca, Jelen Ivana, Avsec Franca, Saje Mirota, Alič Karla, Okorn Jožeta, Polak Staneta, Dornik Ernesta, Marošek Adolfa, Ulčar Alojza, Železnik Emila, Mlinar Ivana, Poznič Edvarda in Godler Mirka. Od časa do časa so mobilizirali še posamezne sodelavce iz nekaterih obratov ali gozdarje in lovce. Vsega skupaj je imela izpostava gestapa v času svojega obstoja 227 zaupnikov (v samih Trbovljah 87). Od tega je bilo glavnih zaupnikov 16, agentov in zaupnikov 107 in informatorji 104.

Po letih je bila naslednja razporeditev: leta 1941 — 25 zaupnikov, leta 1942 — 50, leta 1943 — 88, leta 1944 — 57 in leta 1945 — 18 zaupnikov. Prav tako je imela izpostava na vezi »slepe« zaupnike, ki niso bili prijavljeni (105). Skupno število zaupnikov je bilo torej večje od navedenih 227.

Po narodnosti je bila agentura naslednjega sestava: Jugoslovanov 190, folksdojčerjev 23, Avstrijcev 10, Rusa 2 ter en Nemec in Čeh.

Agentura gestapovskega centra v Trbovljah zasluži posebno preučevanje, vendar lahko za gotovo trdimo, da so iz že znanih razlogov hiteli in jo sproti razkrivali. Imela pa je močan vpliv na vdore, saj je bilo v Trbovljah aretiranih okoli tisoč ljudi. V Trbovljah je bilo od aretiranih ustreljenih 91 talcev in preko 200 odpeljanih v koncentracijska taborišča.

Tudi kartoteke in evidence so služile preganjanju in uničevanju sovražnika nacističnega režima

Takoj, ko se je Kramhöller ustoličil v Trbovljah, je neposredno organiziral ustanovo gestapa po vseh obstoječih predpisih. Uredil je tudi administracijo in kartoteko. Pri sebi je zadržal strogo zaupni protokol, medtem ko je centralni delovodnik in kartoteko prepustil za to odrejenim uradnikom. Od vsega začetka je to brezhibno funkcioniralo. Kopije vseh strogo zaupnih aktov, posebej zaupnikov, pa je redno pošiljal v Maribor ustanovi poveljnika varnostne službe in varnostne policije. Ta sistem se je skladno z razvojem narodnoosvobodilnega gibanja še izpopolnjeval.

Že v začetku svojega poslovanja je prejel poseben Hitlerjev ukaz, ki ga je izdal 25. septembra 1941 v svojem glavnem štabu:³⁰⁾

»1. nihče, nobena ustanova, noben uradnik ali nameščenec in delavec ne sme zvedeti za zadeve, ki morajo ostati skrivnost.

³⁰⁾ Zgodovinski arhiv RSNZ Slovenije

Izjema je mogoča le v primerih, ko to zvedo iz službenih potreb;

2. nobena ustanova, nameščenec ali delavec ne sme vedeti o določeni tajni zadevi več, kot je to potrebno za izvršitev njegove naloge;

3. nobena ustanova, uradnik, nameščenec ali delavec ne sme zvedeti za zadevo, ki je skrivnost ali o posameznem delu te zadeve, s katerim mora biti zaradi svojega dela seznanjen prej, kot je to potrebno za izvršitev njegovega dela naloge;

4. po kakršnemkoli splošnem razdelilniku je prepovedano nepremišljeno razdeljevanje ukazov in objav, katerih varovanje skrivnosti je posebnega pomena.

Gestapo je na svojem področju, kot tudi v prometu z drugimi ustanovami skrbel za izvršitev tega ukaza. Stopnje tajnosti posameznih predmetov so bile v tretjem razhu regulirane s posebnim navodilom (Verschlussachenanweisung — navodilo o tajnih predmetih). Po tem navodilu so veljale naslednje stopnje tajnosti:

N.z.D. (Nur zum Dienstgebrauch) — samo za službeno uporabo. Tako označeni predmeti so bili v pisarniškem poslovanju brez vsakih omejitev. Od teh pa so bili ločeni spisi, ki so bili označeni kot »Streng vertraulich« (strogo zaupno), s katerimi so bili seznanjeni samo določeni uradniki.

2. G. (geheim, vertraulich) — tajno ali zaupno. Takšni spisi so bili evidentirani v posebnem tajnem delovodniku. Po končnem obravnavanju so morali biti spravljani v posebne blagajne. (Takšno blagajno je imel šef izpostave gestapa v Trbovljah, op.K.F.). Raznašali so jih samo kurirji.

3. Geheime Reichssache (tajni predmet rajha). Naslovljeni so bili samo na vodjo ustanove ali referenta II, oziroma IV N. Na ovoju so ti predmeti nosili priloženo povratnico, ki jo je prejemnik moral podpisati in poslati po kurirju ustanovi, ki mu je predmet poslala. Takšen predmet je varoval vodja ustanove ali vodja referata II oziroma IV N v posebni blagajni in na njem sproti dopolnjeval podatke, kdo je bil z njegovo vsebino še seznanjen in kdo je na njem še delal.

Vse administrativno poslovanje, evidenca poročil in kartoteka le-teh v zvezi z agenti in zaupniki gestapa so nosili oznako najvišje stopnje tajnosti — »Tajna zadeva rajha« (Geheime Reichssache). Referatu N v glavni upravi so morali vsi podrejeni uradi gestapa poročati o vseh zaupnikih na predpisanem obrazcu, ki je obsegal naslednje podatke:

1. natančne osebne podatke: ime in priimek, poklic, dan in kraj rojstva, državljanstvo, narodnost, prebivališče, okraj, dežela;

2. natančen osebni opis: starost, postava, lasje, barva oči, obraz, ustnice, ušesa, brada, nos, obleka, tajno ime, tajni naslov in posebni znaki;

3. prejšnje politično delovanje;

4. kako je pridobljen kot zaupnik in kaj je že napravil;

5. na katerem področju dela kot zaupnik;

6. s katerimi osebami je še povezan;

7. kdo od organov gestapa je z delom zaupnika še seznanjen.

Glavni urad gestapa v Berlinu je za vsakega zaupnika določil šifro, ki so jo sestavljale črke in številke. Podrejene centrale pa so morale centrali pošiljati vse kopije zaupnikov poročil.

Vodja gestapa za Štajersko dr. Machule je kmalu poslal vsem uradom gestapa na Štajerskem posebno okrožnico, v kateri je ukazal, kako morajo v prihodnje sestavljati spise državne tajne policije, ki jo je imel in jo je uporabljal v svojem dopisovanju tudi urad gestapa v Trbovljah. Od tedaj naprej so morali za vsako zadevo, ki je obsegala več kot tri strani odpreti poseben ovitek (dosje) in ga kronološko urediti. Na začetku spisa je moral biti ovitek z osebnimi podatki, nato podatki — izpisi z drugih zaslišanj, če je bil nekdo aretiran ali priprt. (Dogajalo se je tudi, da so koga tajno aretirali, ga na zaslišanju pridobili in izpustili. Tudi takšni so imeli svoj spis). Machule je v okrožnici predvsem poudaril, da ne bodo sprejemali spisov, ki so neurejeni, »čeprav se nekateri izgovarjajo na preobremenjenost uradnikov, ker primanjkuje osebja«.

V svoji okrožnici je Machule posebej poudaril, da je treba vse spise gestapa, ki so v zvezi z zaporom pisati samo v dveh izvodih, na katerih mora biti jasno označeno, kateri izvod je izvirnik in kateri kopija. Ko odvedejo pripornika iz enega v drugi zapor in kasneje v koncentracijsko taborišče, ga mora spremljati samo izvirni spis. V vseh teh primerih, ko pripornika premeščajo, je treba imeti oba izvoda speta na enem mestu.

Kopijo spisov v vsakem primeru obdrži ustanova, ki je začela s poizvedbami in je imela prve prijave. Ta ustanova gestapa je spis stalno dopolnjevala z novimi poročili, rezultati preverjanj in ostalimi spremembami.

Vse kopije poročil pa je morala vsaka ustanova gestapa sproti redno pošiljati tudi uradu poveljnika varnostne policije in varnostne službe v Maribor zaradi vlaganja in dopolnitve originalnega spisa in kartotečne ureditve vseh imen, ki so se pojavljala v gradivu.

S to okrožnico je Machule ukinil dotedanjo dolžnost vseh ustanov gestapa na Štajerskem, da kopije vseh poročil dostavljajo izpostavam odseka varnostne službe — SD. To je storil tudi vodja gestapa v Trbovljah Kramhöller.

Hkrati je Machule poslal še drugo okrožnico o uporabi spisov in podatkov gestapa in o obveznosti, da se o vsakem predmetu izpolni poseben obrazec, ki označuje zvezo z drugimi spisi gestapa. »V več primerih«, je pisal Machule, »sem ugotovil, da pripadniki gestapa ne uporabljajo, ali pa zelo pomanjkljivo, že obstoječih spisov, predvsem pa zaslišanja sumljivih in obdolženih zapornikov. Mislim, da je za vsakega obdelovalca (orig. Sachbearbeiter), ki se zaveda svoje odgovornosti zelo pomembno, da izkoristi vse podatke iz že obstoječih spisov...«

V vsakem spisu je bilo zato potrebno izpolniti obrazec, ki opozarja na zvezo z drugimi spisi. Tak obrazec so morali izpolniti v štirih izvodih, od katerih sta dva ostala v originalu oziroma prepisu, dva lista pa so poslali v registraturo urada KDS, kjer so imena kartotečno uredili, en izvod pa poslali naprej v evidenco RSHA v Berlinu.

Tako se je vsako ime, ki so ga kjerkoli v svojih spisih zabeležili v gestapu na Štajerskem, po avtomatizmu — prek obrazcev za povezovanje — pojavilo tudi v centralnih evidencah RSHA v Berlinu. Tem evidencam nihče, ki se je redno prijavil, a to je moral pri zaposlitvah storiti vsakdo, ni mogel uiti. Prav tako ni mogel uiti tisti, ki je bil vpisan v tiralično knjigo, če se je prijavil pod pravim imenom.

Tiralična služba varnostne policije v boju s partizani

V boju proti narodnoosvobodilnemu gibanju je nemški varnostni policiji poleg osnovnega in najbolj učinkovitega orožja, agente in krvavega nasilja, v svojem popolnem sistemu policijskih ukrepov služila še tiralična služba. Za vsakega pobeglega delavca so orožniške postaje javljale gestapu ali KRIPO, ki jih je vnašal v Fahndungsbuch KDS (tiralična knjiga). Po določenem času so bili le-ti prenešeni v Zentralfahndungsbuch RSHA (osrednja tiralična knjiga). Kot nujno zadevo je Himmler poslal v letu 1942 vsem višjim SS in policijskim vodjem v rajhu in na zasedenih ozemljih okrožnico³¹⁾, s katero je opredelil naloge tiralične službe.

»Vse večje je število tujih delavcev, ki kršijo delovne pogodbe, nato pa se potepajo ali skušajo prebiti proti domu. V

³¹⁾ K.F. Marko Selin: Nič več strogo zaupno, II.

zadnjih mesecih prav tako narašča število vojnih ujetnikov. Ne glede na vse ukrepe raste zaradi tega tudi število kaznivih dejanj, ki jih povzročajo eni in drugi. Računati moramo s tem, da bodo ti ljudje še naprej ogrožali javno varnost. Prav tako ne smemo podcenjevati dejstva, da ti ljudje organizirajo tolpe. Večjo pozornost je treba posvetiti in dosledno iskati ter preganjati sovražne vohune, saboterje, padalce, osebe, ki so preoblečene v nemške uniforme, delavce, ki kršijo delovne pogodbe in nemške dezertarje... Vsaka izguba delovne sile zmanjšuje obrambne napore rajha in vzpodbuja še druge k takim dejanjem. Zaradi tega je za varnost rajha potrebna učinkovita tiralična služba«. Dotedanjo tiralično službo je Himmler ocenil kot nezadovoljivo in neučinkovito. »Še naprej je za varnost rajha in odkrivanje in uničevanje sovražnikov rajha in njihovih organizacij pristojna tajna državna policija (gestapo)«.

Za delo tiralične službe so na Štajerskem mobilizirali tudi stranko NSDAP in Štajersko domovinsko zvezo.

Potniški promet na železnici in v avtobusih so nadzorovale kombinirane patrulje policije in vermahta. Vse patrulje so prek matičnih uradov dobivale spiske ljudi, ki jih je iskala policija. Vsi partizani, za katere so imeli prava imena in osebne podatke, so bili vnešeni v osrednjo tiralično knjigo (Zentral-fahndungsbuch) in so jih iskali s pomočjo vseh tiraličnih patrulj in uradov prijavno-odjavne službe.

V cestnem prometu so nadzorovali vse osebe, ki so s svojimi razgovori, z načinom oblačenja ali zunanjim videzom vzbujale sum. Razen potnikov v avtobusih in osebnih avtomobilih so patrulje na cestah morale legitimirati tudi sumljive kolesarje in pešce. Posebno pozornost so organi tiralične službe posvečali prometu na mostovih in brveh ter prevažanju s čolni in ladjami za potniški promet.

Od časa do časa so organi tiralične službe skupaj z redarstveno policijo organizirali racije v posameznih mestnih četrtih in taboriščih za tuje delavce. Vsakega, ki so ga našli brez dokumentov, so takoj aretirali ter odredili zaščitni zapor.

»Osebo bom ščitil vsakega uradnika«, je pisal Himmler, »ki bo zaradi upravičenega suma aretiral osebo, ki jo je legitimiral. Brez vsakega usmiljenja pa bom postopal z uslužbencem, ki se bo — kot se je to že zgodilo — zadovoljil s površno kontrolo in navadnim legitimiranjem pri ljudeh, ki imajo sumljive dokumente.

Tiralično knjigo mora imeti s seboj vsaka patrulja, ne glede na njeno obsežnost. O tem je treba primerno poučiti tudi pomožne sile. Ujete je treba takoj predati tajni policiji. Ta naj

jih zasliši in skuša ugotoviti, kakšna kazniva dejanja so storili v času svojega bega. Prav tako je treba odkriti vse, ki so jim pri tem pomagali.

Prebivalstvo je treba v ustrezni obliki opozoriti na nevarnosti, ki mu pretijo od vsakega pobeglega vojnega ujetnika in tujega delavca. Posebej je treba opozoriti na škodljivost vsake, tudi nenamerne pomoči. Po potrebi pa proti takšnim ljudem sprožiti kazenski postopek na osnovi člena 5 določbe o posebnem vojnem kazenskem pravu«.

Karkoli je tiralična služba ugotovila v zvezi z načinom organizacije pobegov, smeri in o poteh, o posebnih krajih za prehod rek, mostov in meje, kakor tudi o sovražnih organizacijah in njihovih pomagačih, je morala obveščati glavno upravo kriminalistične in tajne državne policije. Vse zaplenjene ponarejene dokumente (potne liste, osebne izkaznice, vojne knjižice, propustnice, dovoljenja) so morali takoj poslati v originalu centralnemu uradu za ponarejene potne liste v RSHA IV A2c, kar je bilo določeno s posebnim ukazom z dne 20. 7. 1938 o enotnem odkrivanju vseh ponarejenih potnih listov.

Tiralična služba je bila najtesneje povezana z vsemi evidencaми in kartotekami v RSHA. Na isti način je bila centralno vodena in organizirana centralna kartoteka tujcev v rajhu. Zato so nemalokrat nekateri začudeno gledali, ko so jih aretirali in niso vedeli od kod podatki nacističnim policajem.

O povezanosti gestapa, orožništva in zaščitne policije po vseh teh vprašanjih zgovorno priča dopis šefa gestapa Trbovlje od 22. maja 1942, ki ga je poslal kot »nujno« vodji 2. čete 72. rezervnega policijskega bataljona in postaji orožnikov v Zagorju, kjer pod predmetom piše: Fotografije partizanskega komandanta Rudolfa Kneza, roj. 12. 4. 1914 v Trbovljah. V dopisu je šef Kramhöller zapisal: »V prilogi pošiljam sliko sedanjega vodje trboveljske bande Rudija Kneza«. Takrat še na gestapu v Trbovljah niso vedeli, da je na Štajerskem ustanovljen bataljon.

(nadaljevanje sledi)

Portorož	2	7
Vela Luka	7	17
počit. prikolic		
na Pagu	14	47
na Lošinju	19	58
v Lanterni	5	19
počitniški dom upokojenci		
v Crikvenici	11	6
počit prikolic		
na Pagu	1	1

Poleg letovanja ob morju je bilo delavcem kolektiva in njihovim družinskim članom omogočeno tudi letovanje v počitniškem domu v Bohinju, in sicer v letni in v zimski sezoni. Za Bohinj so razpisani termini samo za čas zimskih in letnih počitnic, preostalo pa delavci koristijo po svoji želji.

Tako kot delavcem Termoelektrarne smo omogočili v naših prostih kapacitetah letovanje tudi našim upokojencem in ostalim članom kombinata REK EK Trbovlje.

Glede na vse večje želje po letovanju v prikolicah bo potrebno razširiti to zvrst letovanja, kar pa pogojuje nakup novih prikolic.

Upamo, da bomo tudi v bodoče skrbeli za še boljše in pestro ponudbo za letovanje naših delavcev, njihovih družinskih članov in naših upokojencev, da bomo lahko čim boljše in prijetnejše izkoristili svoj letni dopust in s tem prispevali k boljšemu delovnemu učinku našega kolektiva.

Igor Herman

Preventivno zdravljenje v DO TET v letu 1981

Tako kot vsa zadnja leta smo tudi letos organizirali preventivno zdravljenje članov kolektiva DO TET v naravnih zdraviliščih in počitniškem domu v Crikvenici. Kljub temu, da je bilo tudi letos glede na razpoložljiva finančna sredstva vprašljivo, ali bomo lahko izvedli

preventivno zdravljenje, smo s pomočjo OOOZS DO TET, Komisije za oddih in rekreacijo DO TET ter drugih samoupravnih organov le nekako zagotovili sredstva za preventivno zdravljenje.

V zvezi s preventivo smo se srečevali z določenimi zahtevami samoupravnih organov, katerih sklep je bil, da se med remontom, ki je bil letos z ozirom na obsežna dela na kotlu in na turbini štiri mesece, v tem času ne sme pošiljati delavcev na preventivo.

Glede na omenjene težave smo sklepali pogodbe s posameznimi zdravilišči zelo pozno, kar je vplivalo, da niso bili vsi objekti, kjer so bili koristniki nastanjeni, najboljši. Seveda je bilo pri sklepanju pogodb osnovno vodilo višina razpoložljivih finančnih sredstev.

Kandidati za preventivno zdravljenje so bili izbrani glede na prijave za posamezna zdravilišča. Preventivo pa so lahko koristili le tisti člani našega kolektiva, ki so dobili napotnice, potrjene od zdravniške komisije zdravstvenega doma Trbovlje. Na ta način se je število prijavljenih precej zmanjšalo, saj so dobili napotnice le tisti, ki so imeli indikacije za posamezna zdravilišča in ki so tudi po mnenju ambulantnega zdravnika potrebni takšnega zdravljenja.

Glede na to smo v posamezna zdravilišča poslali naslednje število članov našega kolektiva:

	članov kolektiva
1. Zdravilišče Čateške Toplice	26
2. Zdravilišče Radenci	11
3. Zdravilišče Rogaška Slatina	11
4. Zdravilišče Thalassotherapia Crikvenica	12
5. Zdravilišče Dobrna	4
6. Zdravilišče Laško	3
7. Zdravilišče Dolenjske Toplice	1

3. Počitniški dom

Crikvenica

— čista preventiva 43

Kot je iz napisanih podatkov razvidno, smo v letu 1981 omogočili preventivno zdravljenje v naravnih zdraviliščih 68 članom kolektiva ter preventivo v počitniškem domu v Crikvenici 43 članom kolektiva TET.

Pri pošiljanju članov kolektiva na preventivno zdravljenje upoštevamo določila veljavnega pravilnika o preventivnem zdravljenju v DO TET, ki med drugim določa tudi samoprisevek posameznika pri plačilu penzijskih storitev v posameznem zdravilišču. Do danes pa še ni bilo potrebno uporabiti nobenih sankcij, ki jih določa pravilnik z ozirom na obnašanje in koriščenje uslug v zdravilišču.

Vsi, ki organiziramo preventivno zdravljenje vsako leto menimo, da je treba to obliko zdravljenja tudi v bodoče obdržati z željo, da bi koristili takšno zdravljenje predvsem tisti, ki tudi sami med letom skrbijo za svoje zdravje, saj bomo na ta način zmanjšali bolniški stalež in s tem povečali produktivnost dela, kar pa je osnovni namen, saj za to zavestno prispevamo denar vsi zaposleni člani kolektiva. Prav je, da se zavedajo tega tudi vsi tisti, ki koristijo ta družbena sredstva.

Jože Lapajne

Osnovna organizacija TOZD avtoprevoz je razvila svoj prapor

Dne 4. 10. 1981 so člani sindikalne organizacije TOZD Avtoprevoz v lepo okrašeni dvorani krajevne skupnosti Klek razvili svoj prapor. Poleg skoraj celotnega kolektiva so se svečanosti udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Trbovlje. Iz Zagorja pa so prisostvovali razvitju predstavniki poslovnega partnerja Indu-

strije gradbenega materiala Zagorje na čelu z direktorjem Bogom Fliskom. Le-ti so bili pokrovitelji ali bolje rečeno botri prapora.

Točno ob napovedanem času je predsednik IO OOS Sašo PETAUER otvoril svečanost, toplo pozdravil navzoče in v kratkem govoru orisal družbenopolitično delovanje TOZD od ustanovitve združenja do vseh treh avtoparkov v ekonomsko enoto leta 1971, torej pred desetimi leti. Omenil je tudi, da so bili avtoparki v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju ustanovljeni že leta 1946 in so delovali do leta 1971 kot stranski obrati. Poudaril je, da do tega datuma zaradi razdrobljenosti ni bilo pravega družbenopolitičnega delovanja. Takoj ob združitvi pa je kljub teritorialno ločenih delovnih enotah to zaživel. Dejal je, da je vodstvo sindikata aktivno spremljalo razvoj in poslovanje TOZD Avtoprevoz oziroma pred tem ekonomske enote. Razreševalo je posamezne probleme in jih, če so bili pozitivnega karakterja, tudi ugodno rešilo. Lahko trdimo, je končal svoj govor, da je bila in je sindikalna organizacija v našem TOZD pomemben dejavnik, ki pomaga krojiti poslovno politiko in jamčiti slehernemu članu socialno varnost.

Ekonomski položaj zadnjih desetih let od združitve avtoparkov pa je podal Lojze Kišek, vodja TOZD. Poudaril je le pozitivne elemente, ki so dovedli Avtoprevoz do dokaj uspešnega poslovanja. Eden od teh je bila združitev v eno enoto. S tem je bila zmanjšana režija, urejeno skupno skladišče rezervnih delov, na osnovi novega akordnega pravilnika dvignjena storilnost, kar vse skupaj je doprineslo, da enota ali TOZD vseh deset let posluje pozitivno. Povedal je, da TOZD večino del opravlja za ZPT, ker pa smo registrirani za javni cestni promet, pa občasno poslujemo tudi s tujimi partnerji v Zasavju, le z IGM Zagorje je sklenjena trajna pogodba za prevoz apnenca na relaciji Briše—Zagorje.

4. oktobra 1981 je osnovna organizacija zveze sindikatov TOZD Avtoprevoz »Zasavje« — DO RGD razvila v dvorani gostišča v Kleku nad Trbovljami svoj sindikalni prapor. Razvil ga je predstavnik industrije gradbenega materiala iz Zagorja ob Savi, ki je eden najtesnejših poslovnih partnerjev našega TOZD. Uvodni nagovor je ob tej priložnosti imel predsednik osnovne organizacije zveze sindikatov Saša Petauer.

Poudaril je, da če je bilo pred desetimi leti prevoznništvo nekakšen eldorado, je danes to ravno obratno. Vsa težka vozila imamo s konvertibilnega področja, zaradi ukinitve uvoza pa ni rezervnih delov. Trenutno ni nikjer gum in si pomagamo le s protektiranimi. Na koncu je poudaril, da bomo premagali tudi takšne težave, kajti s kolektivom, ki je na tako visoki družbenopolitični ravni in s takšnimi delovnimi sposobnostmi, ni mogoče nikoli zaiti v trajne težave.

Besedo je prevzel Ivan MALEŠ, predsednik občinskega sindikalnega sveta Trbovlje, ki je

v imenu družbenopolitičnih organizacij občine Trbovlje pozdravil vse navzoče. V nadaljevanju pa je orisal pomen in vlogo sindikata ter spremljanje vseh delovnih organizacij v občini Trbovlje med katerimi je tudi TOZD Avtoprevoz.

Po razvitju in predaji prapora je predsednik IO OOS TOZD pozval navzoče, naj pomagajo po starem običaju prapor »zaliti«, čeprav bolj skromno, pač primerno stabilizaciji. Tako se je končala skromna, a vendar pomembna proslava, ki se je bomo vsi z zadovoljstvom dolgo spominjali. Sašo PETAUER

PRIZNANJA DELAVCEM TOZD GRAMAT

Delovna organizacija GIP INGRAD, Celje je ob svoji 20-letnici podelila delavcem TOZD GRAMAT »Priznanje« za dolgoletno in uspešno poslovno sodelovanje.

Ob 35-letnici ustanovitve je SGP PIONIR Novo mesto podelil delavcem TOZD GRAMAT »Priznanje« za uspešno poslovno tehnično sodelovanje in razvijanje dobrih medsebojnih odnosov.

Delavcem GIP INGRAD Celje in delavcem SGP PIONIR Novo mesto se iskreno zahvaljujemo za njihovo pozornost in za podeljena priznanja.

Delavci TOZD GRAMAT

Na letošnjem, to je IX. zasavskem sejmu septembra 1981 v Delavskem domu in njegovi okolici je razstavljala svoje opečne izdelke tudi DO RGD — TOZD GRAMAT.

Foto A. Bregant

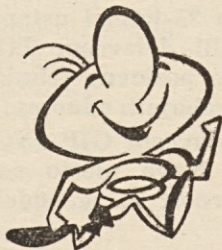
RAZSTAVA varnost in družbena samozaščita končana

V času od 2. do 8. oktobra je bila v prostorih Delavskega doma v Trbovljah organizirana zvezna razstava na temo: VARNOST IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA. O tem smo že na kratko poročali v prejšnji številki našega glasila. Razstava v Trbovljah je bila pripravljena za vse tri revirske občine in je bila zadnja v Sloveniji, nato pa se je od tod vračala v svojo bazo. Doslej je bila ta razstava organizirana v 106 jugoslovanskih mestih, od tega v 12 mestih v Sloveniji. Doslej si jo je ogledalo preko 2 milijona 240.000 občanov. V Sloveniji si jo je ogledalo več kot 205.000 občanov. Trboveljsko razstavo si je ogledalo preko 10.500 ljudi, kar predstavlja 22 % vseh prebivalcev zasavske oziroma revirske pokrajine. To je najvišji odstotek glede na število prebivalcev.

Na razstavi je bil prikazan razvoj organov varnosti pri nas, samozaščitno delovanje občanov, naprave za boj proti na-

šim sovražnikom itd. Mnogo je bilo razstavljenih dokumentov, ki so prikazovali oziroma pričali o uspešnosti varnostne službe oziroma družbene samozaščite pri nas.

Tudi iz vrst članov kolektiva našega kombinata si je razstavo ogledalo veliko število delavcev po programu, ki ga je pripravil v ta namen poseben odbor pod vodstvom Sama Logarja, načelnika uprave za notranje zadeve za področje revirskih občin. Organizacija ogleda je potekala po programu. Številni pojasnjevalci so v redu opravili svoje delo oziroma dajali dodatna pojasnila k razstavljenemu gradivu.

Bratstvo in enotnost vnovič potrjena

11. oktobra t.l. je odpeljal z mariborske in jeseniške železniške postaje XIV. vlak bratstva in enotnosti v Srbijo. Vlak sta vozili lokomotivi modrega vlaka Dinara in Sutjeska. Vlak je bil poln tistih naših občanov, ki so v času najhujšega okupatorjevega terorja v Sloveniji našli toplo zavetišče v hišah srbskih bratov. Slovenski pregnanci so morali od doma brez vsega, vendar pa so pri srbskih družinah našli vso bratsko in sestrsko pomoč, skratka počutili so se kot bi prišli na drugi dom. Vlak je prvič peljal iz Slovenije pred 20 leti. In takrat je vzklikla misel, da se slovenske občine tesneje povežejo z srbskimi občinami. Danes je namreč povezanih 31 slovenskih občin s 34 srbskimi.

Srbska mesta so letos še slovesneje in prisrčneje sprejela goste iz Slovenije, udeležence sedanjega vlaka bratstva in enotnosti. V mnogih mestih vzdolž proge je goste pričakalo na tisoče pionirjev, mladincev, delovnih ljudi in občanov, vrstili so se pozdravni govori predsednikov občinskih skupščin in razne kulturne prireditve. Omenimo naj vsaj nekatera mesta: Gornji Milanovac, Smederevska Palanka, Čuprija, Titovo Užice, Kraljevo, Vrnjačka Banja, Čačak in druga. Snidenje slovenskih pregnancev, sorodnikov in gostov s srbskimi gostitelji je potekalo letos ob 40-letnici socialistične revolucije in NOB ter 20-letnici prvega vlaka. Iz Slovenije sta se te manifestacije udeležila predsednik republiške skupščine Milan Kučan in predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič. Udeleženci vlaka so si ogledali številne delovne organizacije, šole, vrtce, stanovanjska naselja, turistična področja, ipd.

Pri ogledu muzejev in spomenikov so gostje položili cvetje in počastili spomin na padle v NOB.

Ob povratku so vsi ugotovili, da je takšno bratstvo in enotnost čudovito. Oblika pobratenja daje tudi novo vsebino združenja gospodarskih moči, kar bo to povezanost še poglobilo.

Vsi udeleženci so bili izredno zadovoljni nad sprejemom in bivanjem pri srbskih gostiteljih in so se čez tri dni vrnili na svoje domove.

Ivi Leskovar

Na obisku je bila delegacija iz LAZAREVCA

V času od 14. do 16. oktobra se je mudila v Trbovljah 7-članska delegacija izvršnega sveta skupščine občine Lazarevac. Kot je znano, sta občini Lazarevac in Trbovlje že vrsto let pobrateni. To tesno sodelovanje pa se izraža na različnih ravneh bodisi med organizacijami združenega dela (REK EK — REIK Kolubara), kakor tudi med krajevnimi skupnostmi, rudniškimi gasilci, ZRVS in ZB in na prosvetnem področju.

15. oktobra je bila dopoldan seja izvršnega sveta skupščine občine Trbovlje, na kateri so sodelovali tudi gostje iz Lazarevca. Na tej seji so jim gostitelji predstavili gospodarstvo in družbene dejavnosti občine Trbovlje ter družbenoekonomski razvoj občine po srednjeročnem planu 1981—1985. Takoj zatem ob 10. uri pa je bil organiziran v prostorih Strojne tovarne Trbovlje razgovor, na katerem so sodelovali poleg predstavnikov IS SO Trbovlje in delegacije IS SO Lazarevac. tudi predstavniki Strojne tovarne Trbovlje, REK Edvarda Kardelja, Mehanike, Ipoza, RUDIS-a in Cementarne. Z naše strani so sodelovali na tem razgovoru di-

rektorji delovnih organizacij iz revirjev ter predstavniki DS TSO. Vsi so na kratko predstavili organizacijo združenega dela, ki jo zastopajo, nato pa so razpravljali o možnostih poslovnega sodelovanja. Nato so si ogledali tudi tovarniške prostore STT.

V popoldanskih urah pa so se gostje udeležili razgovorov s predstavniki drugih organizacij združenega dela, prav tako tudi tretji dan njihovega bivanja v Trbovljah dne 16. 10. v Tovarni polprevodnikov Iskra.

Po končani zaključni seji izvršnega sveta občine Trbovlje in delegacije izvršnega sveta iz Lazarevca so ocenili dosedanje in se dogovorili za bodoče sodelovanje.

Pobratenje občin VALANDOVO in TRBOVLJE

Skupščina občine Trbovlje bo na sejah vseh treh zborov 2. novembra t.l. razpravljala in sklepala o sprejemu listine o pobratenju občin Valandovo in Trbovlje. Listina bo razglašena na slavnostni seji občinske skupščine 1. junija 1982.

Obe občini sta že doslej nekaj časa sodelovali na raznih področjih, listina o pobratenju pa bo vsem dosedanjim rezultatom in sodelovanjem dala svoj pečat. S to listino se pobrateni občini Trbovlje in Valandovo iz SR Makedonije, obvezujeta, da bosta stalno in široko sodelovali v družbenopolitičnem delu, gospodarski, kulturno-prosvetni in vzgojni dejavnosti, zdravstvu, šolstvu in na drugih področjih. Z listino se obe občini zavezujeta, da bosta omogočili neposredne stike med zainteresiranimi OZD, interesnimi in krajevnimi skupnostmi, drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, združenji in društvi.

Priprave na IV. samoprispevek

Občinska konferenca SZDL Trbovlje je predlagala skupščini občine Trbovlje, da imenuje iniciativni odbor za izvedbo referenduma o uvedbi samoprispevka. Občinska skupščina Trbovlje je ta odbor imenovala 12. novembra 1980. Da bi referendum uspešno pripravili in izvedli, je iniciativni odbor sprejel program dela, ki naj bi potekal po sprejetem »voznem redu« do dneva referenduma. O izhodiščih za uvedbo IV. samoprispevka, programskih sredstvih, konstrukciji prispevka in predlogu prioritete vrstnega reda izgradnje po novem programu, bodo družbenopolitične organizacije, krajevne skupnosti, sindikati, samoupravne interesne skupnosti, zbori delavcev in občanov, razpravljale in potrebo utemeljevale do 30. novembra t.l.

Samoprispevek na področju Trbovelj bi uvedli s 1. 1. 1982 in bi ga končali z 31. 12. 1986, kar pomeni, da bi s 1. 1. naslednjega leta obstoječi samoprispevek združili z novim. Predvideno je, da bi po programu IV. samoprispevka zbrali v petih letih 110 milijonov din.

V obdobju 1982 do 1986 naj bi iz tega samoprispevka zgradili:

- srednješolski center;
- razširitev kuhinjskih zmožljivosti pri osnovni šoli in topifikacija;
- TV pretvornik na Partizanskem vrhu;
- adaptacija in dozidava osnovne šole — Pedagoške enote Alojza Hohkrauta;
- zgraditev vrtca za 120 otrok na Leninovem Trgu;
- sofinanciranje rekreativnih površin v krajevnih skupnostih;
- sofinanciranje delavnic pod posebnimi pogoji.

Podrobneje bodo občani in delovni ljudje seznanjeni z izhodišči za uvedbo IV. samoprispevka, kakor tudi obrazlo-

žitvijo predvidenih investicij, na zborih delavcev, zborih občanov, sejah samoupravnih organov, sejah družbenopolitičnih organizacij. itd.

Referendum bo 20. decembra 1981 in prepričani smo, da bo v celoti uspel, saj nam že doslej vložena sredstva iz prejšnjih samoprispevkov dokazujejo, da so bili programi pravočasno izpeljani in sredstva gospodarno naložena.

Pred vrati so občni zbori sindikatov

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je na svoji seji 24. septembra t.l. sprejel sklep o pripravah in izvedbi občnih zborov osnovnih organizacij zveze sindikatov in konstitutivnih sej sindikalnih konferenc v TOZD, konferenc osnovnih organizacij zveze sindikatov v DO in koordinacijskih odborov sindikatov v SOZD v letu 1982.

Po statutu Zveze sindikatov Slovenije opravijo člani zveze sindikatov vsake dve leti občni zbor osnovne organizacije; sindikalne konference v TOZD, konference osnovnih organizacij zveze sindikatov v DO in koordinacijski odbori sindikata v sestavljenih organizacijah združenega dela pa opravijo svoje konstitutivne seje. Kot običajno, člani sindikata na svojih občnih zbora ocenjujejo delovanje v dveletnem mandatnem obdobju, sprejemajo programsko usmeritev za delovanje, ocenijo finančno poslovanje in sprejemajo finančni načrt, izvolijo člane v svoje stalne organe, obravnavajo druga pomembna vprašanja in podobno.

Republiški svet ZSS je v okviru nalog v zvezi s pripravami na X. kongres Zveze sindikatov Slovenije in IX. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije in kongrese zveze komunistov, zveze borcev NOB, ZSM in volitev v skupščine družbeno-političnih

in samoupravnih interesnih skupnosti priporočil, da bi opravili občne zборе OO zveze sindikatov in konstitutivne seje konferenc v TOZD najkasneje do 28. februarja 1982. Do 31. marca 1982 pa naj bi opravili konstitutivne seje konferenc osnovnih organizacij zveze sindikatov v delovnih organizacijah in koordinacijskih odborih zveze sindikata v sestavljenih organizacijah združenega dela. Občinski sveti zveze sindikatov so na temelju tega sklepa dolžni zagotoviti uresničitev tega sklepa. Zato so bili ti sveti dolžni do konca oktobra sprejeti dogovor z osnovnimi organizacijami, konferencami in koordinacijskimi odbori o pripravi in izvedbi občinskih zborov in konstitutivnih sej.

Republiški svet ZSS pa nadalje priporoča, o katerih zadevah naj bi razpravljali na občnih zbora. V programskih usmeritvah se je treba opredeliti predvsem za uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije v povezavi z obravnavanjem in sprejemanjem periodičnih in zaključnih računov, nadalje vlogi sindikalne organizacije pri sprejemanju in uresničevanju planskih dokumentov, uresničevanju resolucije III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, uresničevanju načela delitve po delu in rezultatih dela, uresničevanju usmeritev iz gradiva za III. konferenco Zveze sindikatov Slovenije, o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanju socialne varnosti, uresničevanju stališč programov ZS na področju kulture, ljudske obrambe in družbene samozaščite, medsebojnem obveščanju delavcev in mednarodni dejavnosti ter o organizacijski in kadrovski usposobljenosti OOSZ, delovanju sindikalnih skupin in drugih oblik delovanja.

Izvršni odbori osnovnih organizacij ZS bodo v naslednjih dneh odločali o tem, kdaj bodo sklicani in izvedeni občni zbori in kdo bo pripravil posamezna poročila in podatke za izvedbo teh zborov.

O PROBLEMATIKI prebivalcev v samskih domovih

Na problemski konferenci OO ZK so že v začetku letošnjega leta razpravljali o problematiki prebivalcev v samskih domovih.

Zanimalo nas je, če se je stanje izboljšalo in kakšno je danes. Ob vstopu v SAMSKI DOM V ZAGORJU v dopoldanskem času imaš občutek, da je vse izumrlo. Hišniku Francu Šinku se je le posrečilo najti dva sogovornika. Ostali so bili na delu ali v mestu, tistih pa, ki so prišli z nočnega šihata, nismo budili.

LATIFI LABIT je prišel v samski dom pred dvema letoma iz Kosovske Mitrovice, **Mešič Nesib** pa pred šestimi meseci iz Tuzle. Oba sta zaposlena v premogovniku Kotredež.

Simpatična fanta se v domu dobro počutita. Prostori so lepi, preurejeni, življenje v domu pa se je precej spremenilo. Razgrajčam, ki so pijani kalili nočni mir, so pokazali vrata, seveda po predhodnih opominih domske skupnosti. Nikakor pa niso zadovoljni s hrano, trdijo, da je slaba, premalo vitaminska in premalo kalorična za delavce v jami. Pripravljeni so več plačati, samo da bi bila boljša.

Večkrat so prizadeto omenili, da je televizor, ki ga silno težko pogrešajo, pokvarjen.

Tovariš Šink je hišnik z dušo in telesom. Čez fante v domu se sploh ne pritožuje, saj jih ima rad. Z navdušenjem mi je pripovedoval in mi razkazoval, kaj vse so v domu obnovili. Prepletkali so stene, vrata, okna, obnovili tla, položili topli pod, navadno zamenjali z neonsko razsvetljavo po hodnikih in drugod in s tem prihranili mnogo žarnic. Kupili so tudi 180 novih odev.

»Kjer je veliko ljudi, je veliko problemov, vendar jih zadnje čase kar dobro rešujemo«, je povedal. »Škode, ki so jo vča-

sih povzročali fantje z objestnostjo, je vedno manj, saj vsa-kič krivca poiščemo, da jo poravna. Pri stoosmih fantih, kolikor jih je v domu, pa bi nujno potrebovali vratarja, ki bi bil ves dan navzoč, pa tudi ponoči je večkrat potrebna kontrola.«

Delaven, poln načrtov je ob slovesu zaklical: »No, ne pozabite napisati o televizorju, ki ga fantje tako težko pogrešajo!«

SAMSKI DOM V HRASTNI-KU ima prav prijetno podobo z lepim dnevnim prostorom in edini od samskih domov tudi prostor za rekreacijo z mizami za namizni tenis, pikado in več šahov, poleg televizijskega sprejemnika. Pohvalijo se tudi z igriščem, ki ga s pridom uporabljajo, saj so že večkrat tekmovali v nogometu in streljanju.

Za organizacijo le-teh ima za-sluge predvsem hišnik Franc Krajnc, ki pa želi, da bi vse to prevzela mladinska organizacija, ki je zadnje čase prav malo aktivna.

O počutju v samskem domu so pripovedovali **Aleksander Radulović**, ki je prišel iz Klado-va ter **Sade Brakić** iz Prijedora. Oba sta prišla sem pred osmimi meseci in se zaposlila v premo-govniku Hrastnik. **Ivo Glavaš** vratar, pa živi v samskem domu že pet let.

Fantje se v samskem domu dobro počutijo in v glavnem upošteva-jo hišni red, kršitelje pa obravnava domska skupnost in primerno ukrepa.

Največ negotovanja je tudi tu na račun hrane. Pravijo, da je draga, nekvalitetna, porcije pa majhne. Povedali so, da ve-liko rudarjev odhaja drugam prav zaradi hrane, ker jim, ko odračunajo hrano in stanovanje, ostane za ostalo le malo denar-ja.

SAMSKI DOM V TRBOV-LJAH pa prenavljajo že od no-vembra meseca lanskega leta. Stari del doma so temeljito pre-novili. Od zaves in novih rolet na oknih do toplega poda po tleh, lesnih stenskih oblog hod-nikov in preurejenih kopalnic.

Člani kolektiva kombinata, ki bivajo v samskem domu v Hrastni-ku: Franc Krajnc (hišnik), Alojz Jesenik, Enver Talović, Sade Brakić, Aleksander Radulović, Ivo Glavaš.

Foto D. Bregant

Z deli bodo končali, kot predvi-de-ajo, v mesecu novembru.

Nekaj več o bivanju v domu sta povedala **Dragorad Laušević**, ki je pred letom in pol prišel iz Srbije in **Milan Marinković**, ki biva v domu dve leti, oba sta zaposlena v premogovniku Tr-bovlje. Milan je eden boljših delavcev, kot je povedal hišnik Stane Virant, saj je dobil na rudniku 1. maja nagrado.

Z vedenjem v domu se do se-daj res niso mogli pohvaliti.

Povzročanje škod je na dnev-nem redu, iz sob pa prihajajo mnogo preglasni glasovi — pred vsem iz radijskih sprejemnikov. Milan ima več predlogov: pove-zati bi se bilo treba z raznimi društvi v Trbovljah. Tu in tam že dobijo prostor na nogomet-nem igrišču Partizan — svojega igrišča nimajo, čeprav bi se, če bi ga imeli, rešili mnogih pre-krškov. Domska skupnost bi morala ostreje ukrepati z nedi-scipliniranimi. Njeni predstav-

Pred samskim domom v Trbovljah: Dragorad Laušević, Milan Ma-rinović, Franc Raibar in Stane Virant.

Foto D. Bregant

niki bi se na vsak način morali pogovoriti z upravnikom menze, kajti s hrano niso zadovoljni.

V dnevnem prostoru imajo televizor, radi pa bi še več šahov.

Stane Virant je v domu hišnik osemnajst mesecev. Pridno je zgrabil za delo, razumevajoč je do fantov. Upa, da bodo s skupnimi močmi le našli nekaj rešitev za boljše počutje vseh stanujočih v domu.

Skoraj plaho se nam je pridružil **Franc Raiber**, doma iz Murske Sobote. Leta 1957 se je zaposlil v rudniku, nato pa dvanajst let delal pri RGD. Že nekaj let je invalidski upokojenec. Vajeni smo ženskih solz, če pa se orosi oko moškega, nas še posebej stisne pri srcu. Sedem let že čaka s prošnjo na garsonjero ali vsaj kakšno sobo, in če nisi več rosno mlad, bolj nestrpno čakaš vsak košček sreče. Stanovanje pa bi bilo temu invalidu izpolnitev največjih želja...

Kako je z gradnjo novih samskih domov je zanimalo večino sogovornikov. O tem je napisal članek naš sodelavec Srečko Koritnik, dipl. ing.

Pred samskim domom v Zagorju: Labit Latifi, Nesib Mešić in Franc Sink.

Foto D. Bregant

Pa še vesela novica za fante v samskem domu v Zagorju. Televizor bo, in to nov, barvni, po zagotovitvi vodje DS Pomožna dejavnost Zagorje, Egona Casa-grandeja.

Naši samski domovi resnično dobivajo lepšo notranjo podobo,

s katero vplivajo na boljše počutje njihovih prebivalcev. Od njih upravičeno pričakujemo, da se zavedajo, da vsi težki milijoni, vloženi v adaptacijo, ne bodo zaman.

Dragica Bregant

O odnosih

Vedno več slišimo o stabilizaciji in obenem o stalnih »zgubaših«, med katere spadajo tudi naši proizvodni TOZD. Kljub ukrepom, ki naj bi izboljšali slab položaj, se stanje ne spremeni. Med drugim smo imeli tudi udarniški delavnik (ali delavnike), ki je imel velik odmev in je ena redkih uspešnih akcij v zadnjem času. Kakšnih pravih premikov na boljše pa ni in ni.

Večkrat prisluhnem pogovorom v zvezi s tem težkim položajem. O tem se pogovarjamo tako delavci po pisarnah kot tudi delavci v proizvodnji. Mnenja so zelo različna, enotna je le ena misel: da bi bilo nujno iz temeljev spremeniti odnose v delovni organizaciji

sami. Tudi dobrih predlogov je nekaj, narobe je le to, da se o našem položaju odkrito govori le po majhnih skupinah. Na mestih, kjer bi bilo to posebno zaželeno (n.pr. na zborih), pa je vse tiho. Tako je izrečeno mnogo pikrih na račun tako imenovanih »stricev«, ki jih je baje preveč, pa o vse številnejših odborih, ki naj bi bili odveč itd...

Kljub temu, da mi je bilo ob neki priliki rečeno, da nimam pravice o tem razpravljati, ker sem šele tretje leto tukaj in še ne poznam razmer, me takšni pogovori močno prizadenejo. Danes ima vsak član delovnega kolektiva, v katerem je zaposlen, **pravico in dolžnost** sodelovati s pripombami, predlogi in vprašanji na zborih kolektiva ali tudi direktno, če se obrne na katerega od vodij oddelkov ali TOZD, tako pa je povedanega veliko (včasih celo pre-

več!), vendar ne na pravem mestu. Na moje vprašanje, zakaj se o nepravilnostih ne pozanimajo neposredno pri odgovornih, mi večina odgovori, da se boji posledic, ostali pa celo menijo, da bi bilo vse le bob ob steno in se za njihova mnenja ne bo nihče niti zmenil. Zato predlagam, da bi na vsakem TOZD uvedli skrinjico za vprašanja, predloge in pripombe, tako kot jo imamo za delavsko kontrolo. Tako bi člani kolektiva lahko anonimno (če se že bojijo javno povedati svoje mnenje!) na svoje predloge in vprašanja zvedeli odgovore na zboru kolektiva in bi se ne čutili ogroženih, česar sploh ne razumem. Vsi vemo, da imamo v sedanjem samoupravnem odločanju vsi enake pravice in dolžnosti, se pa tega veliko premalo zavedamo. Če precej dobro poznamo svoje pravice, kadar gre za naše osebne ko-

risti, moramo koristiti tudi pravice do odločanja ali vplivanja na odločitve vodilnih kadrov. In enkrat za vselej se moramo otresti miselnosti, da so sestanki in zbori delavcev le zato, da avtomatsko dvigamo roke in kimamo, ampak se potrudimo, da bodo odraz naše volje in prepričanosti, da se odločamo pravilno za nekaj, kar bo koristilo delovni skupnosti in s tem posredno tudi vsakemu posamezniku. Tako ne bomo podobni robotom, ampak bomo koristni člani naše socialistične družbe, na katero smo upravičeno lahko ponosni. Zdi se mi, da včasih niti nismo vredni, da imamo tako življenje, saj se svojih dolžnosti velikokrat premalo zavedamo. In dobro bi se bilo držati starega pregovora, ki pravi: Vsak naj najprej pomete pred svojim pragom! In kdo od nas je ta prag tako temeljito očistil, da ima pravico kritizirati vse okoli sebe? Kadar govorimo o vodilnih, največkrat vidimo le morebitne ugodnosti, ki jih imajo nekateri, nihče pa ne pomisli na ogromne odgovornosti, ki so na njihovih plečih še posebno v tem težkem položaju.

Zato bodimo bolj realni, kadar govorimo o drugih in se trudimo, da jim njihov položaj s svojimi pravičnimi odnosi olajšamo, saj delajo tudi za našo korist.

Lojzka Mikanovič

Imenovanja

Delavski svet TOZD Premogovnik Hrastnik je na svoji seji dne 2. oktobra t.l. imenoval za vršilca dolžnosti vodje TOZD Premogovnik Hrastnik Jožeta Kandolfa, dipl. rud. teh., dosedanjega tehniškega vodjo revirja TOZD Premogovnik Hrastnik.

Isti samoupravni organ je na isti seji sprejel tudi sklep, po katerem je za vršilca dolžnosti tehniškega vodje revirja TOZD Premogovnik Hrastnik imeno-

val Milanka Lučiča, dipl. inž. rud., dosedanjega asistenta v tej TOZD.

Do navedenih sprememb je prišlo zato, ker je bil dosedanji vodja TOZD Premogovnik Hrastnik Franc Selan, dipl. inž. rud., imenovan za člana poslovnega odbora DO Zasavski premogovniki.

LETOS vsi učenci v celodnevni šoli

Koncem septembra je organizirala občinska konferenca SZDL v Trbovljah razgovor o poteku celodnevne osnovne šole v Trbovljah. Ravnateljica osnovne šole Trbovlje, Slava Pirnar, je vse navzoče z obširnimi poročili seznanila o dosedanjem poteku celodnevne šole, pa tudi o njeni nadaljnji uveljavitvi tako med učenci, prosvetnimi delavci in starši.

Celodnevno osnovno šolo so pričeli uvajati v Trbovljah pred petimi leti. Začeli so od 1. do 4. razreda, nato pa so postopoma vključevali vsako leto še en razred, tako da je letos z vključitvijo osmih razredov v celodnevno šolo, zajetih v COŠ, kot pravimo celodnevni osnovni šoli na kratko, skupno 1739 otrok oziroma učencev. V celodnevno šolo so torej zajeti vsi učenci osnovne šole, kar pomeni 100 %. Šola ima 65 oddelkov, učnega osebja je 69, 4. oddelki pa so s prilagojenim programom. Prvič so vključeni v COŠ tudi učenci podružnične šole z Dobovca. Iz centralne kuhinje se prehranjuje 1200 otrok. Deloma učence prehranjujejo tudi iz kuhinje vzgojno varstvenega zavoda, deloma pa iz doma upokojencev Franca Salamona. Razumljivo je, da je kljub dokaj dobri organiziranosti še vedno odprtih nekaj problemov, ki jih bo treba postopoma reševati. Predvsem manjka specializiranih učilnic, tako n. pr. za tehnič-

ni pouk. Če bo urejen obrat družbene prehrane, bo tudi to vprašanje možno hitreje rešiti. Starši so se na celodnevno šolo navadili, posebno še spričo organizirane prehrane. Pri izvajanju COŠ imajo 66 zunanjih sodelavcev. Ti sodelujejo predvsem v raznih krožkih. Pri zunanjih sodelavcih občasno nastopajo problemi, ker jih njihove OZD ne morejo dolgo pogrešati, čeravno so sodelovanju zelo naklonjeni. Po drugi strani pa se bodo prav ti sodelavci morali nekoliko pedagoško izpopolniti.

Financiranje COŠ je v glavnem urejeno preko SIS za izobraževanje. Obstajajo še določene slabosti, ki pa jih odpravljajo. Osip učencev se je zmanjšal, znanje in uspehi se postopoma izboljšujejo, učenci si pridobivajo delovne navade, mnogo pa pripomore šola pri reševanju problemov varstva, saj je v Trbovljah precej primerov, ko sta zoposlena oba starša. V COŠ se stremi za čim širšo politehnično vzgojo, kar je zelo pomembno za usmerjeno izobraževanje v srednjih šolah. COŠ se v dobršni meri povezuje z združenim delom, zato je zelo pomembna vsebina celodnevne šole.

COŠ naj bi predstavljala tudi določeno kulturno, športno in družbeno središče v krajevni skupnosti, kjer šola stoji. Z vključitvijo vseh učencev COŠ pa so nastopile določene težave v glasbeni šoli, saj je možno pouk izvajati le v poznih popoldanskih in večernih urah. V teku je razprava, da bi tudi to vprašanje rešili zadovoljivo v korist vseh zainteresiranih. V razpravi so predstavniki COŠ večkrat omenili, da naj bi imelo združeno delo več razumevanja za nakup opreme za razne delavnice in da bi sploh zagotovili dodatna materialna sredstva pri združenem delu za normalnejše delo COŠ. Šola ima le los na razpolago preko 50 milijonov din, stroški pa znašajo v tem letu na učenca 26.000,00 din. S temi sredstvi ne morejo pokriti vseh stroškov. Letos so opravili iz amortizacije nekatere

izboljšave v PE Tončke Čeč in nabavili nekaj šolske opreme. Med krožki, ki potekajo v osnovni šoli, so tudi posebne hvale vredni planinci in taborniki. Letos je v šoli tudi prvič popoln sestav strokovnih sodelavcev za vso šolo. To so pedagoški vodja, psiholog, socialni delavec in logoped. Pri svojem delu pogrešajo učne programe, ki so šele v razpravi. Zavodu za šolstvo Slovenije se namreč pri pripravi teh programov ni mudilo, ker ima večina slovenskih šol še poldnevni pouk. Žele si več konkretnega in tesnejšega sodelovanja s tem zavodom. Osnovna šola v Trbovljah je namreč edina, ki ima 100 % zajete učence v COŠ. Na Jesenicah imajo npr. 60 % večina drugih osnovnih šol pa povprečno 10 %. Šola organizira dopolnilni pouk za učence, ki snov nekoliko težje dojemajo in dodatni pouk za nadarjene učence. V tem nastopajo določene težave.

Iz razgovorov je bilo možno povzeti, da so prosvetni delavci, to je učitelji, kljub izrednim težavam prebrodili številne nevšečnosti pri uvajanju COŠ. Lahko si mislimo, da so včasih na meji svojih fizičnih sposobnosti, saj je izredno težko učiti in vzgajati otroke raznih starosti od zgodnjih jutranjih do popoldanskih ur. Vložili so torej veliko naporov in znanja v utrjevanje nove vsebine in uvajanje novih oblik tako pri pouku, kakor tudi pri vzgoji. V mnogočem se je prav po zaslugi njihovih prizadevanj COŠ uveljavila, pri čemer pa so tudi starši, predvsem mlajši, prispevali svoje. Prepričani smo, da jim bodo tudi republiški organi v kakršnikoli obliki dali priznanje za doslej vloženo delo in dosežene uspehe.

Spomladi letos jim je že izrekel posebno priznanje za dosežene rezultate predsednik CK ZKS France Popit, ko se je mudil v Trbovljah. Omenjena je bila misel, da bi morala republika v določeni meri stimulirati šole za dosežen uspeh in prizadevanje.

Brez dvoma se bodo morali republiški organi, ki se bavijo

s prosvetnim delom preko svojih strokovnih institucij nekoliko bolj angažirati pri reševanju problema COŠ. Pri tem pa naj ne bi zanemarili prakse, ki so si jo pridobili prosvetni delavci pri uvajanju celodnevne šole. (tl)

Šolski center potrebuje prostore

Z letošnjim šolskim letom smo pričeli z usmerjenim izobraževanjem v vsej Sloveniji, torej tudi v revirjih. Pouk je stekel ob obsežnih in temeljitih pripravah. Organizatorji so bili delu v glavnem kos, le vprašanje zagotovitve ustreznih prostorov za posamezne temeljne organizacije in oddelke Šolskega centra Trbovlje ostaja odprto. Šolskega pouka torej ni mogoče organizirati tako, kot je potrebno in nujno.

Akcija za razširitev oziroma povečanje šolskih prostorov v neposredni sosesčini Gimnazije in Ekonomske šole v Trbovljah je bila sprožena že leta 1972. Vendar do uresničitve projekta ni prišlo. Učilnice so ves dan popolnoma natrpane, saj v njih poteka pouk dijakov — učencev gimnazije, ekonomske šole, pedagoške gimnazije, zdravstvene srednje šole, občasno pa tudi drugih šol. Usmerjeno izobraževanje pa terja dodatne učilnice, kabinete, telovadnico itd. Pogoje je treba na vsak način izboljšati, sicer se lahko dogodi že v letu 1983, da se naši sinovi in hčere iz revirskih občin ne bodo mogli več šolati v domačih šolah, pač pa v drugih mestih, kar pa bi seveda šolanje izredno podražilo. Gre za verificiranje šole s strani pristojnih republiških organov. Zahteve za verifikacijo pa so zelo trde in neizprosne, ker usmerjeno izobraževanje ne trpi nikakršnih improvizacij. Da bi čimprej rešili to vprašanje, so se vse tri revir-

ske občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje dogovorile, da pristopijo k izgradnji dodatnih prostorov, da bi zaostanek na tem področju v čimkrajšem možnem času nadoknadili in s tem omogočili izpolniti prostorske pogoje za srednje šole. V glavnem naj bi adaptirali obstoječe prostore, uredili kabinete in telovadnico. Sredstva za izvedbo teh del bi zbrali v vseh treh revirskih občinah s samopriskevkom. Predvidoma bodo znašali stroški gradnje okoli 120 milijonov dinarjev. Od tega naj bi zbrali na področju Trbovelj polovico, občini Hrastnik in Zagorje pa naj bi zbrali vsaka po eno četrtino potrebnih sredstev. Dela bo vodil poseben gradbeni odbor sestavljen iz predstavnikov vseh zainteresiranih strani.

Občani, krajani, delovni ljudje in mladina revirskih občin bodo v naslednjih dneh podrobno seznanjeni o nujnosti izvedbe in ugodnega izida referenduma za izglasovanje namembnega prispevka.

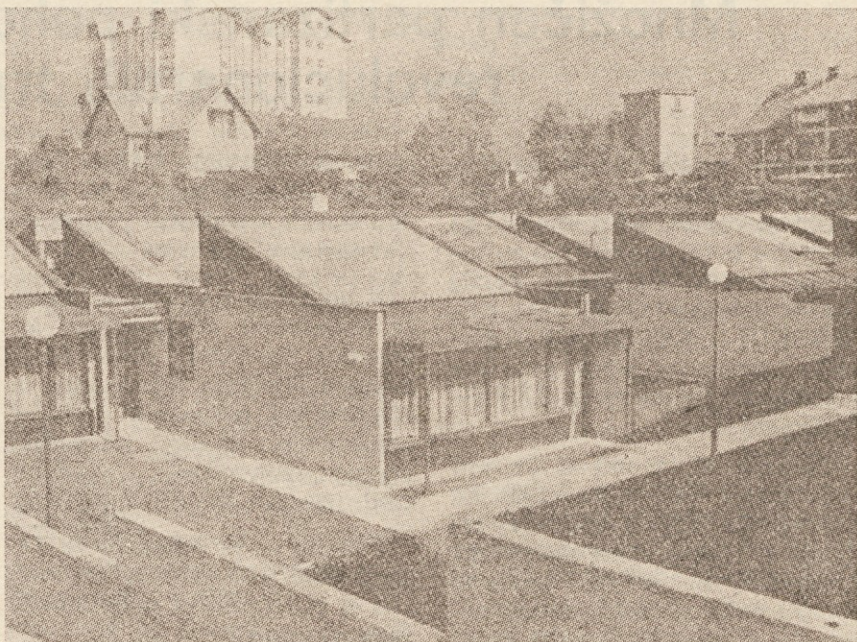
Iz dosedanjih samopriskevkov občanov je bilo zgrajenih že mnogo nujno potrebnih in koristnih objektov — šol, vrtcev, zdravstvenih domov, cest, vodovodnih zajetij, napeljav itd. Za nobenega od zgrajenih objektov ne moremo trditi, da je odveč in da so bila sredstva iz samopriskevka porabljena namen-sko. Rezultati so torej vidni in kljub težavam, ki nas trenutno tarejo v gospodarstvu smo prepričani za uspešen izid tudi naslednjega referenduma za samopriskevke v korist zgraditve in ureditve prostorov za srednješolsko usmerjeno izobraževanje v revirjih.

V Hrastniku odprli nov otroški vrtec

V petek 9. oktobra t.l. so v popoldanskih urah pripravili slavnostno otvoritev novozgrajenega otroškega vrtca na Logu v

»Dolinici«. O poteku gradnje smo že večkrat poročali, sedaj pa naj omenimo le še nekaj podatkov o poteku gradnje in o otroškem varstvu v Hrastniku. Z gradnjo tega vrtca so pričeli pred letom dni. Dela je izvajalo Splošno gradbeno podjetje Hrastnik, investitor pa je bila občinska skupnost otroškega varstva v Hrastniku. Financiranje gradnje tega vrtca je potekalo na račun samoprispevka občanov Hrastnika. Med delom so se izvajalci srečevali s precejšnjimi težavami, predvsem zaradi vode, ki jim je povzročila skrbi še zadnje dni pred otvoritvijo. Nov vrtec ima 874 m² uporabne površine.

V novozgrajenem vrtcu je osem igralnic, dva oddelka sta namenjena za dojenčke in centralno kuhinjo. V njej bodo pripravljali hrano tudi za otroke v ostalih vrtcih, to je za okoli 400 otrok. Celokupni stroški za zgraditev objekta in njegove opreme so znašali preko 37 milijonov dinarjev. Doslej je bilo na področju Hrastnika v vzgojno varstvenih ustanovah 329 otrok, z zgraditvijo novega vrtca pa se jim je

V petek 9. oktobra popoldan so na Logu v Hrastniku v »Dolinici«, odprli novo otroško varstveno ustanovo — vrtec. Otvoriti je pristojevalo mnogo krajanov in otrok.

pridružilo še nadaljnjih 152. Z novim vrtcem so v hrastniški občini rešili problem varstva otrok. Doslej so vsako leto odklonili v sprejem tudi do 70 otrok. V hrastniški občini imajo odslej v družbenem varstvu

43 % vseh predšolskih otrok. Z zgraditvijo nove varstvene ustanove pa niso poskrbeli le za otroke starejše nad tri leta, pač pa tudi za varstvo dojenčkov.

J. D.

Most v Zagorju odprt

V petek 9. oktobra 1981 je bila ob 17.00 uri slavnostna otvoritev novozgrajenega mosta preko Save v neposredni bližini železniške postaje v Zagorju ob Savi.

Hkrati so odprli za promet tudi novozgrajeni most čez Medijo s priključkom na novi most čez Savo.

Ob otvoritvi je spregovoril predsednik skupščine občine Zagorje Metod Malovrh, dipl. inž. Navzoče je seznanil s pripravami in potekom gradnje novega mostu ter njegovi pomembnosti za Zagorje in reirske ter druge občine.

Investitor objekta je Republiška cestna skupnost, izvajalec

del pa Gradbeno podjetje INGRAD iz Celja. Gradnja je trajala okoli 18 mesecev. Dolžina mosta čez Savo in železnico znaša 160 m, čez Medijo pa 30 m, širina pa 10,8 m. Stroški gradnje so znašali okoli 120 milijonov dinarjev, medtem ko je bila predračunska vrednost sprva 95 milijonov dinarjev.

Ob otvoritvi je sodeloval Delavski pihalni orkester Zagorje, navzočih pa je bilo okoli 500 občanov, zastopnikov projektantov, izvajalcev, predstavnikov združenega dela in drugih organizacij. Most je odprl in prerezal vrvico Miha Marinko, član sveta federacije.

Vsi navzoči so se po otvoritvi, ki je potekala onkraj Save, podali preko mosta na zagorsko stran.

Promet preko novega mosta je torej stekel v splošno zado-

voljstvo občanov in gospodarstva, predvsem voznikov. Ostane pa še odprto vprašanje dokončanja ceste ob Savi od Zagorja do Trbovelj in dalje do Hrastnika in zgraditev novega cestnega odseka od Hrastnika do Radeč. V zadnjih letih smo dobili nove mostove čez Savo v Hrastniku, Trbovljah, Radečah in Zagorju, ne morejo pa ti mostovi v celoti služiti svojemu namenu, dokler ne bo zgrajena tudi zasavska cesta od Radeč do Ljubljane.

Dolgo si za njeno zgraditev že prizadevamo, vendar kakor kaže, cesta v celoti še ne bo tako kmalu dograjena. Omejitve investicijskih gradenj se poznajo tudi na tem področju. (tl)

Množičen partizanski pohod in negovanje revolucionarnih tradicij v Zasavju

V okviru svojih rednih programov dela so do 17. oktobra 1981 rezervni vojaški starešine (RVS) skupaj z borci in mladino v Zasavju izvedli množičen partizanski pohod »PO POTEH REVIRSKIH REVOLUCIONARJEV«, posvečen 40-letnici formiranja in ustanovitve REVIR-SKE ČETE.

Pobudo za ta pohod je kot organizator dela letos občinska konferenca ZRVS Zagorje. Izdelala je tudi predlog okvirnega programa, ki je bil soglasno sprejet tako v vsaki občini posebej kot na medobčinski ravni vseh vodstev v REVIRJIH.

Po dogovoru so se vse pohodne kolone iz smeri Vrhov nad Trbovljami in Prvin nad Zagorjem sešle na čelu s praporščaki in harmonikarji pred spominsko

ploščo REVIRSKI ČETI na Čemšeniški planini, kjer je bil izveden osrednji kulturni program s slavnostnim govorom.

V pohodnih kolonah so, razen že omenjenih udeležencev, sodelovali še člani planinskega društva Trbovlje, tabornikov, uniformirani pripadniki (zbrani udeleženci) pouka obrambne vzgoje izvenšolske mladine, srednješolska mladina in drugi.

Pohoda se je udeležilo iz Zagorja okoli 180—250, iz Trbovelj 120 in iz Hrastnika približno 50 oseb, skupno torej od 300—400 pohodnikov tega tovariškega srečanja.

Zbranim udeležencem pohoda je spregovoril nosilec spomenice 1941 Alojz Ribič — nekdanji sekretar okrožnega odbora OF

za REVIRJE in aktivni udeleženeec trboveljske in revirske čete.

Na ta pohod so povabili tudi vse prvoborce-nosilce spomenice iz Zasavja in preživele borce revirske čete.

To je bila ena od številnih doslej že izvedenih množičnih prireditev v Zasavju, ki so se zvrstile v počastitev 40-letnice vstaje slovenskega ljudstva. Znova je obudila spomine na revolucionarna gibanja iz časov predvojne Jugoslavije ter na dogodke iz NOB v REVIRJIH, s čemer so RVS, borci in mladina prispevali svoj delež k letošnjim zgodovinsko pomembnim jubilejem vstaje vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti in ustanavljanju partijskih enot v naši ožji in širši domovini.

Rudi Matko

Na kratko o delu mladih

Center za obveščanje in propagando pri predsedstvu OK ZSMS Zagorje je po krajšem premoru izdal šesto številko Informatorja, v katerem lahko preberemo, da OO ZSMS očitno še vedno spiyo, kar potrjuje dejstvo, da iz teh osnovnih sredin ne pošiljajo nobenih informacij, čeprav so počitnice že mimo in bi morali vsi znova poprijeti za delo. Mrtvilo upajo, da bodo odpravili po volilno-programski konferenci OK ZSMS, ki bo 15. oktobra. K temu bodo v prvi vrsti prispevale kadrovske spremembe, ki so letos obetavne, saj bodo OO ZSMS obogatile z novimi mladimi perspektivnimi močmi.

Čeravno se je tisto prvo brigadirsko udarništvo zaključilo konec avgusta, pa v zagorski občini beležimo nove lokalne MDA. OO ZSMS Izlake je 26. septembra organizirala eno takšnih

akcij v sadovnjaku Kandrše, kjer so mladi pobirali sadje. Zaradi skromnega števila udeležencev ne moremo reči, da je akcija ravno uspela. Pohvalno pa je dejstvo, da so mladi zasluženi denar namenili za delovanje svoje osnovne organizacije. 11. oktobra pa je OO ZSMS Kisovec - Loke organizirala v sodelovanju z mladimi iz GIP Beton Zasavje TOZD Kisovec očiščevalno akcijo na smučišču Marela.

Zveza rezervnih vojaških starešin organizira 17. oktobra patuljni pohod po poteh revirskih revolucionarjev na Čemšeniško planino v sodelovanju ZZB NOV in OK ZSMS Zagorje. 25. septembra so se na posvetu s predsedniki iz KS in osnovnih šol pogovorili o zagotovljenem številu mladincev, ki bodo sodelovali na pohodu.

Mladi v OO ZSMS iz krajevnih skupnosti, šol in delovnih organizacij so se te dni aktivno pripravljali na vsakoletno kviz-tekmovanje »Mladost v pesmi, besedi in spretnosti« ter »Tito-revolucija-mir«, ki jih tudi letos organizira OK ZSMS v okviru občine.

OK ZSMS Zagorje bo tudi letos sodelovala s svojo ekipo (letos že tretjič zapovrstjo) na javni radijski oddaji »Spoznavajmo svet in domovino«. Pri tekmovanju jim želimo obilo znanja in sreče.

Članstvo OO ZSMS Siporex se je sestalo 25. septembra na volilno-programski seji, kjer so ocenili dosedanje delo in si zastavili akcijski program za bodoče. Piknik na Lisci je tokrat zaradi slabe udeležbe odpadel, vsi pa upajo, da ga bodo izvedli ob prvi priliki.

Volilno-programsko sejo so 3. oktobra izvedli tudi mladinci z Izlak.

28. septembra je RK ZSMS v prostorih Kluba delegatov v Ljubljani podelila priznanja najboljšim OO ZSMS v združenem delu o vzgoji in izobraževanju. Iz Zagorja je na predlog OK ZSMS to priznanje dobila OO ZSMS Siporex. Priznanje so mladi dobili kot nagrado za dosedanje delo in vzpodbudo za nadaljnje tej in vsem ostalim OO ZSMS.

2. oktobra so se na sestanku ŠPK Zagorje dogovorili o organiziranju plesa.

6. oktobra so na seji predsedstva KMD in predsedstva KMKS pregledali oceno delovanja v letu 80/81 ter nakazali nekatere slabosti pri svojem delu, kot so: slabo informiranje OO ZSMS, premajhna zainteresiranost za delovanje itd. Besedo pa so zastavili tudi problematiki zaposlovanja ter se zavzeli za ustanovitev aktivov štipendistov po delovnih organizacijah.

10. oktobra ob 20. uri je v delavskem domu Trbovlje potekalo tradicionalno brucovanje, ki so ga pripravili trboveljski študenti. Za zabavo je poskrbel ansambel Hazard.

Na Dobovcu je potekala lokalna MDA-telefonska linija do nase-lja Župa. Na akciji so sodelovali mladi brigadirji in člani TO.

Mladi iz STT so se pobratili z osnovno organizacijo ZSMS iz Lazarevca — Kolubare. Mladi jih bodo obiskali konec oktobra meseca.

28. septembra so na sestanku komisije za prireditve in kulturo pri OK ZSMS Hrastnik naredili scenarij za prireditev »Mladost v pesmi, besedi in spretnosti«.

29. septembra so na posvetu predsednikov OO ZSMS Hrastnik govorili o rezultatih mladinskega prostovoljnega dela v občini ter o vključevanju mladih v

skupščinske volitve prihodnje leto.

30. septembra se je sestalo članstvo upravnega odbora mladinskega centra Hrastnik. Spregovorili so o problematiki »pristočasne« dejavnosti. Na problemski konferenci v mesecu novembru pa bodo obravnavali problematiko klubske dejavnosti in društev.

2. oktobra so na seji predsedstva OK ZSMS Hrastnik spregovorili o zaposlovanju mladih v občini, pregledali materiale za programsko-volilno sejo RK, obravnavali kadrovske spremembe in obravnavali priprave na skupščinske volitve.

Drago Jamnik

Lepa je naša svobodna domovina

O SREČNEM OTROŠTVU

Že od malih nog živim pri stari mami. Zelo se razumeva. Ko sem bila še majhna, smo vsi z očetom in mamo živeli pri stari mami. Vendar sta se odločila, da si poiščeta svoje stanovanje. Rodil se je še brat. Kmalu smo dobili stanovanje in se odselili. Spoznala sem, da sem bolj navezana na staro mamo. Odločila sem se, da bom ostala pri njej. Tako so minevala leta in začela sem obiskovati osnovno šolo. Zelo rada sem hodila v šolo. Toda ni bilo vse tako, kot sem si predstavljala. Morala sem se učiti in pustiti igranje ob strani. Toda bilo je vseeno lepo. Srečna sem bila, če sem lahko šla s staro mamo v gozd nabirat gobe in kostanj, poleti pa borovnice. Stara mama mi je pomenila vse. Ona me je učila, zjutraj zbudila, pletla kitke. Zjutraj, ko me je zbudila, je bil zajtrk že na mizi in kuhinja topla. Nikoli se mi ni

bilo treba bati, da bi zaspala, da bom brez naloge. Vsak dan mi je pogledala šolsko torbo.

Minevala so leta in z leti sem tudi jaz postajala starejša. Zdaj, ko sem že v osmem razredu, sem še vedno srečna, da imam staro mamo. Še vedno me zjutraj zbuja, pripravlja zajtrk, me priganja, naj se učim, mi svetuje in me bodri. Rada jo imam še bolj. Hvaležna sem ji za vse, kar je storila zame, hvaležna za vse besede, ki mi jih je govorila. Pomagam ji, kadar utegnem. Nadvse jo cenim in spoštujem. Vendar si še vedno ne morem predstavljati, čeprav sem že v osmem razredu, kako bo, ko ne bo več moje stare mame. Zjutraj ne bo prijaznih besed, le ura bo zvonila, zajtrka ne bo na mizi, kuhinja bo mrzla, ker bosta oče in mama že v službi.

Najsrečnejša sem bila v svojem otroštvu.

SUZANA ABRAM, 8. c
OŠ NH RAJKA, HRASTNIK

PRIPRAVE na dan pionirjev

Ves mesec smo se pionirji OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik pripravljali na programsko volilno konferenco PO. Dela je bilo veliko, saj smo želeli v letu jubilejev pripraviti čimboljši program dela. Za nas, pionirje, bo letošnje še posebno pomembno, saj bomo poleg 40-letnice ustanovitve PO praznovali tudi 90-letnico rojstva tovariša Tita, vključili pa se bomo tudi v priprave na 9. kongres ZKS in 12. kongres ZKJ. 29. september je bil za nas kljub slabemu vremenu slovesen dan. Že zjutraj smo prihajali učenci v šolo vsak s svojim svežnjem starega papirja. Zbiralna akcija je potekala pod motom »Vsak sodeluje in prispeva k stabilizacijskim prizadevanjem naše družbe«. Delegati so nato odšli na svoje konference — pionirskega odreda,

šolske skupnosti in Kulturnega društva Mladost. Že dan prej so se zbrali na programski konferenci tudi vsi mladinci. Pionirji, so na konferenci sprejeli precej pomembnih sklepov. Sprejeli so program dela, se obvezali, da bodo še sodelovali pri zbiranju sredstev za dom pionirjev v Dolenjskih Toplicah, da se bodo vključili v JPI itd. Pobrateni šoli Ivo Lola Ribar v Raški smo poslali pozdravno pismo, v katerem smo predlagali tudi nove oblike sodelovanja. Sprejeli smo tudi sklep, da bomo iz sredstev pionirskega odreda kupili knjižice, v katere bomo vsi učenci pridno nabirali žige, ko bomo hodili po poti spominov NOB občine Hrastnik. Po konferencah smo se zbrali v svojih učilnicah, kjer smo se pogovarjali o liku pionirja med NOB in danes. Drugo razredno uro pa smo namenili vključitvi v nagradni natečaj Pionirskega lista Moja svobodna domovina. 1. in 2. razredi so se srečali z malimi šolarji in si skupaj ogledali lutkovno predstavo Mojca Pokrajculja. Tako smo svoj dan zelo lepo preživeli.

odbor PO OŠ
narodnega heroja
Rajka Hrastnik

Izlet v Beograd

Rudarji so imeli možnost, da si ogledajo grobnico MARŠALA TITA. Moj oče je zaposlen pri rudniku, zato se je prijavil za izlet v Beograd. Prijavil je tudi mamico in mene.

Ob pol desetih zvečer je odpeljal iz Trbovelj poseben vlak. Ker je bila tema, si nismo mogli ogledati naše lepe domovine. Vozili smo se celo noč. V Beograd smo prispeli ob sedmi uri zjutraj. Na železniški postaji so nas čakali avtobusi. Na vsakem avtobusu je bil vodič, ki nam je med vožnjo razkazoval in govoril o zanimivostih Beograda. Po nekaj minutah vožnje smo pri-

speli na Dedinje. Tam smo se priključili čakajoči množici, ki se je prišla poklonit Josipu Brozu Titu. Množica ljudi se je počasi pomikala naprej. Po dveh urah počasne hoje smo prispeli do hiše cvetja. Hiša cvetja stoji na griču, ki je spremenjen v en sam park. Pred vhomod je lep vodomet. Pred in v hiši cvetja stoji poleg grobnice častna straža. Tiho in z žalostno mislijo v srcu smo stopali okoli grobnice in mislili na tovariša Tita. Na njej je z zlatimi črkami zapisano: »JOSIP BROZ-TITO« ter letnica rojstva in smrti. Okoli grobnice je zasajeno veliko cvetja.

Po ogledu grobnice smo odšli v muzej 25. maj. V tej zgradbi so razstavljeni vsa darila, ki jih je tovariš Tito dobival na svojih potovanjih po vsem svetu in v naši domovini. Razstavljeni so mnoga Titova dela. S slikami in z raznimi dopisi je prikazan tudi njegov življenjepis. Razstavljeno je toliko zanimivih, lepih in dragocenih stvari, da si jih človek sploh ne more ogledati.

Iz muzeja 25. maj smo se z avtobusom odpeljali na Avalo. Na Avali stoji znan televizijski stolp. Z vrha stolpa je lep razgled na Beograd. Na Avali je postavljen spomenik neznanim junakom, ki so žrtvovali življenje za svobodo.

Po ogledu Avale smo odšli na kosilo, potem pa na Kalemegdan. Škoda, da nas je preganjal čas, zato si nismo mogli ogledati vseh znamenitosti Kalemegdana.

Po ogledu Beograda smo se odpeljali domov.

Lepota Beograda se mi je vtisnila v srce. Bilo je tako lepo, da ne bom nikoli pozabila tega izleta.

Darja Krajnik

Dolik razstavlja

V času od 16. do 31. oktobra 1981 razstavlja v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu likovna sekcija DOLIK (Domači likovniki) Svobode Tone Čufar z Jesenic. Enajst članov te sekcije se predstavlja s 25 deli, ki jih je za razstavo odbral dr. Cene Avguštin. Otvoritvi razstave v petek 16. oktobra zvečer je prisostvovalo poleg šestih gostov — avtorjev razstavljenih del, tudi precejšnje število domačih ljubiteljev likovne umetnosti. Med temi so bili predsednik občinske skupščine H. Pušnik, medobčinski sekretar ZK revirskih občin F. Grešak, sekretar občinskega komiteja ZK K. Vukovič, predsednik občinske konference SZDL Fr. Koncilja in sekretar SZDL V. Marolt. Član galerijskega sveta pri zvezi kulturnih organizacij Trbovlje je gostujoče likovnike predstavil v imenu organizatorja, sekcije RELIK in vseh navzočih. Povedal je, da so člani DOLIK-a tradicionalni gostje v Trbovljah, saj se vsako leto oktobra predstavijo s svojimi najnovejšimi deli. DOLIK deluje preko 35 let. V tem času so pripravili preko 500 razstav, na katerih so razstavili več kot 4.000 likovnih del. Sekcija šteje 30 članov, v njenih vrstah so zastopani tako železarji, kakor tudi zdravniki. Sekcija je postala v vseh letih svojega delovanja pojem likovne tvornosti in dejavnosti na Gorenjskem, pa tudi v slovenskem prostoru. Z njimi nesebično sodelujejo poklicni akademski slikarji in umetnostni zgodovinarji. Najpomembnejša slikarska zvrst v likovnih motivih DOLIK-a je krajinarstvo, pri čemer ima visokogorski svet posebno mesto. V stilnem pogledu pa se večina članov te sekcije navezuje na realistično tradicijo. Med slikarskimi tehnikami prevladuje olje, nato akvarel,

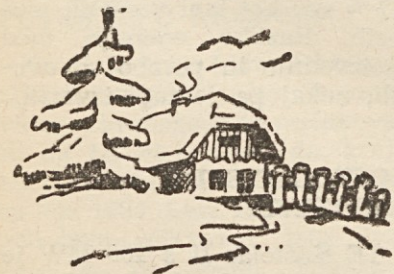
tempera, risba, občasno tudi grafika.

Opus članov te sekcije je ogromen, zato se le redki posamezniki in sekcije primerjajo z njimi tako v kakovostnem, kakor tudi količinskem pogledu. Pomagajo nam lepšati in humanizirati življenje in delo.

Za pozdravne besede se je zahvalil predsednik DOLIK-a Branko Čušin. V kulturnem delu programa je sodeloval MPZ Slavček pod vodstvom Jožeta Skrinarja s tremi pesmimi ter recitatorka gledališča Svobode Center Alja Štojs z občutenim recitiranjem pesmi Iva Minattija: Nekoga moraš imeti rad.

Na tej razstavi se tokrat predstavljajo domačemu občinstvu Pavle Lužnik (z 2 deli), Branko Čušin (4), Rudolf Arh (2), Franc Dolinšek (2), Janko Korošec (2), Marjan Židanek (1), Franc Berce (1), Franc Kreuzer (2), Tine Markež (2), Tone Tomažin (6) in Marica Čušin (1).

Razstavljalcem — članom DOLIK s pobratenih Jesenic velja vse priznanje in zahvala za pripravljeno razstavo. Da bi nas še večkrat obiskali s podobnimi razstavami in odličnimi deli — to je želja nas vseh. (tl)

V Koloniji 1. maja v Trbovljah je GIP Beton Zasavje, TOZD Operativa Zasavje-Trbovlje, pričelo graditi po naročilu društva upokojencev Trbovlje nov stanovanjski stolpič za upokojence. Na sredi fotografije je del dosedanjega stanovanjskega bloka upokojencev, na desni pa dom upokojencev Franca Salamona. Na mestu kjer bodo zgradili stolpič, je še do pred tedni stala rudniška stanovanjska hiša. Tudi tista na levi strani je namenjena odstranitvi zaradi nadaljnje gradnje.

Foto A. Bregant

V kopalnici

Vonj po znoju,
škripanje verig,
še dve cigareti,
šiht se pričinja.

»Kako je na koti tristodva?«
»Ah, Janez, slabo!
V stebru spet voda udarja,
je frlog na kolenih,
se plin spet pojavlja.«

Janez si znojno čelo obriše,
globoko vdihava dim cigarete,
sladak je ta dim,
ga v jamo ne vleče.

Za osem ur noč ga bo vzela,
cel šiht ne bo videl belega dneva.
Le sij svetilke
bo sončne žarke zamenjal.

»Res je, postal sem knap s srcem in dušo,
tukaj pustil bom svoje moči,
še mnogokrat noč me bo vzela,
da ne bom videl ne sonca ne dneva.«

Janez, ne tarnaj, saj čas se spreminja,
Z roko robato spet uro navija.

Mihael Gosak

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

DELEŽ PREMOGA SE VEČA PREPOČASI

Mednarodna energetska agencija je ugotovila, da se delež premoga prepočasi večja v skupni energetski porabi. Zavrlo tega ne bo mogoče doseči predvidenih ciljev, to je podvojitve porabe premoga do leta 1990 in potrojitve do leta 2000. Francija je leta 1979, naprimer nakopala 20 milijonov ton premoga, uvozila pa dodatnih 30 milijonov. Na izlivu reke Loare gradijo premogovni terminal, ki bo pripravljen za obratovanje v letu 1982. Na njem bo možno deponirati 200.000 ton premoga. Francosko elektrogospodarstvo že preureja posamezne TE na premog.

V ZDA predstavlja premog 15 % energetskih virov, trenutno pa pokrivajo z njim 10 % potreb po fosilnih gorivih. V letu 1978 so porabili v ZDA 666 milijonov ton premoga, po srednji oceni pa bo poraba narasla do leta 1985 na 962 milijonov, do leta 1990 na 1.372 milijonov, do leta 1995 pa na 1.700 milijonov ton. Izkop premoga se bo v ZDA po predvidevanjih povečal od leta 1978 do 1985 za 44,5 %, od leta 1985 do 1990 za 42,6 % in od leta 1990 do 1995 za 24 %. Celotno povečanje izkopa pa bo znašalo od leta 1978 do 1995 skupaj 155 %.

ITALIJA IŠČE NOVE ENERGETSKE VIRE

Znano je, da je Italija med revnejšimi deželami z lastno energijo. V ihti za novimi energetskimi viri je prišel do izraza ponovno premog slabe kakovosti s Sardinije. Spomnili pa so se tudi sonca in na tem področju precej napredovali. Skoraj na vsem italijanskem ozemlju so v rabi instalacije za izkoriščanje sončne energije. Na tem področju je najbolj napredovala

firma Fontinox, ki je opravila že preko 8.000 instalacij za izkoriščanje sončne energije. Sicer pa v Italiji že precej let izkoriščajo geotermično energijo (Sardarello, Travale). To dejavnost bodo še nadalje razvijali, ker so na voljo naravne možnosti.

DELITEV DELA PRI RUDARSKI OPREMI

Pred nedavnim so se sestali predstavniki tovarne »Goša« in REIK Kolubara v Vreocih zaradi delitve del v proizvodnji rudarske opreme. Gre za proizvodnjo takomenovanih bagrov s trakom in odlagalcem. Po predvidevanjih jih bomo v Jugoslaviji potrebovali v naslednjih letih preko 100, vendar doslej ni nobenega, ki bi jih kompletno izdeloval. Kandidatov za izdelovanje teh bagrov je bilo sicer več, med njimi tudi trije rudniki — Kolubara, Kostolac in Kosovski rudniki. Domača strojegradnja ni mogla ponuditi premogovnikom kompletne opreme za izdelovanje, zato so bili premogovniki prisiljeni vzeti pobudo v svoje roke. Predhodno pa je REIK Kolubara sklenil s zahodnonemško firmo Krupp sporazum o sodelovanju pri proizvodnji bagrov. Podpisani sporazum določa, da ostaja odprt tudi za vse ostale domače zainteresirane proizvajalce. Stvar se je premaknila z mrtve točke, predvsem v pogledu sodelovanja med premogovniki in strojegradnjo. Ugotavljajo, da se bo morala strojegradnja prilagoditi potrebam in zahtevam rudnikov, ker bodo le-ti potrebovali določeno opremo, pa tudi denar za plačilo.

PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Trenutna elektroenergetska situacija je nasplošno rečeno izravnana, kar pomeni, da so

potrebe porabnikov v glavnem pokrite oziroma vsaj v glavnem pokrite. Znano je, da so v zadnjih dveh mesecih zaradi manjših padavin oziroma lepega vremena v nekaterih republikah nastale težave pri oskrbi z električno energijo. Tako so sprejeli ukrepe za omejitev porabe v Makedoniji, Črni gori, Hrvaški in Srbiji. Vsako poslabšanje vremena bi se lahko negativno odrazilo na oskrbi z električno energijo. Nastopa pa seveda vprašanje, kako bo v zimskih mesecih. V akumulacijskih jezerih je bilo 7. oktobra vode za proizvodnjo 1.650 GWh električne energije, kar je 150 GWh pod načrtom in preko 400 GWh manj kot istega dne leta 1980. Na deponijah TE se trenutno nahaja okoli 3 milijone ton premoga oziroma milijon ton manj od potrebnih količin. Še težavnejša je situacija z mazutom oziroma nafto, zato je zimska situacija v mnogočem odvisna od vremenskih prilik. Sicer pa so jugoslovanske elektrarne proizvedle v osmih mesecih t. l. skupno 39.835 GWh električne energije ali 3 % več kot leto poprej. HE so proizvedle 18.560 GWh manj kot lansko leto. To je posledica manjšega dotoka vode v primerjavi s preteklim letom. TE so proizvedle 21.275 GWh oziroma 14,5 % več kot preteklo leto. V tem obdobju pa je bilo porabljen 40.615 GWh električne energije, kar je za 5,7 % več kot lani v osmih mesecih. Razliko energije med proizvodnjo in porabo so uvozili, nekaj pa je tudi izvozili.

KOSTOLAC SPET OBRATUJE

TE Kostolac II s 100 MW je ponovno pričela obratovati. Zaradi okvar na generatorju in turbini ni obratovala od srede aprila pa do oktobra. Računajo, da bo do konca leta ta blok proizvedel še okoli 500 milijo-

nov kWh električne energije, s tem da bo dnevna proizvodnja okoli 6 milijonov kWh.

Hkrati so na površinskih kopih tega kombinata proizvedli preko 1 milijon 800.000 ton premoga, do konca leta pa ga bodo proizvedli še okoli 750.000 ton.

RUDNIK LUKAVAC BO OBRATOVAL ŠE DVE LETI

Premogovnik Lukavac v Lukavcu, ki deluje v okviru delovne organizacije »Dobrinja — Lukavac«, bo letos proizvedel okoli 450.000 ton premoga. Še pred nekaj leti je ta premogovnik imel dvakrat večjo proizvodnjo. Proizvodnja se postopoma zmanjšuje zaradi izčrpanosti premogovnih ležišč. Sedaj premog kopljejo v precejšnji globini, zato so pogoji za proizvodnjo toliko težji in dražji. Zavoljo tega so načrtovali, da bodo letos in naslednji dve leti nakopali letno okoli 450.000 ton premoga, nato pa bodo premogovnik Lukavac po 40 letih obratovanja zaprli. Sedaj zaposlujejo okoli 750 rudarjev, ki pa jih ne bo vprašanje zaposlitve. Zaposlili jih bodo namreč v drugih jamah, deloma v drugih delovnih organizacijah oziroma drugih premogovnikih. Vzporedno s pripravami za zapiranje tega premogovnika pa so v Lukavcu začeli s pripravami na odpiranje novega površinskega kopa Šikulje, kjer so našli okoli 100 milijonov ton kakovostnega lignita. Začetek del novega površinskega kopa predvidevajo za leto 1984.

GRADNJA DJERDAPA 2 POTEKA PO NAČRTIH

Gradnja hidroelektrarne Djerdap 2 poteka, kot je predvideno, in mogoče je pričakovati, da bo elektrarna do kraja energetske izkoriščene do konca leta 1984. Leta 1983 bodo odprli levo splavnico, leto pozneje pa še desno. Hkrati z gradbenimi deli potekajo obsežna dela za zavarovanje jugoslovanske obale in preselitev naselij, ki bodo v nevarnosti, ko bo gladina Donave narasla.

Predvideno je tudi, da bodo postavili obrambne nasipe in uredili drenažni sistem za zavarovanje Kladova. Podobno bodo zavarovali še Grabovsko polje, na katerem je 1200 hektarov obdelovalne zemlje. Pred poplavi pa ne bo mogoče rešiti 2100 hektarov njiv, ki bodo za vselej ostale pod vodo.

PREMOG IZ DONAVSKEGA DNA ZA ELEKTRARNO ?

Pripravljalna dela za začetek gradnje prvega obrata termoelektrarne v Kovinu z močjo 210 megavatov se bližajo koncu. Določili so kraj, kjer bo termoelektrarna stala in izdelali program investicij v ta objekt, ki naj bi začel proizvajati prve kilovatne ure električne energije v začetku prihodnjega srednjeročnega obdobja. Predsednik poslovnega odbora SOZD-a »Elektrovojvodina« Vilmoš Molnar je povedal delegatom SIS za prenos in distribucijo električne energije Vojvodine, da so sestavili podroben seznam opreme za premogovnik ter da se morajo zdaj odločiti za eno izmed obeh inaic gradnje — ali naj bi premog kopali iz donavskega dna ali pa bi raje odprli premogovnik z jamskim kopom.

POVEČANJE IZKOPA PREMOMA V EVROPI

V letu 1980 se je povečal izkop lignita in rjavega premoga v Evropi in vsem svetu. Lani so v svetu nakopali 2 milijardi 716 milijonov ton lignita in 993 milijonov ton rjavega premoga. V svetovni proizvodnji rjavega premoga imajo evropske države še naprej največji delež — 91,5 %. V odboru za premog pri EGS pravijo, da so se znatno povečale pošiljke lignita elektrarnam v zahodni Evropi, manj pa v državah vzhodne Evrope.

IZ BANOVICEV VEČ PREMOMA

Rudarji rudnika rjavega premoga »Tito« v Banovičih so v devetih mesecih izkopali

1,673.000 ton premoga, kar je tri odstotke več, kot so načrtovali. Pričakujejo, da bo presežek še večji do zaključka rudarskega tekmovanja, ki se je začelo 1. oktobra in bo na pobudo tega rudarskega kolektiva v BiH trajalo dva meseca.

V ALEKSINŠKEM RUDNIKU PREMALO RUDARJEV

V niškem območju so ugotovili, da bi za večji izkop premoga v aleksinških rudnikih (največjem in najpomembnejšem energetskega viru tega območja) potrebovali 250 do 300 novih rudarjev. V zadnjih osmih letih, ko so se rudarji borili za vsako tono črnega zlata, so kljub temu nakopali za 30 odstotkov manj kot v enakem lanskem obdobju. Letos so za beležili tudi 21 % zmanjševanje produktivnosti. To se je zgodilo zaradi slabe tehnične opremljenosti, težavnih geoloških razmer, pa tudi zaradi pomanjkanja rudarjev, ki bi lahko bolje izkoristili razpoložljive rudniške zmogljivosti.

PREVREDNOTITI PREMOM

V svetovnih rezervah premoga je naša država udeležena komaj z enim odstotkom. Ostale energetske surovine so v primerjavi s svetovnimi zalogami povsem nepomembne. Zaradi tega moramo premog kar najhitreje prevrednotiti, ne glede na proizvodnje primarnih, temveč tudi sekundarnih oblik energije. To so poudarili na posvetovanju o surovinskih virih v Jugoslaviji, ki sta ga organizirala znanstveno društvo Srbije in srbska gospodarska zbornica.

JEKLENI RUDNIŠKI PODPORNICI IZ ZENICE

Edini jugoslovanski proizvajalec ločnega jeklenega rudniškega podporja Metalna iz Zenice bo že prihodnje leto lahko pokrila celotne domače potrebe po teh izdelkih. Iz profilov, ki so jih v železarni Zenica izdelali posebej za ta namen, bodo delavci omenjenega kolektiva

letos naredili 19 tisoč ton jeklenih ločnih podpornikov, ki jih uporabljajo rudniki z jamskim izkopom. To pomeni, da bodo lansko proizvodnjo presegli za 7000 ton. Za drugo leto načrtujejo proizvodnjo 25 tisoč ton teh izdelkov, ki bodo veljali približno 500 milijonov dinarjev, s čimer bodo pokrili potrebe vseh jugoslovanskih rudnikov. Teh izdelkov ne bo treba več uvažati; dragocene devize pa bomo lahko uporabili kako drugače.

PRVI JUGOSLOVANSKI SAMOREŠEVALEC

15. oktobra t. l. so na Tehnološki fakulteti v Tuzli ob navzočnosti številnih predstavnikov jugoslovanskih rudnikov in nekaterih proizvajalcev predstavili prvi jugoslovanski izolirajoči kisikov aparat — samoreševalec IKS 80. Pri promociji tega samoreševalca sta sodelovala iz DO ZPT Martin Putrič, dipl. inž. in Alojz Knez, oskrbnik reševalne postaje Trbovlje. Nov samoreševalec je nastal kot rezultat skupnega dela instituta za zaščito in izobraževanje ter SOZD Djuro Djaković Slavonski Brod — TOZD Aparati in naprave. Nov izdelek je namenjen uporabi v atmosferi, kjer obstajajo ali je možno pričakovati visoke koncentracije škodljivih snovi oziroma tam, kjer je koncentracija manjša od 16 %. Izdelan je iz domačega materiala. Možnosti uporabe pa so zelo široke, predvsem v rudarstvu, kemijski industriji, pa tudi v drugih posebnih pogojih. Na promociji so aparat demonstrirali in posredovali podatke o komercialnih zadevah.

NOVE ELEKTRARNE

V Bosni in Hercegovini računajo, da bodo v kratkem pričele obratovati tri nove HE — Salakovac, Grabovica na Neretvi ter Gočac na Vrbasu. HE Grabovica z močjo 114 MW bo letos proizvedla okoli 350 milijonov električne energije. Najtrši oreh je bila gradnja 60 m visokega jezua. Zgradili so jo izvajalci —

Energoinvest, Rade Končar, Litostroj, Metalna in drugi. Oprema je skoraj v celoti domača.

HE Salakovac bo imela 210 MW moči. Letna proizvodnja bo znašala okoli 580 milijonov kWh. Brana je visoka 70 m. Pri graditvi so pomagali tudi monterji avstrijske firme Adrica, del opreme pa je dobavila tudi italijanska firma Ceretti, medtem ko je 70 % naprav domačega izvora. HE Bočac na Vrbasu bo pričela poskusno obratovati koncem novembra t. l. Za brano te nove elektrarne bo akumulirano 45 milijonov m³ vode. Energija bo namenjena gospodarskim objektom Bosanske Krajine, med njimi je tudi nova železarna v Omarski.

JEDRSKA ELEKTRARNA KRŠKO JE PRIČELA OBRATOVATI

V petek 2. oktobra ob 21,05 so v jedrski elektrarni Krško sinhronizirali generator na 380 KV omrežje SFRJ. V komandnem prostoru tega novega objekta so bili takrat navzoči tudi predstavniki izvršnih svetov in Elektrogospodarstva Slovenije in Hrvatske. Ob njihovi navzočnosti so domači strokovnjaki opravili vrsto zapletenih operacij, ko so vključevali nov objekt na omrežje. Sinhroniziranje je potekalo brez večjih težav, zato so bili tako projektanti kot tudi graditelji in izvajalci tega uspeha izredno veseli. Z 10 % obremenitvijo generatorja so dali v omrežje prve kW električne energije iz atomske elektrarne. V času testiranja so dosegli tudi 30 % izkoriščenost moči elektrarne. Če bo šlo vse po načrtih, bodo letos iz Krškega dobavili porabnikom blizu 300 milijonov kWh električne energije, prihodnje leto pa 3,2 milijarde kWh.

ČISTA VODA V RUDNIKU DJURDJEVIK

V rudniku rjavega premoga Djurdjevik pri Tuzli je v gradnji naprava za čiščenje odpadnih separacijskih vod. Od septembra letos dalje odteka odpadne

separacijske vode povsem čiste iz rudnika v reko Gostelj. Doslej je odtekala v to reko umazana voda po pranju premoga. V reko se je vrnil živalski svet, po drugi strani pa bodo drobne vrste premoga s pridom uporabili za druge namene. V naprave za čiščenje separacijskih odpadnih vod so vložili 30 milijonov din. Vložena sredstva se bodo izplačala, tako investitor računa, v dveh naslednjih letih.

ZAČELI SO Z RUDARSKIM TEKMOVANJEM

Okoli 3.400 rudarjev in drugih delavcev rudnika rjavega premoga Tito — Banovići je 1. oktobra začelo letošnje proizvodno rudarsko tekmovanje, ki bo trajalo do 30. novembra 1981. V tem času bo vsaka temeljna organizacija združenega dela, brigada in rudar tekmoval za čimvečjo proizvodnjo premoga, zmanjšanje izostankov z dela, zmanjšanje števila bolniških izostankov in ekonomičnejše poslovanje.

Tradicionalno rudarsko tekmovanje organizirajo v čast dneva rudarjev Bosne in Hercegovine in imajo v prvi vrsti delovno proizvodni značaj, s katerim hkrati obeležujejo 40-letnico vstaje jugoslovanskih narodov in 35-letnico nastanka tega velikega rudarskega kolektiva.

HIDROELEKTRARNA BAJINA BAŠTA SPOMLADI DOKONČANA?

V okviru elektroenergetskega sistema SR Srbije od leta 1976 dalje ni pričela obratovati nobena nova elektrarna, medtem ko se je poraba zelo povečala. Trenutno v tej republiki gradijo HE Djerdap II, reverzibilno hidroelektrarno Bajina Bašta. HE Zaboje pri Pirotu in nov blok TE Nikola Tesla — Obrenovac B. Potek gradnje je pogosto vprašljiv in za marsikaj ne morejo dati odgovora. Imenovali so posebno komisijo elektrogospodarstva Srbije, da pripravi podrobno poročilo o poteku del

na posameznih gradbiščih. Strojnikovi pravijo, da bodo prvo jugoslovansko reverzibilno HE Bajina Bašta dokončali spomladi prihodnje leto. Pravijo tudi, da so dosedanje zakasnitve opravičljive in da je zgraditev tega vodnega kolosa zelo kompliciran projekt. Pri izvajanju del sodeluje okoli 100 delovnih organizacij. Bodoča HE Bajina Bašta se razteza na dolžini 30 km. Na tem območju grade strojnico, polagajo cevovode v dolžini 1,5 km, grade 7 km dolg predor, grade takoiimenovani vodostaj in 3 brane na Vežanji, kjer bo novo akumulacijsko jezero. Prva HE Bajina Bašta bo organsko povezana z novo reverzibilno. Strojnica je zgrajena in je v glavnem že montirana. Vse je nameščeno v osmih etažah, ki se nahajajo 12 m pod koritom reke Drine. Med opremo se nahajata tudi dva velika generatorja z močjo po 300 MW. Novo akumulacijsko jezero bo imelo zmogljivost 150 milijonov m³ vode, kmalu se bo ta voda pričela zbirati za tremi branami.

Ugotavljajo pa tudi, da niso le tehnične težave zavirale gradnjo tega pomembnega objekta. Med zaviralnimi vzroki so tudi medsebojni odnosi, pogosto menjanje strokovnjakov, slab način nagrajevanja. Upajo, da bodo z vsemi deli končali do pomladi prihodnjega leta.

SOVJETSKO PREMOGOVNIŠTVO

Pred nedavnim je sovjetski minister za industrijo premoga dejal, da je v nekaterih pomembnih rudarskih območjih v SSSR padla produktivnost, kar povzroča posebno zaskrbljenost. Ugotavljajo, da je temu vzrok neustrezna mehanizacija in problematika pravočasne nabave opreme. Premogovniki s površinskim kopom tvorijo največji problem v pogledu stopnje mehaniziranosti. Prav tako nezadovoljiva pa je tudi stopnja mehaniziranosti v rudnikih s podzemeljskim pridobivanjem. Po udarek dajejo v zadnjem času premogovnikom s površinskim kopom. Vendar je lokacija teh

velikih površinskih kopov največkrat v Sibiriji, kjer pa vremenske neprilike onemogočajo načrtovano rast eksploatacije. V letu 1970 je stopnja rasti eksploatacije premoga znašala 6 % letno, zadnja leta pa dosegajo le 3,5 %. V letu 1980 je bila skupna proizvodnja premoga v SSSR predvidena v višini 716 milijonov ton. V tem petletnem načrtu 1981—1985 pa je predvidena rast proizvodnje od 7 do 12 % letno.

KONEC DOLGIH RAZMIŠLJANJ

Tri leta so trajali razgovori o skupnem izkoriščanju premoga v pokrajini Kosovo. Vsi partnerji v razgovorih so bili zainteresirani, pri praktičnem pristopu pa je bilo več različnih mišljenj. Teh razgovorov je sedaj konec in zagotovo bodo na Kosovu z združenimi sredstvi štiri republike in pokrajina Vojvodina gradile nove termoelektrarne. Na območju SAP Kosovo leže ogromne rezerve lignita, kar je največje naravno bogastvo, s katerim razpolaga ta pokrajina. Ogromni energetski potencial kosovskega premogovnega bazena bodo najlažje aktivirali z združevanjem sredstev Kosova, pa tudi drugih republik in pokrajin. Brez združevanja dela, znanja, izkušenj in sredstev ne bi bilo možno 10 milijard ton lignita, ki leže komaj kak meter pod zemjo, izkopati brez večjih združenih sredstev in brez posebnega ekonomskega interesa. Vemo, da je za vso našo družbeno skupnost energija neobhodno potrebna in nujna. Do leta 1990 bi morali na Kosovu zgraditi za potrebe Srbije, Makedonije, Hrvatske, Slovenije in Vojvodine nove elektrarne s skupno močjo 1800 MW. Za potrebe teh TE pa je treba zagotoviti zadostne količine premoga. Ta pogoj pa bi bil izpolnjen z odpiranjem novih premogovnih ležišč na območju Sibovca. Površinski kop na tem območju bi dajal letno po 18 milijonov ton lignita. Poleg tega bi razširili še površinska kopa v Belačevcu in Dobrem Selu. Iz teh dveh razširjenih po-

vršinskih kopov pa bi s povečanjem proizvodnje zadostili tudi potrebam dveh agregatov Kosovo B s skupno močjo 678 MW. Letna proizvodnja premoga na teh dveh površinskih kopih se bo povečala od sedanjih 8 na bodočih 16 milijonov ton premoga letno. Že v naslednjem desetletju pa bi premogovniki na Kosovu proizvajali skupno 34 milijonov ton lignita letno oziroma 26 milijonov ton več kot sedaj. V glavnem bo premog namenjen elektrogospodarstvu.

(ti)

Novi rudarski in geološki inženirji

Na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo — VTO Montanistika, univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani so v času od 1. 1. do 30. 6. 1981 magistrirali in diplomirali naslednji slušatelji:

magistri znanosti so postali geologi:

Bogoljub Aničić, Bogomir Jelen, Vasja Mikuž, Vida Pohar in Drago Skaberne.

diplomirani inženirji geologije: Tihomir Borenović, Ingrid Grobeljšek, Simon Humar, Jože Janež, Jasna Jerman-Žnideršič, Darij Klun, Polona Kovič, Samo Marinc, Jože Uhan, Igor Veber, Franc Vidic in Mirko Žniderčič.

diplomirani inženirji rudarstva: Martin Bizjak, Marjan Kolenc, Sašo Kosmač, Marjan Lampret, Andrej Lugarič in Alojz Sovič.

Novim magistrrom in diplomiranim inženirjem čestitamo!

V nekaj vrstah...

MLADI SPOZNAVAJO OSNOVE SLO

Do srede oktobra je imelo 58 mladih iz kmečkih in delavskih okolij s področja Hrastnika in Trbovelj pouk o obrambi in zaščiti. Potekal je na Partizanskem vrhu v prostorih bivše šole. Med njimi je bilo tudi 18 deklet. V času vaj so se seznanili z načini odpora proti napadalcu, o partizanskih oblikah boja, seznanili so se z osnovami splošnega ljudskega odpora, vojnimi sredstvi, tehniko ipd. Ogledali so si tudi zvezno razstavo o družbeni samozaščiti in varnosti, ki je bila v tem času v prostorih Delavskega doma v Trbovljah.

STEKLINA SE ŠE NI UMIRILA

V začetku oktobra t.l. so trboveljski lovci s sodelovanjem občinskega štaba za boj proti steklini uplenili 23 mačk na območju Golovca. Uplenili so jih zaradi zavoljo tega, ker je mačka napadla 71-letno Alojzijo Medved. Pregled je potrdil, da je bila mačka stekla. V akciji, ki je sledila tej ugotovitvi, so uplenili vse mačke, ki so se klatile brez nadzora. Ukrep so podprli vsi prebivalci brez izjeme. Malo pred to akcijo so v pristojnih službah menili, da bi po treh mesecih, ko niso ugotovili nobenega primera steklih lisic in mačk, lahko objavili nevarnost okužbe. Kot kaže, steklina ne počiva.

HRASTNIŠKI GRADBINCI SE ZDRUŽUJEJO Z BETONOM

Dne 5. oktobra je potekalo v Zagorju posvetovanje o predvidenem združevanju revirskih gradbincev. Doslej so bili združeni gradbinci iz Trbovelj in Zagorja v GIP Beton Zasavje. Tem pa naj bi se pridružili tudi gradbinci iz Hrastnika. Posvetovanja so se udeležili predstavniki medobčinskega sveta zveze

sindikata revirskih občin, koordinacijski odbor OO ZS SOZD GIK Zasavje in predstavniki gradbene operative. Ocenili so, da je osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju zasavske gradbene operative v glavnem sprejemljiv za večino temeljnih organizacij. Menili so, da naj bi se gradbena operativna v Zasavju združila do 1. januarja 1982. Javna razprava v kolektivih o osnutku samoupravnega sporazuma o reorganizaciji gradbene operative je potekala več mesecev tako v TOZD in DS DO Beton Zasavje, kakor tudi v gradbenem podjetju Hrastnik. Na osnutek so dali tudi več pripomb.

OBNAVLJANJE NAJSTAREJŠE HIŠE

Pred leti je skupščina občine Trbovlje odkupila od tedanje lastnice Arzenškove najstarejšo hišo v Trbovljah, ki stoji na Trgu Franca Fakina. To hišo marsikdo poimenuje po celjskih grofih. Ker vemo, da je bila hiša zgrajena kasneje, kot je umrl zadnji celjski grof, je ne moremo tako imenovati, pač pa verjamemo, da je včasih služila kot lovski gradič.

V tej zgradbi so bila do nedavnega manjša stanovanja. Kritina je bila le začasna, saj so preko prvotne lesene kritine s škodljivci, zgradbo pokrili s strešno lepenko. V zadnjem času so nastale na zgradbi večje okvare. Da bi jo zaščitili pred nadaljnjim propadanjem in jo usposobili za druge funkcionalne namene, je skupščina občine Trbovlje imenovala poseben odbor, ki bo skrbel za pripravo projektov in zbiranje potrebnih sredstev ter postopno izvajanje del. Pred mesecem dni so pričeli s popravilom strehe, kar je trenutno najpomembnejša naloga, nato pa bodo izvedli še druga dela. Predvidoma naj bi bila v tej zgradbi poročna soba, oziroma soba, ki bi služila še za druge slovesne prilike. Načrt za obnovo je pripravil arhitekt

Jurij Kolenc iz IBT — TOZD Projektiva.

TEDEN UPOKOJENCEV

Revirski upokojenci so tudi letos pripravili svoj teden. V začetku oktobra so ga izvedli v Zagorju, od 12. do 16. oktobra pa v Trbovljah. V Zagorju so upokojenci tekmovali v kegljanju, streljanju z zračno puško, šahu in še nekaterih drugih disciplin. V okvir tedna je spadal tudi obisk oskrbovancev na izlakah in pa letna skupščina upokojencev. V Trbovljah so se upokojenci pomerili prav tako v športnih disciplinah. Imeli so zdravstveno predavanje in se sestali s predstavniki družbenopolitičnega življenja v občini. V petek 16. oktobra pa je bila ob 17. uri zaključna kulturna prireditve skupine upokojencev, na kateri so nastopali trboveljski kulturniki, nato pa je v avli Delavskega doma potekalo tovariško srečanje vseh občanov, starejših nad 70 let. Tu so jih pogostili z raznimi okrepčili.

POTUJOČI IN BRIGADIRSKI VRTCI V ČRNOMLJU

V občini Črnomelj, na tem območju leži tudi rudnik Kanižarica, so v zadnjih letih storili marsikaj na področju varstva otrok. Zmanjkalo pa je denarja za nove naložbe v tem srednjeročnem obdobju. Organiziranih imajo 22 % vseh predšolskih otrok. Tu pa niso vštete še druge oblike družbenega varstva - potujoči vrtci, brigadirski vrtci, mala šola ipd. Če upoštevamo vse te oblike varstva otrok, pa se ta odstotek precej zviša. Otroške vrtce imajo v Črnomlju, na Vinici in v Semiču. Nujno pa bi jih potrebovali tudi v Dragatušu, Adlešičih, Gribljah itd. Zanimanje za organizirano otroško varstvo se počasi umirja, saj letos ni bilo prehudega pritisaka. Precej dela je tudi z mladimi Romi, kjer je razmeroma precej težav. Primanjkuje jim

tudi ustreznih kadrov. Precej so jim pomagali brigadirji republiške brigadirske akcije Bela Krajina 81, ki so v Kotu pri Semiču organizirali tritedenski brigadirski vrtec. Poslužujejo pa se tudi drugih oblik pritegovanja mladih v obliki pravljič, glasbene, tehnične, likovne vzgoje ipd.

KRŠKO SE JE ZELO RAZVILO

Krško je v zadnjem času zelo napredovalo, predvsem po zaslugi dolgoletne gradnje jedrske elektrarne. Prišlo je do precejšnjih sprememb v vseh pogledih. Te dni pa razpravljajo tudi o urbanističnem načrtu, ki predvideva, da bo Krško sčasoma postalo pravo industrijsko mesto. Število prebivalcev naj bi se povečalo od sedanjih 7.200 na 13.000. K občini Krško spada tudi Senovo, za katerega prav tako pripravljajo razvojne programe.

SPOMIN NA OLIMPIJCE

Dne 6. oktobra t.l. je bila v Narodnem domu v Ljubljani spominska svečanost v počastitev spomina telovadcev, ki so umrli v letošnjem letu. Spominjali so se predvsem telovadcev, ki so dosegli v času svoje tekmovalne aktivnosti velike uspehe na svetovnih prvenstvih in olimpijadah. Med drugimi tudi Slavka Hlastana iz Trbovelj, ki je osvojil dve srebrni kolajni na svetovnih telovadnih prvenstvih in eno bronasto kolajno na olimpijskih igrah. Hkrati so se spomnili tudi Staneta Žiliča, Staneta Derganca in Petra Šumija. Spominsko svečanost je pripravila gimnastična zveza Slovenije in Jugoslavije ter TVD Narodni dom v Ljubljani. Spominske svečanosti so se udeležili tudi svojci pokojnega Slavka Hlastana in predstavniki TVD Partizan Trbovlje.

PRESKRBA S KRUHOM V TRBOVLJAH

V zadnjem času so nekateri občani v Trbovljah zelo prizadeti, ko v trgovinah zmanjka kruha. Posebno velja to za tiste, ki se

Regulacija Trboveljščice počasi, vendar vztrajno napreduje. Fotografija prikazuje sektor, v katerem je do nedavnega stala spodnja Mervarjeva hiša. Dela na tem območju se bodo v naslednjih dneh zelo razširila, saj bodo hkrati začeli tudi razširjati cestni odsek od Trga revolucije do Trga svobode oziroma do Njive.

Foto A. Bregant

ob 14. uri vračajo z dela in žele mimogrede nakupiti poleg drugih življenjskih potrebščin tudi kruh. Odkod izvirajo težave je ugotovila medobčinska inšpekcijska služba revirskih občin. Pomanjkanja kruha sploh ne more in ne sme biti, ker je oskrba pekarn z moko takšna kot v prejšnjih mesecih. Problem nastaja v trgovinah. Če trgovina naroči dovolj kruha, ga ne sme in ne more zmanjkati. Trgovci pa opravičujejo svojo skromnost pri naročanju s tem, da jim pogosto kruh ostaja na policah in da ga morajo pekarni vračati, seveda po nižji ceni, pekarna pa ta kruh porabi za izdelavo drobtin. Drobtine lahko delajo le iz belega in polbelega kruha, zato trgovina tudi ne naroča dovolj črnega kruha, po katerem je sicer precej povpraševanja. Postopek trgovine je nerazumljiv. Vemo, da v nekaterih drugih krajih za kritične dni naročajo tudi kruh, katerega obstojnost traja do sedem dni. Trgovskemu podjetju 1. junij so predlagali, da bi odprlo posebno prodajalno s kruhom. Mnenje občanov je, da v nobenem primeru in nikoli ne sme zmanjkati tega najosnovnejšega življenjskega artikla. Pri tem pa ne sme biti nobenega opravičila.

TEŽAVE V TELEFONSKEM PROMETU

V zadnjih mesecih nastopajo skoraj dnevno težave v telefonskem prometu avtomatske teleonske centrale v Trbovljah, ki posreduje telefonske pozive za vse revirske in druge kraje do Radeč. Podjetje za PTT promet je sicer objavilo opravičilo, zakaj prihaja do nerazumljivih ali slabih zvez. Hude obremenitve nastopajo občasno tudi v drugih mestih, bodisi v naši ali v drugih republikah, zato ne more veljati opravičilo, da je centrala premajhna in da je zavoljo tega prehudo obremenjena. Podjetje za PTT promet Trbovlje se dogovarja s tovarno Tesla v Zagrebu za dodatno opremo za ATC Trbovlje oziroma za potrebe revirskih občin, da bi na ta način ublažili trenutno situacijo, dokler ne bo možnosti za razširitev obstoječih telefonskih naprav. V teku je tudi izdelava konkretnega srednjeročnega programa za rešitev tega problema.

V HRASTNIKU ZMANJKUJE PITNE VODE

Kot v Trbovljah tudi v Hrastniku primanjkuje pitne vode. Po-

manjkanje najbolj občutijo prebivalci na Brnici in na Frtici. Vemo, da je bilo v letošnjem letu manj padavin in je delno pomanjkanje vode razumljivo. Ni pa razumljivo, da se je zavleklo obnavljanje zajetja Rakovec. Znano je, da je tam 6 izvirov pitne vode nezajezenih. V načrtu so tudi zajetja nekaterih izvirov pitne vode pod Kalom. Komunala obljublja, da bo to vprašanje rešila pravočasno.

MEDOBČINSKE INŠPEKCIJSKE SLUŽBE SO DELAVNE

Medobčinske inšpekcijske službe revirskih občin so izdelale pred kratkim svoj drugi Bilten. V njem so objavili oziroma opisali delo, ki so ga opravili v zadnjem obdobju. Pri svojem delu so se usmerili predvsem na preganjanje šušmarjev, črnih gradenj, kontrolo sanitarij v poslovnih prostorih in javnih zgradbah, zatiranju stekline, kontrolirali so nelegalno obrt, ki se pojavlja na raznih področjih, usmerjali pa so se tudi na preverjanje pravočasne oskrbe z reprodukcijskim materialom.

ŠOLA ZA ZBOROVODJE

Pred kratkim je začela z delom zborovodska šola za pevce oziroma kandidate iz zasavskih pevskih društev. Organizira jo zasavska pevska skupnost in bo trajala dve oziroma tri leta. Doselej se je prijavilo za obiskovanje te šole že okoli 30 kandidatov. Pouk poteka v prostorih glasbene šole v Trbovljah koncem tedna. Začeli so 8. oktobra. Predavatelji so pedagogi glasbenih šol v Zasavju.

OBNAVLJANJE ŠOLE NA IZLAKAH

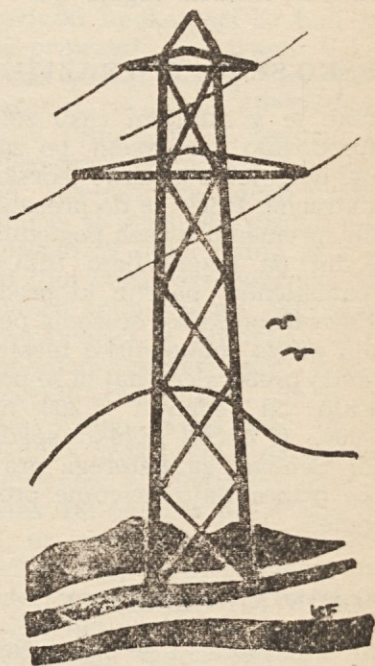
Na Izlakah pri Zagorju so zelo delavni pri razvijanju sodobnega šolskega pouka. Pogojev za uvedbo celodnevne šole še nimajo, prizadevajo pa si, da bi te pogoje kmalu izpolnili. Računajo, da jo bodo lahko uvedli, potem ko bo zgrajen prizidek s štirimi dodatnimi razredi, sicer

pa imajo prehrano v tej šoli dobro organizirano, saj mlečno kuhinjo obiskujejo učenci vseh osmih razredov, hrani pa se več kot 140 učencev. Dobro so povezani s krajevno skupnostjo Izlake.

VZPOREDNA CESTA DELA TEŽAVE

O gradnji vzporedne ceste v Trbovljah smo že večkrat pisali. V glavnem so jo že zgradili od Kamnikarja do Trga svobode. Ni pa še zgrajena od Trga revolucije do Trga svobode in od Kamnikarja mimo kopališča do občinske skupščine. V zadnjem času so organizirali več razgovorov z izvajalci del, na katerih so sodelovali tudi investitorji in predstavniki družbeno-političnih organizacij. Razčističevali so vprašanje stroškov, predvsem pa tudi raznih drugih neusklajenih del. Pogosto so nekatera dela dokončali in nato znova začeli predstavljati pločnike, kablovode, kanalizacijo ipd. Vprašanje pa nastopa tudi glede avtobusnih postaj. Za to pa bo treba uvesti poseben prometni režim, ki bo zajemal promet po sedanji glavni pa tudi vzporedni cesti, ki je v gradnji. Z deli bodo nadaljevali te dni. Dela od Trga revolucije do Njive bo izvajalo cestno podjetje Ljubljana in je pogodba že podpisana. Zatikalo pa se je tudi pri raznih vprašanjih na relaciji od Kamnikarja do občine. Vse kaže, da so bile sporne zadeve med prizadetimi in Komunalno skupnostjo zadovoljivo rešene. Z deli bodo nadaljevali tako, da bodo v celoti dokončana dela do 1. junija 1982, to je do občinskega praznika občine Trbovlje. Odprto pa bo še ostalo vprašanje prekritja potoka na širšem območju Trga svobode, ker bo na stari lokaciji kasneje urejen tržni prostor. Poseben problem predstavlja tudi gradnja mostov, saj bo treba zgraditi oziroma obnoviti most na Trgu revolucije, preko katerega pelje cesta na Partizansko cesto, most pri klavnici in most pri Kamnikarju. Upajmo, da bodo dela res dokončana do omenje-

nega termina in da se pri nadaljnji gradnji ne bodo pojavljale stare slabosti. (tl)

**HIDRELEKTRARNE IN
TERMoeLEKTRARNE V
SLOVENIJI (Stanje 31. 12. 1980)**

ELEKTRARNA	Štev. agregatov	Raz. moč na pragu v MW
He Dravograd	3	21
HE Vuzenica	3	45
HE Vuhred	3	60
HE Ožbalt	3	60
HE Fala	3	51
HE Marib otok	3	51
HE Zlatoličje	2	133
HE Formin	2	122
HE na Dravi	27	533
HE Moste	4	21
HE Medvode	2	20
HE na Savi	6	41
HE Doblar	3	30
HE Plave + Ajba	3	19
HE na Soči	6	49
SKUPAJ HE	39	623
TE Šoštanj	5	669
TE Trbovlje	6	204
TE Brestnica	5	84
TO Ljubljana	2	58
SKUPAJ TE	18	1015
HE + TE	57	1638

PORABA GORIVA ZA PROIZVODNJO ELEKTRIČNE IN TOPLOTNE ENERGIJE

Premog — 000 t

Leto	1977	1978	1979	1980
REK Velenje	3160	4151	3415	3879
REK Edvarda Kardelja	1023	807	903	887
Drugi	76	171	143	317
Skupaj	4259	5129	4461	5083

Tekoče gorivo — ton

Leto	1977	1978	1979	1980
TE Šoštanj	6479	4292	2360	1630
TE Trbovlje	12962	3654	2970	2395
TE Brestnica	37605	22511	4182	3209
TO Ljubljana	254	662	326	255
Skupaj	57300	31119	9838	7489

RAZPOLOŽLJIVA ENERGIJA

HE	39,4 %
TE	47,0 %
Prejem iz drugih republik	11,9 %
Uvoz iz inozemstva	1,7 %

Krvodajalstvo

V času od 4. do 25. septembra 1981 so darovali kri naslednji naši sodelavci:

Dne 4. septembra 1981
TOZD, DS in DO s področja
Trbovelj

Jukič Zvone, Andrejaš Rudi,
Strniša Rudi
TOZD Rudarski šolski center
Zagorje
Gradič Zvonko
DO Termoelektrarna Trbovlje
Bukovec Josip
TOZD Premogovnik Kotredež
Gracar Cveto

Dne 11. septembra 1981
DO, TOZD in DS s področja
Trbovelj

Tomše Jože, Kešlov Aljoša,
Krmelj Franc, Hriberski Jože,
Hauptman Vlado, Golob Rajko,
Glavan Milan, Čeperlin Janez,
Fijačko Jurij, Madžarevič Ran-
ko, Mudrinič Obrad, Planinc

Zvone, Memišević Azis, Senčar
Ludvik, Kozelj Maksimiljan

DO, TOZD in DS s področja
Zagorja

Čokl Jože, Korimšek Valentin

Dne 18. septembra 1981
DO, TOZD in DS s področja
Trbovelj

Rozina Karel, Halilović Alija,
Rugelj Hilda, Bočko Ivan, Jor-
dan Marjan, Eržen Miroslav,
Kos Vladimir, Sulejmanović
Rašid, Brvar Ignac, Planko
Franc, Mavrič Marjan, Brečko
Martin, Dolanc Zvonko, Kepa
Viktor, Hiršelj Franc, Nikolič
Branislav, Tripunović Duško,
Ostaneč Ana, Grah Fani, Pod-
menik Darko, Belak Franc, Ča-
mer Jože, Kreže Stojan, Tomše
Sandi, Dolar Franc, Simončič
Rajko

DO, TOZD in DS s področja
Zagorja

Omerčič Fikret, Taškar Edi,
Mujkič Halil, Kuder Ivan, Os-
manović Galib

DO, TOZD in DS s področja
Hrastnika

Resman Jože, Bezgovšek Mar-
tin, Kocman Marjan

Dne 25. septembra 1981

DO, TOZD in DS s področja
Trbovelj

Mlinar Jože, Marinović Ivan,
Drugovič Ivo, Lesar Alojz, Bo-
kal Edi, Selšek Zvone, Bajc Bo-
žo, Matanović Mato, Berdon Ja-
nez, Ocvirk Ervin, Humar Zden-
ko, Brečko Andrej, Pavlovič
Jože, Bokal Bojan, Ahlin Darko

DO, TOZD in DS s področja
Zagorja

Stenko Ivan, Trentelj Ignac,
Bregar Rudi, Kaljope Mirko
Tovariši darovalci krvi — hvala
vam!

J. D.

Zahvala

Ob boleči izgubi mojega moža
in očeta mojih otrok, Ivana
Dominkoviča, se zahvaljujem
kolektivu TOZD Premogovnik
Kotredež, sindikatu in vsem
njegovim sodelavcem za daro-
vane vence in cvetje, za denar-
no pomoč, izrečeno sožalje in
žalni govor.

Zahvaljujem se vsem, ki so
nam kakorkoli pomagali v teh
hudih trenutkih in ki so po-
spremili dragega očeta in moža
na zadnjo pot.

Terezija Dominkovič in otroci

Pred izdom so knjige Prešernove družbe

Koncem novembra bo Prešer-
nova družba zopet izdala svojo
redno letno knjižno zbirko. Ta
bo letos obsegala naslednje
publikacije:

— Prešernov koledar za leto 1982, ki bo vseboval okoli 200 strani koledarskega dela, vrsto aktualnih prispevkov, barvne reprodukcije ter prozne prispevke sodobnih slovenskih pisateljev.

— Ta glavna Urša — knjiga s privlačno in lahko priročno pripovedjo slovenskega pisatelja Smiljana Rozmana. Knjiga je napisana v obliki dnevnika sodobnejše mladine.

— Ljudje pod Osojnikom — knjigo je napisal France Bevk in v njej z umetniško tankočutnostjo prikazuje usodo svojih rojakov — kmetov, dninarjev in drugih hribovskih prebivalcev.

— Po jamborni cesti... v mesto na Peklu — knjiga predstavlja bogato pričevanje, osnovano na kulturnozgodovinskem zapisu dr. Miroslava Pahorja. Knjiga pripoveduje o stari rimski cesti pod Nanosom, po kateri so nekdanj prevažali les proti Trstu.

— Hitro pripravljanje jedi — priročnik, ki daje sodobnim mladim kuharicam in kuharjem v roke napotilo za hitro pripravljanje okusnih jedi. Napisala ga je priznana Andreja Grum.

Cena za 5 broširanih knjig znaša 350,00 din, za vezane knjige pa 450,00 din. Naročiti jih je možno na naslov: Prešernova družba, 61000 Ljubljana, Borsetova 27.

Člane kolektiva vabimo, da se morda le odločijo za naročilo te zbirke.

Gospodarska založba pri Gospodarskem vestniku vam nudi za pomoč pri delu in strokovno izpopolnjevanje naslednje knjige:

Roman Albreht

DRUŽBENA LASTNINA

France Novak

POSLOVNI IN URADOVALNI JEZIK

Dr. Stane Možina

DELO POSLOVODNEGA DELAVCA

Dr. Janez Nemec

GOSPODARSKA IN PRODAJNA POGODBA DOMA IN V ZUNANJI TRGOVINI

Anto Rodić, Miodrag Gainov
OBVEZNO ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV TRGOVSKIH IN PROIZVAJALNIH OZD

Mag. Boris Snoj

EMBALAŽA — SESTAVINA POLITIK, IZDELKOV IN KOMUNICIRANJA V MARKETINGU

Mag. Vladimir Drusany

VARNOSTNOTEHNIŠKI PRIROČNIK

ČGP DELO

TOZD Gospodarski vestnik

Gospodarska založba

Tomšičeva 3

61000 Ljubljana

FUTOR

—Toviriš sodnik, jaz sem popolnoma nedolžen, vpije obtoženec. Seveda, seveda, tako vsi pravijo, ga zavrne sodnik. —No, če vsi tako pravijo, bi jim pa že lahko verjeli. —

— □ —

— Tri ure te ni bilo, vpije žena nad svojim možem. — Le kod si hudiča hodil? — Oh, žena, ne razburjaj se, Penelopa je čakala Odiseja dvajset let, pa mu ni nič rekla, ko je prišel.

— □ —

— Veš, Reza, moj mož je nadzornik. — O, potem, je pa gotovo grozno pozabljiv in raztresen! — Ne bi rekla, zdaj že nekaj dni ne hodi več spat v stolpnico k tisti stranki, s katero smo lani zamenjali stanovanje. Marinka Sterniša

— □ —

— Če boste še naprej tako pili in kadili, ne boste nikoli stari. — Oh, pravi Janez, — Saj to je moja največja želja, da bi ostal večno mlad.

— □ —

Urad za najdene predmete je opoldan še vedno zaprt. Ljudje se jezijo, kaj je. — Veste, jim razloži Janez — uradnik je izgubil ključke pa jih še vedno išče.

— □ —

Mihec in Janezek se pogovarjata: — Moj ata se lahko brije, brez da bi vzel cigareto iz ust. To ni nič. Moj ata si pa lahko nohte na nogah postrize, brez da bi sezul nogavice.

— □ —

— Mina, ali ste zalili rože na vrtu? — Saj vendar dežuje. — Potem pa vzemite dežnik s seboj.

— □ —

Nasvet tistim, ki imajo več otrok. — Dajajte svojim otrokom čim več česnja, pa jih boste našli tudi ponoči.

Milan Kovač

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Rudi Kreže. Glasilo ureja uredniški odbor: Jože Skrinar, Hinko Jazbec, Matjaž Cerovac, Ivan Gorobinko, Dragica Bregant, Janez Oberžan (predsednik odbora), Emil Kohne (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik).

Naklada 3.400 izvodov.

Za člane kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/74 z dne 9. 1. 1974 spada glasilo »Srečno« med proizvode iz 7. točke 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Tisk KTL — TOZD TIKa Trbovlje.